

23973

శ్రీ రస్తు.

ఆంధ్రభాషార్ణవము

అచ్చ తెనుగు నిఘంటువు

కోటి చేంకనార్యకృతము.

P35E:423,1

G31

23973

చెన్నపురి :

వావిళ్ల రామస్వామిశాస్త్రిలు అండ్ సన్స్

వారిచే బ్రకటితము.

All Rights Reserved.

ప్రిః

ఆంధ్రభాషార్ణవము

అచ్చతెనుఁగు నిఘంటువు

కోటి వేంకటాచార్య కృతము

PRESENTED BY
GUMPARTHI RAMAIAH
in memory of my Late Father
SRICVRS SUBRAHMANYAM

H NO 6-12-569
NAYUDUPET 524123.
MELLORE DIST, A.P.

చెన్నపురి:

వావిళ్ల రామస్వామిశాస్త్రులుఅండ్ సన్స్ ఛారిచే

ప్రి క టి త ము.

1931.

All Rights Reserved.

PLACED ON THE SHELF

Date.....23-8-95.....

Printed by

V. RAMASWAMY SASTRULU & SONS,

at the 'VAVILLA' PRESS

Madras.—1931.

P35, E: 4x3,1

G31

SRI VENKATESWARA
CENTRAL LIBRARY &
RESEARCH CENTRE.

Acc. No. 23973.....

Date.....

TIRUPATI.

శ్రీ.

ఆంధ్ర భాషా వర్ణనము

పీఠిక.

- క. శ్రీమాతృప్రకటికృతాంగరుచి సారెన్ జూచి భావింపుచో
నామే యైన త్రిలోకమాత యగుటన్ వైశ్యాంగనం దల్లి యై
ప్రేమన్ బోచుట చూడ వింతయె యనన్ శ్రీమాతృభూతేశ్వరుం
డామోదంబునఁ బోచుఁగాత రఘునాథాధీశచూడామణిన్. 1
- చ. తనధనురాలయమ్ములను దాచిలివే యని యాటలట్ల జై
కను నడలించి చన్నుఁగవ గ్రక్కునఁ బట్టఁగ నెంచునాయకున్
గనిననుగంధికుంతల మొగంబునఁ దోచినచిన్ననవ్వు కో
రినవర మిచ్చి ప్రోవుతను శ్రీరఘునాథనృపాలచంద్రునిన్. 2
- జ. ఆంబరకేశముఖ్యవిబుధావలిగర్భములం దడంగ వ
య్యంబుజసంభవాండనివహమ్ము లటంచని వాని నుంచఁ దో
రంబుగఁ జేయఁరీలి నుదరంబును బెంచినగుజ్జువేల్పు ని
త్యంబుగ మామకీనకృతి ధారుణిలోనఁ జెలంగఁజేయుతన్. 3
- తే. జడమతులచేత నిందింపఁబడినకృతుల, నుత్తమము లంచు సత్కృతు లొప్పుకొందు
శునకదంష్ట్రుల రాచినవెనుకఁగాఁచి, వసిండిసొమ్ములు దాల్తురు ప్రభువు తెల్ల. 4
- స. అని యివ్వఁజేవతానమస్కారంబును శుకవికుకవిపురస్కారతిరస్కారంబులును జేయు
నవసరంబున. 5
- బ. శ్రీమదింద్రాన్వయక్షీరవారిధిచంద్రుఁ డాశ్రితచేలాంచలామరమణి
కవిజనమందిరాంగణపారిజాతంబు బాంధవకరగతస్వర్ణశిఖరి
యాచకజనగోష్ఠభేరనైచికి వైదికచిరజప్త కాదివిద్య
పదనతసామంతభహుజన్త సుకృతంబు దృప్యద్విరోధిత్వతీయగురుఁడు
పాండ్యమహిమండలాధ్యక్ష బాహుదండకలిత తేజితచక్రచక్రత్కరకృపాణి
దానవిద్యాసశిష్యసంతానపాణి రంజితజనాళి రఘునాథరాయమాళి. 6
- బి. ఒక్కశుభదినంబున వివిధకవిబుధసముదయనిరంతరసమాగమంబున సైఅయ నులుము
చినుకు మొగిలు తెగ లన సబ్బంహితమదమదావళరాజి రాజిల్ల ఖచరపురవరసిత 4

తురంగం చే నేన యని యభీనయించురీతిని గైకొనెదలం చేయునిరాఘటభాషిసమా
టీకఘోషిపటలంబు జటిలం బగుచునుండ వేల్పుల కిక్కయం నమ్మతంబు చుక్కయం
నిడుటకు నమందానందంబుఁ జెందుమేరుచుందరంబులకు నమదభద్రగజంబుల నొ
నంగ నధిపసించి యదవీయదానంబునం బొగడువడువున భూరిభేరుల గంభీరభాం
కారంబులు చెలంగఁ గవిజనదారిద్ర్యంబులు నిరాకరించుచందంబున నిందువదనా
కరారవిందసముత్సారితంబు లగుచామరంబులాలయ నిరంతరశ్రీమంతులగుసామంతు
లును రూపజితమారు లగురాజకుమారులును గుణసింధువు లగుబంధువులును సలలిత
తంత్రు లగుచుంతులును సకలవిద్యాసరోజనీరవు లగుకవులును వాదైకధుర్యు లగు
శాస్త్రి వద్యులును సాదశుభసంధాయకు లగుగాయకులును భరతకళారహస్యోత్క
టు లగునటులును శృంగారకణిక లగుగణికలును గొలువ సభాంతరాళంబునఁ
గొలు వుండి నన్ను రప్పించి సన్తానంబు నేయుచు వినయంబున.

7

క. భవరీకచకుచవిచల, ద్విచికిలహార స్రవన్నవీనమరంద

ప్రచురుచిఁ బెనఁగొనుఁ గచా, కచిగా నీకవిత లెన్నఁ గవివెంకన్నా.

8

తే. ఆంధ్రగీర్వాణకవనంబులందు నీకుఁ, గలుగుజ్ఞానం బ దేరికిఁ గలుగ నేర్చు
సాశ్రమండు వంచు నుతియించు నట్లు గాదు, గాని యవి యిపు డేల వెంకనకపీంధ్ర.
తే. దేవతలభాష గావునఁ బెలుఁగుకన్న, సంస్కృతము మిన్న యాయుక్తి సరియె తెలిసి
రసికుఁ డగువాఁడు తనదుజాఱుసికలోనఁ, దులసి నే యిడుకొనునొజాదులనె యిడునొ.

తే. కాన యాయాంధ్రకృతులందుఁ గలుగునట్టి, పదములకు నెల్ల నర్థ మేర్పడెడురీతి
నద్భుతంబుగఁ గృతినీ జేయంగవలయు, నర్థమైన రసస్ఫూర్తి యగుట యరుఁడె.

11

తే. కృతికి నాయకు మాతృభూతేశుఁ జేయ, వలయు నన నేను నట్లకాఁ దలఁచితి ననఁ
బసిఁడిసొమ్ములు నేయించి వంటరాళ్ళు, జెక్కినను మేలె రత్నముల్ చెక్కుకున్న.

వ. అనిన నేనుం దదీయపరమేశ్వరచరితారవిందభక్తికి మెచ్చుచు సత్కులప్రసూ
తుండ వగునీకు నేతాదృశమనీషావిశేషం బరుదే యని తత్కులప్రశంస నేయం
దలంచి.

13

సీ. రంభాదినైలింపకుంభ స్తనీమణుల్ బానిస లగుచును బనులు నేయఁ

గకుబంతముల నేలఁ గలవేల్పుగమి కాంచు సమయములేక మోసలను గాయఁ
గులభరాధరములు చలనంబులను మాని యెచటఁ దా ర్నిత్యెనో యచట నుండ
గర్వధూర్వహు లైనశర్వరీచరవరుల్ నిలువఁ గూడక రసాతలము సొరగఁ

గల్పకమునీడ వినువాఁకగట్టుతలఁపుమానికపుఁదిన్నెఁ గిన్నరీగానఫణితి

నాలకించుచు నానంద మనుభవించు నల్లదేవేంద్రుఁ డలవియె యతనిఁ బొగడ.

- క. అతఁ డొకనాఁ డొకమానవ, నతిని వరించెను దదీయసౌందర్యం బ
దృఢత మగుఁ గద యాయంతికి, నుతు లుతటఁ గలిగి రతులనుగుణాన్నితు లై. 15
- క. ఆయన్వవాయమందలి, రాయక్షితి పాలమాళి రాజితై యశ
శ్రీయుక్తిని బ్రహ్మాండం, బాయెడ నా పాలకడవయట్లు చెలంగెన్. 16
- క. ఆరాయన్వపతి గాంచె గు, మారుల రఘునాథరాయమహిపతి నమన
త్వారమణుఁడు నచ్చన హం, వీరుఁడు బేరమవిభుఁడన వీరలహానన్. 17
- క. ఆరఘునాథన్వపాలుఁడు, ధారణి నేలంగఁ దొడఁగె దైవతయువతీ
హరవటీరతుషారశ, తారసుధారసవిధాముధాకృత్కిర్తిన్. 18
- ఉ. ఆరఘునాథభూపతి మహాదృఢతచర్యుఁ డటంచు నిచ్చులక్
ధీరజనంబు తెల్ల వినుతింపఁగ ధారణి నేతఁ గాని యా
పేరుకుఁ దగ్గకార్యములు పెక్కువిధంబులు దెల్పు శక్య మె
వ్వారికి శైవధర్మ పరిపాలన మొక్కటి యెక్కుడై తగున్. 19
- తే. అతఁడు గాంచెను బెద్దరాయక్షితీంద్రు, భుజబలవిహారు శ్రీముద్దువిజయధీరు
ధర్మగుణశీలుఁ దిరుమలధరణిపాలు, రవితులిత దేహవిభునిఁ జిన్తాయవిభుని. 20
- క. వారలహావలఁ దిరుమల, భూరమణుఁడు ఖ్యాతిఁ గాంచె భుజబలదృవ్య
ద్ధోరాహితవారాహిత, సారాహితతీవ్రదీప్తశరజాలుం దై. 21
- చ. తిరుమలరాయ శేఖరవీరీర్థియుఁ బెక్కువిధంబు లాటఁ ద
త్సూరణముచేతఁ జుమ్ము హరిపొక్కిలిఁ జేరె హిరణ్యగర్భుఁ డా
హరియు నభోమణిం గదిసె నల్లనభోమణి యుండసాగె నం
బరమున నంబరంబు గనుపట్టనిదయ్యె విచిత్రరీతిగన్. 22
- తే. అతఁడు గాంచెను శ్రీ విజయరఘునాథ, నరపతిశిరోమణిని ముద్దునరసవిభుని
రాజగోపాలధీరుఁ దిర్మలవజీరు, మఱియు రణభాషికాఖ్యుఁ గ్రమంబుతోడ. 23
- తే. ఆకుమారులందు. 24
- తే. హరినిఁ దలఁచనియట్టి దిక్కరుల రోసి, గండములు నల్లగిరులను గడకుఁ ద్రోచి
ధారుణీకాంత పరియించెఁ దనకుఁదాన, విజయరఘునాథు జయభార్తవీసనాథు. 25
- సీ. త్రిశిరఃపురీవరివృధమనోనలినికి బాలవిభాకరులీలఁ దోచి
చోళరాజాస్థానకేళీగృహంబున మణిదీపి కావళిమాడ్కిఁ దనర
మహిసూరినరపాలమానసాంభోధికి బాడబంబో యనుచగిది వెలసి
తల్పిమాన్యత్నమాధవశుష్కవనులకు దావపావకమనుదారి నెగడి
త్రిపురజైతేయహరణసంకుపితనిటలనయన నయన నటద్దనంజయజయావ
హంబు శ్రీవిజయరఘునాథావసీంద్రు సత్ప్రతాపంబు గనుపట్టు సంతతంబు. 26

- తే. దక్షిణామూర్తి నేవాచితక్షణండు, సంతతాద్వైతవేదాంతసత్తచిత్తుఁ
దత్తండు తద్దర్శజలధిహిమాంశుఁ డీవు, రాయరఘునాథనృపచంద్ర రణమృతః
- ఉ. శ్రీరఘునాథరాయనృపశేఖర సింధుకరాసి భీమకా
భోరగతుల్య హాటసు రణోర్విసి దుర్దదమత్తచిత్తురా
వీరులప్రాణనాయువులు పీల్చుట యుక్త మిదంతవంత య
య్యారె సముద్రమయ్యను రవంతయు భంగముఁ గాంచ దెప్పుడున్.
- చ. కడములు బాహుపుర్లు పతకంబులు పోగులబోడు లంగరా
లమంగుగ వచ్చు భూసుణము లాటఁ దదంగము లిమ్మటంచుఁ గో
రెడిభవదీయసాయక మనివ్రతలికొ ఘనమార్గణాళి తీ
నడతలు యుక్త మానె రఘునాథమహిప దిలీపవిక్రమా.
- ఉ. శ్రీరమణీమణీచరణశింజనసుంజనరత్నపుంజమం
జీరనినాదవద్దృహవిశేషుండ వాచు సపుత్రపాత్రతత్
ధారుణి నేలు సౌభరివిధమ్మన సర్వమహిపతు ల్నినుకొ
సారెకుఁ గొల్చు లీల రఘునాథనృపాల విశాలవైభవా.
- మ. హృదయావాలముచక్కి భక్తిరసవారికొ జ్ఞానబీజంబులొ
నుదయం బంది ప్రరూఢపాద మగుచున్ గోకర్ణనాథాభిధ
త్రిదశానోకహనంగతిన్ దనరుచుకొ శ్రీమద్భూహన్నాయికా
ఖ్యుఁ దగున్ గల్పకవల్లి రాయరఘునాథాధీశునిం బ్రోవుతన్.
- ప. అని తలంచి నాకార్యంబు నాశీర్వాదపూర్వకంబుగా నెరవేర్చి మహారా
ప్రకారంబున.

షష్ఠ్యంతములు.

- క. శ్రీపతిముఖినిఖలశుభ, ప్రాపకసంభాషనకు పరాంతర్లోక
త్వాపమదాటోపకథా, లాపభిదారోషవృక్షం గళాభూషనకున్.
- క. శరణాగతహృదయతమ, స్తరణికి సంసారజలధితరణికి దైత్యో
త్కరశిక్షణసురరక్షణ, కరపీక్షణఘృణికిఁ జంద్రికాసమఘృణికిన్.
- క. శ్రీమత్సుగంధికభరీ, కామికిని మునీంద్రహృదయగామికిని యమా
భూమికిని మాతృభూత, స్వామికిని నమస్కరించి సప్తక్షిమెయిన్.
- ప. అంతింబుగా నాయొనర్పంబూనిన యాంధ్రభాషార్ణవం బనుమహాకృతికి
బనినంత సకలాంతర్యామి గావునఁ బ్రత్యక్షం బయి యెట్టులని యడిగినట్ల
వినుము ఛివరించెద.

ప్రథమకాండము.

స్వర్గవర్గము.

- సీ. గట్టలయెకిమీఁడు గన్నవాల్లంటిని జెట్టపట్టుక యేలినట్టిదిట్ట
మున్నీటిరాచాలిముక్కుఁ గెంజడలోనఁ గ్రొవ్విరిగాఁ దాల్చుకొన్న మేటి
గబ్బుచౌకమెకంబు గట్టికళవనంబు కుబుసంబుగాఁ జేసికొన్నదంట
ప్రాఁబల్కుగుఱ్ఱముల్ వన్ని సిద్ధగునట్టి పుడమి లేరెక్కినవోటుగాఁడు
జమువగఁకుండు బూచులదొరజంగమయ్య మిరుసికగలాఁడు ముక్కుంటి యరుఁగనిట్లు
యాకికంబులు భవదాఖ్య లలరి యుండు ధాతృసుతపదజలజాత మాతృభూత. 37
- క. వెన్నుండు కట్టిసెచ్చెలి, కొన్ననవిలకానితండ్రి గుడుచుటడిదపుక
మన్నెదొర లచ్చిమగఁ డన, నన్నలినాత్తునకుఁ బేరు లగును మహేశా. 38
- అ. పలుకువెలదిమగఁడు బంగారుకడుపువాఁ, డంచలేజి నెక్కునట్టిరాతు
బప్పు తాత నలువ తమ్మిచూలి దుగినుఁ, డనఁగ బ్రహ్మపేరు లబ్ధమాళి. 39
- అ. గట్టఱేనిబిడ్డ కఱకంఠునిల్లాలు, కొదమసింగ మెక్కుకొన్నజంత
సత్తి సామితల్లి చండి యమ్మిక దుగ్గ, యనఁగ నీనెలంత యలరు నభవ. 40
- క. వలరాజుతల్లి కలుముల, చెలి కలువలఱేనితోడు సిరి లచ్చి యనక
వెలయును లక్ష్మీనామ, ము లివెల్లను జూడఁ జంద్ర భూషికమాడా. 41
- క. పలుకుఁజేలి లచ్చికొడలు, కలనితబిసితల్లి తూఁటిగానపుఁదేజీ
గలబోటి యనఁగ భాషా, జలకాక్షికిఁ బేరు లా నికాకరభూషా. 42
- తే. గుఱ్ఱువేలపు సిక్కిరి కొక్కురాతు, బొజ్జదేవర యేనుఁగు మొగముసామి
పనిచెఱుపువాఁడు వెనకయ్య యన వినాయకనకుఁ బేళ్ళొప్పును సుగంధికుంతలేశ.
- చ. కొమరుండు సామి కొంచమలగొట్టినజాణఁడు విష్ణుగన్ను మొ
త్తమువడవాలు ముద్దుగలతల్లులబిడ్డఁడు తీఁగపేరిక
ల్కిమగఁడు తెల్లుచూలి నెమిలింబయికొన్నమనీండు బారకే
శృమరినవాఁడు నా నగు గుహాఖ్యలు శ్రీ శిరఃపురిశ్వరా. 44
- సీ. కండచక్కెరదిండిక త్రలానివజీరుఁ డలరువిల్కాఁడు పూవులవిలుతుండు
చెఱుకువిల్కాఁడు క్రొంజిగురులవిల్కాఁడు తలిరువిల్తుండు కన్నులవిలుతుండు
పచ్చవిల్తుండు చౌవంచతూపులజోడు కమ్మవిల్కాఁడు డెందమ్మ చూలి
తియ్యవిల్తుండు గాలిలేరెక్కుమన్నీండు చక్కెరవిల్కాఁడు చక్కనయ్య
తుంటవిల్కాఁడు మరుఁ డించువింటివాఁడు దీఁగవిలుకాఁడు వలరాజు లేటియల్లె
వింటిదొర నెలయల్లుండు వెడవిలుతుండు నాఁగ మరునాఖ్య లగు శేషనాగభూష.
- క. కరిజేడెయన్న వినుస్రాల్, దొర చౌదంతియెకిమీఁడు తూరుపుదొర ను
బ్బురవుతు వేగంటి యనన్, నురనాథునిపేళ్లు చెల్లు సూర్యవతంసా. 46

క. దుగ మోములయ్య వేల్పుల, మొగ మంటని వేల్పు మబ్బులూనిను వనఁగాఁ

దగు నన్ని దేవతాఖ్యలు, నగజాచిత్రాబ్జతోష నాగవిభూషా.

47

తే. అగ్ని యనఁగి తనంగఁ జిచ్చనఁగ వెలయుఁ, జేతనాచేతనాన్ని నీర్పిచ్చనంగఁ

బొలుచు బడబాన్ని బూది విబూదియనఁగ, భూతి దనరాదు శ్రీ మాతృభూతలింగ.

తే. వెలిముడియు ననఁగా భస్మభేద మెనఁగుఁ, గంధు నారాట మారట కాక మరుగు

దుడుకునెగ లేర్దు నాఁగఁ జెన్నొందుఁ దాప, మునకునామంబులై మాతృభూతలింగ.

తే. జముఁడు గుడెదాల్పు పోతుగుఱ్ఱముగలఁడు

దక్కినపుడేఁడ నయమాఖ్య దనరుఁ బోలను

దిండి రక్కసి రాతిరిఁ దిరుగు మేటి

యనఁగ నైర్పతి దగు నుమాప్రాణనాథ.

50

తే. వాననెచ్చెలి పడమటివంకతోఁడు, వల్లెత్రాడు గలఁడ నవరుణుఁ డొప్పు

లిబ్బిదొర జక్కులకుతోఁడు గిబ్బికాతు, నకుఁడు వానీఁడ నంగ నీసఖుఁడు శర్వ.

తే. లిబ్బిదొరబూరగొమ్ము వలమురి యనఁగఁ, బాంచజన్యంబు దనరు వేయంచులంబు

చుట్టుకైదువు గుడునువా ల్గుడియడిదము, బటువుకత్తి నాఁ జక్ర మా నిటలనయన.

క. గరుటాలమంతుఁడ నఁగను, గరుడి యనన్ బొల్లి నెమ్మెగముపిట్ట యనన్

గరుటామంతుం డనఁగను, గరుడునిపే శ్శొప్పుఁ జాలఁ గంఠేకాలా.

53

క. కూలము వెలయును ముమ్మెన, వాలనఁ దెలిగిబ్బ యనఁగఁ బరంగుచు నుండున్

కూలధరుఁ డెక్కువృషభము, శీలవదాశయనివేశ చెవ్వండిశా.

54

క. తనరును వేల్పులయి ల్లనఁ, గను వేవన్నెలపసిండిగ ట్టనఁగా మే

రునగము దగుఁ దెలియే ఱన, వినువాఁ కన సౌరగంగ వృషభతురంగా.

55

తే. దైవతమదాపశంబు చాదంతి యనఁగఁ, దెల్లయేనుఁగు నాగను దేజరిల్లు

దేవతాశ్వంబు వెలయును దెల్లలేజి, నిక్కువీనుల జక్కి నా నీలకంఠ.

56

క. వెలిగిడ్డి వింటిపసి వెలి, కిలఁబడుతోడుంకనఁగఁ బరంగు ఖేచరగవియూ

వులమాను లేల్లమా ననఁ; జెలఁగును గల్లుకనమాఖ్య చెవ్వండిశా.

57

క. కలఁపురతనం బనన్ జే, జెలమానిక మనఁగ వెలయుఁ జింతామణి వే

ల్పులమా డన నమృతాభిధ, చెలఁగును నద్దణనివేశ చెవ్వండిశా.

58

తే. గాడ్పు కరువలి వినుచూలి గాలి వలపు, మోపరి చిలువమేఁ తనఁ బొలుచుఁ బవనుఁ

డెనఁగుఁ దెమ్మర యనఁగఁ బయ్యెర యనంగ, మందమారుతసంజ్ఞలు మాతృభూత.

తే. ఈదయన నీందర యనంగ నెనఁగు శీత, వాయు పూసిరి యూర్పు నా శ్వాస మలరు

నొప్పు నది దీర్ఘమైన నిట్టూర్పునంగ, నధిక మగునది రోఁజు రొప్పునఁ దగు సూర.

3. ఉసులు నాఁగను బ్రాణాఖ్య యొప్పుచుండు, నదియ యొకచోట జీవాఖ్యయై చెలంగు
నాయురభిధానముగ నదె యలరుచుండు, భూతిలసితాంగ శ్రీమాతృభూతలింగ.
సురలకు వేల్పులు జేజేత్, తెఱగంటులు బాసనాబుదిట్ట లనం బే
శ్శిర వగు సురవేశ్యల క,చ్చర లనఁ బేళ్ళొప్పు బాలచంద్రవతంసా. 62
4. పొలనుదిండ్లు రక్కసులు తొలివేలుపు, లనఁగ నసురసంజ్ఞ లలరు బూది
గాము సోఁకు సత్తి గాలి దయ్యము బూత, మనఁ బిశాచసంజ్ఞ లలరు నభవ. 63
5. నీటిదయ్యంబు నెగడునా నివ్వటిల్లు, బొమ్మరక్కసే యనఁగను బొలుచు బ్రహ్మ
రాక్షసునిపేరుగాఁ బోతురా జనుగతిఁ, దద్విశేషంబు లై కొన్ని తనరు నభవ. 64
6. ఉద్దవిడి యురవడి హుటాహుటి చులు కన, జఱజఱన దడదడనఁగఁ జెఱచెఱ యనఁ
దీవరము నున్న వైశము తివురు తివుట, వేగిరము తులు తన శీఘ్ర మా గిరీశ. 65
7. పరఁగును సతంబు నిచ్చ లప్పనము నిచ్చ, యనఁగ మిక్కిలి మిక్కుటం బగ్గలంబు
బెట్టు నిబ్బరము దిటము బిట్టు గాట, మనఁగ నతిశయ మగును సూర్యావతంస. 66
8. కలిమి సిరి వదవి యనఁగఁ జెలఁగు భూతి, పొలుచు నిక్షేపనామంబు పూడు పనఁగఁ
దనరు లిబ్బి యనఁగ నిధానసంజ్ఞ, భూతిలసితాంగ శ్రీమాతృభూతలింగ. 67
9. శ్రీలు వెలయంగ నీపేరఁ జేయుకతనఁ, బరఁగు కాశ్వతముగ స్వర్గవర్గ మిట్లు
గైకొనుము దీని భక్తసంఘాభిమాని, మాతృభూత జగత్ప్రయ్యామాతృభూత. 68

వ్యోమ వర్ణము.

10. చదలు నింగి యాకసము మబ్బుత్రోవ యు, ప్పరము విన్ను మిన్ను బయలు వెన్ను
నడుగు రిక్కదారి యన నభం బై తగు, ఖ్యాతగుణసమేత మాతృభూత, 69
11. శ్రీలు వెలయంగ నీపేరఁ జేయుకతనఁ, బరఁగు కాశ్వతముగ వ్యోమవర్గ మిట్లు
గైకొనుము దీని భక్తసంఘాభిమాని, మాతృభూత జగత్ప్రయ్యామాతృభూత. 70

ది గ్వర్ణము.

ఆస యంచనఁ గడ యంచన దెస యనఁ దేజిల్లుచు నుండు దిక్పమాఖ్య
తూరు పనంగను దొలిదెస యనఁగను బ్రాశసంజ్ఞ యై పరఁగుచుండుఁ
దనరు దక్షిణసంజ్ఞ దక్కినం బన వలకడ యనఁ బ్రత్యక్కు పడమగ యన
నడరు నుదక్కు దాకడ యన విలసిల్లు నఱ యన వెలయు నభ్యంతరంబు

- మూలయనరోకయనఁగోణ మొప్పుమొయిలుమొగులు మబ్బనమేఘాఖ్యలగును మోడ
మనఁగ మందార మనఁగ మేఘావృతి దగుఁ బుంగవతురంగ శ్రీమాతృభూతలింగ,
క. మెఱుఁ గన మెఱు వన మించనఁ, బరఁగును వీద్యుత్తు న్ననితవాచక మాఁగా
యెఱు మనఁగ నశనిఁ బిడు గం, నురు కొర డన రోహితంబు దోఁచుఁ బురాణి. 72
- క. ఆడె లన నాగడప లన, నాడెబ లన మొగిలుదొంతి కలరును భేళీ
మూఁడును వడగం డ్లంచును, వాడుదురు కవు ల్కరకల వాగీశనుతా. 73
- క. పఱి వన నవగ్రహంబై, పరఁగు సురేంద్రధనురాఖ్య భాసిల్లుచునుం
డు రతనపురి ల్లనంగను, స్ఫురితగుణావేశ మాతృభూతమహేశా. 74
- సీ. వాన యనంగను వర్తాఖ్య యగు నది విడువక పట్టిన జడి యనఁ దగుఁ
బసవన యను నది మును రనంగను మీఱు నల్పవర్షము సోన యనఁగఁ దనరుఁ
దూర జల్లనఁగను ధారాభిధానమాఁ దనువైన నదియసూ చిను కనఁదగు
జలబిందుచామంబు వెలయు బొట్టు లనఁ దుంపర లన నల్పశీకరము లెనఁగఁ
దుట్రయన మంచుఁ బోలిన తూరవాన వాన వెలిసియుఁ జూరునఁ బడిననీరు
బొట్టు వంగుట్లు నాఁగ నట్టిట్లు నాఁగఁ బేరులు వహించు నార కర్పూరగౌర. 75
- తే. అడ్డి యడ్డము మూయి కప్పడ్డపాటు, నుఱుఁగు చాటోల మోలిమి మాటు మాఁత
యనఁగ వ్యవధానమాగడియన గడంబు, నాఁగను ఘటాదికపిధానమా గిరిశ. 76
- చ. నెల రెయివెల్గు చెంగలువనెచ్చెలి వెన్నెలగుత్తి చందు జా
బిలి చలివెల్గు చందురుండు వెన్నెలరాయుండు చందమామ రే
పాలఁతిమగండు వేలుపులబోనము పుట్టుకచల్వబోలి చు
క్కలదొర లచ్చితేనెడమక న్ననఁ జంద్రుఁ డగు న్నహేశ్వరా. 77
- తే. బిల్ల బిల్లిక యనఁగను బింబ మొప్పు, సగము సాఁబాలు సావాలు సవము సామ
ర యనఁగాను సమాంశంబు ప్రణుతి కెక్కు, భూషితభుజంగ శ్రీమాతృభూతలింగ.
- ఆ. తోఁచుకళనంజ తునక తుండెము తుండె, తుండుతుంట పటియ తునియ మ్రక్క
ప్రయ్య ప్రక్క ప్రస్తా బద్ధ బద్ధర పట్టి, యన నుగంధికుంతలాంబికేశ. 79
- సీ. వెన్నెల *రేయెండ యన్నఁ జంద్రిక యొప్పు దగు సుషమాభిద జిగి యనంగ
సిరి చెల్లు చెలువము చెన్ను సొం పొప్పు సోయగము చాయ యనంగ నలరుఁ గాంతి
తే యనఁ దే టన మీఱుఁ బ్రసన్నత గుటి మచ్చ మచ్చము గుఱుతు చిన్నె
లక్కనం బనఁగఁ గళం కానవా లడియాలమై బచ్చెన యనఁగఁ జిన్నె

* ప్రాచీన ప్రయోగములందు రేయెండపదము బాలాతపార్థముననే చూపట్లు
చున్నది.

- మలరు మం చనఁగాఁ దుషారాఖ్య చెలఁగు, జల్లన యివం బిగం బీము చలిమిరి చలి జలుబు సీ తివతాళింపు చలువ యవక, యనఁగ శీతంబు గుణిగుణాఖ్యలఁ దగు హర.
- తే. చాయ పెనిమిటి జముతండ్రి జగముకన్ను, తమ్మిచుట్టము మినురతనమ్ము ప్రాదు ప్రాఁబలుకుటెంకి పచ్చగుఱ్ఱములరౌతు, వేవెలుం గన సూర్యుడౌ విధువతంస. 81
- సీ. పరివేషనామంబు భాసిల్లుచుండును గుడి యనఁ బరిదినా గుడుసు నాఁగ మినుకు తఱుకు నిగ్గు మించు కళ కనంగఁ గిరణనామంబులై కెరలుచుండు మెఱుపు డా లైఱు: గనఁ బరఁగును బ్రభ తగు దురవలౌత్యప్రభ మిఱిమిడి యన వెలయుఁ బ్రకాశంబు వెలుఁగు జోలి యనంగ నది మించనైన జగ్గనఁగ నొప్పు నాతపాభిధ యెండ యం చనఁగ నెనఁగు నలర సీరెండ యారెండ యనఁగ గించి దాతపం బగు మృగత్వస్థ లగుచునుండు నెండమావు లనంగ బాలెందుమాళి. 82
- ఆ. వేడి వెచ్చ వెక్క వెట్ట వెచ్చన యన, నుష్ణసంజ్ఞ దగుఁ గదుష్ణనామ మలరు గోరు వెచ్చ నులివెచ్చ తనివెచ్చ, యన నుగంధికుంతలాంబికేశ. 83
- తే. కలు కనంగను రుట మనఁ జూలు కనంగఁ, దీండ్రమరఁ దీండ్ర యనఁగను దీక్షనామ ధేయములు గాను జగతిని దేజరిల్లు, భూతిలసితాంగ శ్రీమాతృభూతలింగ. 84
- తే. శ్రీలు వెలయంగ నీపేరఁ జేయుకతనఁ, బరఁగు కాశ్వతముగను దిగ్విర్గ మిట్లు గైకొనుము దీని భక్తసంఘాభిమాని, మాతృభూత జగత్ప్రయామాతృభూత. 85

కాళ వర్ణము.

- సీ. తఱి తలి పదమ హదయ సావి యదయ నాఁ గాలాభిధానంబుగాఁ జెలంగు నాయతి కారు కందాయ మనంగ జ్యేష్ఠాదిమానచతుష్టయంబు దనరుఁ గారు చిత్తడి తొలికారు తొలికరి నా వర్షర్తుసంజ్ఞయై పరఁగుచుండు మంచుకా రనఁగ హేమంతర్తు దగు శిశిర్తు వౌను జలికా రని యనంగ నామని యనంగను వసంత మలరుచుండు వెలయు గ్రీష్మర్తు వేసవి వేసఁగి యనఁ గవిజనదయాంతరంగ పుంగవతురంగ భూతిలసితాంగ శ్రీమాతృభూతలింగ. 86
- తే. ఉమ్మలిక యమ్మలిం పుబ్బు నమ్మ యుక్క, యమ్మదం బావి యావిరి యమ్మలిక య నంగ నూష్టాఖ్యలౌ నూట నా ద్రవోష్ఠ, పాలుచురు వినంగ శ్రీమాతృభూతలింగ.
- తే. ప్రతిపదాదితిథుల్ నాల్గుపాడ్యమి విది,య తదియ చవుతియనఁగఁజెన్నలరుచుండు బారసి యనంగ ద్వాదశి పరఁగు బూదె, యనఁ జతుర్దశి వెలయు సూర్యావతంస.
- తే. పున్నమ యనంగఁ బూర్ణిమ పౌలిచియుండు, నమవన యమాస యంచన నలరియుండు దర్శనామంబుగాఁ బ్రమథాధినేత, మాతృభూత జగత్ప్రయామాతృభూత. 89

- తే. ఒద్దనంగ నాఁ డనంగను బొద్దు నాఁగఁ, బొదలుచుండును దినము నాఁటిది యనంగ
దినభవముపేరు గాఁగను దేజరిల్లు, భూతిలసితాంగ శ్రీమాతృభూతలింగ. 90
- క. ఎల్లియన రే వనం దగు, నెల్లికి నావలిది వెలయు నెల్లుండియు నా
నెల్లుండి కవలి దావలి, యెల్లుండి యనంగఁ దనరు నిందువతంసా. 91
- క. ని న్నన మొ న్నన నావలి, మొ న్ననఁ బ్రకృతలిథిముందు మూఁడు వరుసగా
నెన్నఁగ సరిపడి వచ్చును, బన్నగకృతహార భక్తభావ్యశరీరా. 92
- తే. పగ లనంగను బవ లనఁ బరఁగు నహము, పట్టపగ లన మధ్యాహ్నావాచక మగు
నాహ్నికాభిధ పగటిది యనంగ నొప్పు, భూతిలసితాంగ శ్రీమాతృభూతలింగ. 93
- సీ. సంధ్య యొప్పుచుండు సం జనఁ బూఁటనఁ బుంటయంచనఁగఁబురంట యనంగ
సాయంసమాఖ్యయై చనుచుండు మా పన మునిమా పనఁ బ్రదోష మొప్పుచుండు
రెయి రేయి రాతిరి రేతి రనంగను రజని పొల్పును నడిరాతిరి యన
నడిరేయి యనంగఁ గాందారి మాందారిప్రాద్దన సరిప్రాద్దన నద్దమరెయి
యన నిశీభాఖ్య దగుఁ బ్రభాతాఖ్య దనరు, వేకువ యనంగ వేనినా వేగు నాఁగఁ
జెల్లవాఱంగ ననుమాట తేజరిల్లు, భూరిభవభంగ శ్రీమాతృభూతలింగ. 94
- తే. గడె గడియనాఁగ ఘటికయా నడరు జాము, నాఁగ యామము దగునెలనాఁగమాస
మెసఁగు వత్సర మేఁడాది యేఁడు నాఁగ, భూషితభుజంగ శ్రీమాతృభూతలింగ. 95
- తే. నిరుడు నాఁగఁ బరుత్సంజ్ఞ షరఁగుచుండు, మీఱు మున్నేఁడు నాఁగఁ బరారి నామ
మలరు నియ్యేఁడునా నైషమార్థ మగుచు, నాద్యసమమగు నేఁడునా నబ్జచూడ.
- తే. అన్యదినసంజ్ఞ యొక్కనాఁ డనంగ వెలయు, దానిమును వెన్కదినములుదనరునుదొలి
నాఁ డనంగను మఱునాఁ డనంగ వరుస, భూషితభుజంగ శ్రీమాతృభూతలింగ. 97
- సీ. దుమగలి కేతునా ధూమకేతువు దోచు వెలయుఁ ద్రుంగు డనంగఁ బ్రళయసంజ్ఞ
దోస మనంగను దోసఁగు దోసంగునాఁ గనటునాఁ బాపంబుగాఁ దనర్చు
దమ్మ మం చనంగను ధర్మంబు విలసిల్లు హర్షాభిధ చెలంగు నరుస మనంగ
సంతసమం చన సంతోసమం చన నలరు సంతోషంబు వెలయు నుగము
హాయి నుకము సుమాళమం చనంగనుభము డేచు మగు లగు లెన్న మే లేమ మనంగ
సకిన మనంగను విలసిల్లు శకునసంజ్ఞ గొన! మనంగను గుణముగాఁ దనరు నభవ. 98
- తే. చేటు చేట్నాటు గీడ్పాటు చెట్ట కీడు, నేగి చెడిది సిలుగునాఁగఁ జెలఁగు నశుభ
మలరుఁ గట్టిడి బవిసి దయ్యమ్ము బైసి, కట్టడి యనంగ నియతిగాఁ గాలకంఠ. 99
- ఆ. ఒప్పు హృదయసంజ్ఞ యుల్లంబు మది డెంద, మెడఁద యెడ్డ యాద యెద మనసనఁ
బుట్టు పుట్టువ యనఁ బొలుచు జన్మము సుహృదయము నెప్పుదియనఁదగు మహేశ.

తే. శ్రీలు వెలయుంగ నీపేరఁ జేయుకతనఁ, బరఁగు శాశ్వతముగఁ గాలవర్గ మిట్లు
గ్రోనుము దీని భక్తసంఘాభిమాని, మాతృభూత జగత్ప్రయామాతృభూత. 101

ధీ వర్ణము.

తే. బుద్ధియం చన వెలయును బుద్ధిసంజ్ఞ, తెలివి యనఁగ నెఱుక యనఁ దెలివిడియనఁ
బరఁగు జ్ఞానంబు వగవన వగయనఁదల,చోత యనఁ జింత యో మాతృభూతలింగ.

సీ. అతివిచారణసాక్షి యలరు నెవ్వగ యన ననుమాన మొప్పుగు నంచన యనఁ
దారకాణ యనంగఁ దనరుఁ బ్రమాణంబు తరకఁటిం వనఁగను దర్శ మెనఁగు
సందియమం చన సందేహమై తోచు బరఁగు సంకేతంబు బస యనంగ
దిట్టమం చనఁగఁ గన్నట్టి నిర్ణయముగ బవిరి బమైర యన భ్రాంతి చెలఁగుఁ
బంత మనఁగను బద్ధు నాఁ బ్రతి న యనఁగనలరును ప్రతిష్ఠావిన్నాణ మనఁగ నేరు
వనఁగ విలసిల్లు విజ్ఞానమగు నెఱుగ మి యన నజ్ఞాన మద్భుతమిహిరభూష. 103

సీ. ఇయ్యోకో లాస్పికో లీకోలు మైకోలు మేకోలు ననుకోలు మేము డొడ్డఁబ
డిక యొడఁబా టనుట కనుపట్టుచుండు సమృద్ధిపేరు గోచరము వెలయు
నగ్గమం చనఁగను నగపా టనంగను గోచరత్వంబుగాఁ దోచియుండు
నొగ రనఁ దొగ రనఁ దగును గమాయంబు చుఁచి దీపు తియ్యన యన మధురము
లవణ ము వృష్టన యనఁ జెలంగుఁ గాటు, కారమొట్టొట్టనయనంగఁగటపు వెలయు
నమరుఁ దిక్తము చేద దన నామ మొప్పుఁ, బులును పుల్లన యన మాతృభూతలింగ.

క. ఉప్పిడి యనఁ జప్పిడి యనఁ, జప్పన యన నలవణాఖ్యి చుచు రసనామం
బొప్పుఁ జవి చవు రనంగఁ గ,కుప్పాలకభావ్యదేహ గోపలివాహ. -105

ఆ. కంపు గబ్బు గవులు గందంబు వల వన, గంధ మొప్పు నురభి కమ్మన యన
నడరుదావి యనఁగ నామోదమై తోచుఁ,గలుము నాఁగఁ గలువగంధ మభవ.

ఆ. వెగటు వేదు నాఁగ వికటగంధం బొప్పుఁ, బుస్తు బూజు నాఁగఁ బూతిగంధ
మలరు గదురు నాఁగ నగును విస్త్రాఖ్యయై, మహితగుణసమేత మాతృభూత. 107

సీ. వన్నె వన్నియ యన వర్ణంబు విలసిల్లుఁ దెలి తెల్ల తెల్లన తెలుపు తెల్ల
తెల్లన వెలి నాఁగ వెలయును శుక్లంబు చామనచాయ నా శ్యామ మొప్పుఁ
గఱిఁశఱ్ఱి కాఱియ కఱియ నల్లన నల్పు కప్పు కం దనఁగను నొప్పుఁ గృష్ణ
వర్ణంబు పచ్చన పచ్చ పసిమి నాఁగఁ బీతవర్ణం బగు వెలయు నభిది
యన హరిద్రాభపాటలాఖ్యలు చెలంగుఁబల్ల యనఁ బస్పయనఁగనుబయ్యయనఁగఁ
గావి జా జెఱ్ఱన యెఱుపు జేవురు తొవ రనఁగ రక్షాఖ్యి వెలయు సూర్యావతంస.

తే. శ్రీలు వెలయంగ నీపేర జేయుకతనఁ, బరగు కాశ్వతముగను ధీవర్గ మిట్లు
గైకొనుము దీని భక్తసంఘాభిమాని, మాతృభూత జగత్ప్రయమాతృభూత. 109

వా గ్వర్గము.

తే. వాకునా భాషయా నఱవమ్మ తెరుగు, కన్నడం బన మఱి యిట్లు కొన్ని దేశ
భాషలై యొప్పుఁ గఱసనఁ బలుకు నాఁగఁ, బొల్పు భాషితమై మాతృభూతలింగ.

సీ. నుడుగు నుడువు నుడి నుడికారము నొడువు నొడి నొడికారము నొడుగు నాఁగఁ
బద మొప్పు మాటన వాక్యమై యెసగు వాకొనుటయం చనఁగ వాక్రచ్చుట యన
వచనంబు విలసిల్లఁ బలుకరింత యనంగ వాచకసంజ్ఞ యై వఱుచుండు
వినుకు నాఁగను సూక్తి దనరును జదువునా విద్యాభిధానంబు వెలయుచుండుఁ
బ్రాజదువు ప్రామిసుకు నాఁగఁ బరఁగు వేద మట్టమనఁగాండసంజ్ఞయై యలరుచుండుఁ
బన్న మనఁ బ్రశ్నమై తగుఁ బనస యనఁగఁ, బొల్పును దదంశవై మాతృభూతలింగ.

సీ. వక్కాణ వక్కణ వైన మనంగను వ్యాఖ్యానసంజ్ఞయై వఱుచుండుఁ
గత యన కథతోఁచు గాథయా జోలినాఁ గబ్బ మనంగను గావ్య మెసఁగఁ
సందర్భసంజ్ఞ యై చనును గైకట్టన సమసక మన సమాసంబు చెలఁగు
నానొడి నాఁగను నానుడి నాఁగను సుబ్బు నాఁగను జనశ్రుతి దనర్చుఁ
బొలుచుఁ దద్భేదమై పొక్కు పోవడి యన వార్త మద్ది యనంగను బరఁగుచుండుఁ
బేరునా నామ మలరును బిలుపు చీరు డనఁగ నాహ్వన మమరు సూర్యావతంస.

సీ. పేర్కొనుట యనంగ వెలయు నామగ్రహణంబు వాదనఁగ వాదంబు చెలఁగు
వావా ఓనంగను బరఁగు నుపన్యాస మెత్తు జీత్తనఁగ వింపెనఁగు యుక్తి
మందట యనఁగను మందలిం పనఁగను, వ్యవహారసంజ్ఞయై వరఁగుచుండుఁ
జాటువ యనఁగను జను నుదాహరణంబు తిట్టునా కాపంబు లేజరిల్లు
నొట్టు నాఁగను శపథాఖ్య యొప్పుచుండు దీవన యనంగ నాశీస్సుగా వెలుంగు
నడుగుట యనంగఁ బ్రశ్నయై యలరుచుండుభూరిభవభంగ శ్రీమాతృభూతలింగ.

సీ. మాఱుమా టనఁగను మాఱుమాట యనఁగను, బదులుమా టనఁ బ్రతివాక్య మొప్పు
మిథ్యాభియోగంబు మీఱుచు వళు కనఁ బొలుచుఁ బ్రణాదంబు బొబ్బరింత
యనఁగ బొబ్బెట్టు నాఁగను బొబ్బ యనఁగను యశము విరాజిల్లు నసమన్యగ
నగ్గిం పనం గొనియాడుట యనఁగను గైచార మనఁగఁ బొగడ్డ యనఁగఁ
బొగడితయనంగఁ బొగడునాఁబొగడితయన మెప్పురా మెచ్చునాఁగను మీఱునినుతి
గోసన యనంగ గోనునా ఘోషణ మగుఁ భూతిలసితాంగ శ్రీమాతృభూతలింగ.

- సీ. రట్టు రట్టడి రవ్వ రద్ది రద్దుప్పత రంతు గొహారు గోర వన వెలయు
 నాఘోషణసమాఖ్యి యాడిక యేవ మీసడ మీసడింపు లెగడు లెగడిక
 యాఱిడి యవనడి యగ డారు దూఱుదూరు దినంతు నడి రోయి రోత రొచ్చు
 నేగింపు నెగ్గెము నెగ్గేవగింపు నా నవవాదసంజ్ఞ యై యలరుచుండు
 మొట్టయనమొఱయనంగ వాపోకయనంగఁ గుంయినాఁగుఁతనాగనాక్రోశమొప్పు
 గొసరునా ననులాప ముల్లసిలుచుండు భూరిభవభంగ శ్రీమాతృభూతలింగ. 115
- సీ. రోంజుడు రొంజుడు రొడ్డుడు రొండుడు రొల్లుడు రజ్జు ప్రేలుడు పలుము ప
 లవరింపువైజుప్రల్లదము వదరు వదావళి బజారము నాఁగఁ జేలఁగనాఁ బ్ర
 లాపాభిధ బలిమాలడ మన మిడు కన వన రన వన పన వనట యనంగ
 వాచారపం బన వాచరం బనఁగను దేవురిం వనఁగను దేవు రనఁగ
 బరఁగుఁ బరిదేవనము కచ్చె పగటు కంటసమ్ము నాఁగను విప్రలాపమ్ము చెలఁగు
 నటమట యనంగ నవలాప మలరుఁచుండు భూతిలసితాంగ శ్రీమాతృభూతలింగ.
- సీ. తనరు చెల్వనఁగఁ గృతప్రశంసాభిధ మొసగెన గునగున ముచ్చట యన
 నల్లాపసంజ్ఞలై యల్లసిల్లుచునుండు నెగ్గునా రుశతిపే రెనఁగుచుండు
 సాంత్యసంజ్ఞయై చనుఁ దీయ మనఁగను నిష్టాక్షి భాసిల్లు నిచ్చక మనఁ
 గరుకు కరును కారు కారొడ్డెము పరును పరునన యనంగ నిష్ఠురము వెలయుఁ
 దొచ్చెము తుటార మనఁగను దుచ్చవచన మొప్పు గెంటిస మన స్థలితోక్షి సంజ్ఞ
 ద్రాబ యనంగ నసారోక్షి దనరుచుండుఁ బుంగవతురంగ శ్రీమాతృభూతలింగ.
- సీ. ఒడ్డారమం చన నొరగొడ్డె మనఁగను నడుగునా షక్రోక్షి యడరుచుండుఁ
 జతురోక్షిసంజ్ఞయై చనుఁ జదురం చనఁ ద్వరితోక్షి వెలయుచు బద రనంగ
 గచ్చు కొతుకు నాఁగ గ్రస్తాఖ్యి విలసిల్లు సోల్లంతనం బొప్పు నుల్లన మన
 బూతునా బూమెనా బూకనా బూటక మ్మనఁగను వేడబ మనఁగఁ గొడిమె
 యనఁగను నబద్ధసంజ్ఞయై యలరుచుండుఁ నిజ మనఁగ నిక్కువం బన సిక్కెమనఁగ
 నేటు నాఁగను నశ్యంబు నెగడుచుండు మాతృభూత జగత్ప్రయమాతృభూత.
- ఆ. జల్లి బురుడ బొంకు పొల్లు దబ్బుతి కల్లు, డబ్బు తక్కుటక్కు తవళి తవళి
 తనుకు ననుకు దుద్దు తటవట తవ తవ, నట హుళిక్కి నా నసత్య మరవ. 119
- తే. శ్రీలు వెలయంగ నీపేరఁ జేయకతనఁ, బరఁగు శాశ్వతముగను నాగ్నార్గ మిట్లు
 గ్రోనుము దీని భక్తనగభూభిమాని, మాతృభూత జగత్ప్రయమాతృభూత. 120

శబ్దాది వర్ణము.

- సీ. మ్రోత నాదు. రవళి మ్రోగుడు వాంగుడు సద్దులి వలికిడి చప్పు డలుకు
 డనంగ శబ్దం బొప్పు నతిదారుణధ్వని అం పన అం తన అంపి యనంగ
 గ్రం దన విలసిల్లు గలకలధ్వని దోచు నలబలం బన హళాహళి యనంగ
 గొల్లన గొల కన గెల్లన రొద యనం దనరు దిముకునా మృదంగరవము
 వెలయు నారూరవంబు గీపెట్టు నాంగం గంతనినదాఖ్యయెలుంగునాంగను జేలంగు
 నదియ నూత్తతరంబుగానైన బరంగు నీరెలుం గటం చనంగ బాలేందుమాళి. 121
- సీ. అర్థకంఠరవాఖ్య యలరు నేడు వనంగ వెలయు భేదధ్వని ములుగు నాంగ
 గగ్గునా వెలయు గద్గదిక డగ్గతిక యనంగ గద్గదకంఠ మలరుచుండు
 దత్తాధ్యకృద్ధ్వని దనరును గ్రేటన అంకెనా వృషభవిరావ మొప్పు
 నఅపు నాంగం బశుకంఠారవంబు చెలంగు శున కారవము మొలు గనం దనర్పు
 నూళ యన జంబుకధ్వని యొప్పు నీల యనంగం దస్కరసంకేతనినద మెనంగు
 జలవిప్పతికాలశబ్దంబు వెలయు నోల యనం బ్రతిధ్వనిమణుమ్రోతయనందగుభవ.
 లే. పాట యనంగను గానాఖ్య పరంగుచుండు, నాలితి యనంగ నాలి ప్తి యలరుచుండు
 దద్విశేషాభిధానముల్ దనరు నేల, బోల నువ్వాల యనంగను సోమభూష. 123
- క. చరచర యన బిరబిర యన, జరజర యన నిట్లు కొన్ని శబ్దానుకృతుల్
 పరంగుచు నుండును జగతిని, స్ఫురితగణావేశ మాతృభూతమహేశా. 124
- లే. శ్రీలు వెలయంగ సీపేరం జేయుకతనం, బరంగుచుండును శబ్దాదివర్ణ మిట్లు
 గ్రెకొనుము దీని భక్తసంఘాభిమాని, మాతృభూత జగత్ప్రయమాతృభూత. 125

నాట్య వర్ణము.

- సీ. వీణె వీణియ యన వీణాఖ్య రాజిల్లు వాయింపు నా దన వాదన మగుం
 గొడువునా విలసిల్లుం గోణాభిధానమై యొళపు నాంగం బ్రవాళ మొప్పుచుండు
 గలివెయం చనంగను గకుభంబు విలసిల్లుం దంతి యనంగను దంతి వెలయు
 నలరును గుబ్బికాయ యన నలాబువు బడినిన మనంగం దద్యంధన మగుం
 బరంగు నుపవాహనామంబు బిరడ యనంగ సారె మెట్లన సోపానసంజ్ఞ దనరు
 మేరు వనంగను విలసిల్లు మేరుసంజ్ఞ భూరిభవభంగ శ్రీమాతృభూతలింగ. 126
- సీ. దండె దండియ యన దండవాద్యం బొప్పు దంబురా యనంగను దంబుర దగు
 డక్క డక్కి యనంగ ఢక్క రిరాజిల్లు నావజం బననొప్పు నావజంబు

డవిణ యం చనంగ నుల్లసిల్లు డిండియనెంత డమరు వెనంగు
దమ్మటం బనంగను దమటం బనంగను దమటం బనంగను దమటం బనంగను

దుడు మనంగను దమకునా గిడియన్ యనంగునా జిడియన్ దమ్మదనామము లగు
డోలు నాంగను విలసిల్లు డోలపేరు భూతిలసితాంగ శ్రీమాతృభూతలింగ. 127

సీ. డుబుడక్క యనంగ బుడుబుడుక్క యనంగ హుడుకునా దనర్పు హుడుక్కపేరు
గుమైత యనంగను గుంభవాద్యము దోచు మద్దల యనంగ దగు మద్దళంబు
జమళిగ యం చన యమళిక విలసిల్లుం బంబ యం చనంగను బణవ మెనంగు
బరంగుచునుండు డంగుర మన రుంజనా వీరాణ మనంగను వీరణంబు
కవడె యన నురుమ యనంగఁ గరిదియనంగఁదమ్మెటయనంగవాద్యభేదములు చెలంగు
దనరుఁ జాయ్యంకి కైముడి యనంగఁ దాళ ముజ్జ్వలతరాంగ శ్రీమాతృభూతలింగ.

సీ. చిటితాళ మనంగను జెంగునా జేగంట యన వాద్యభేదంబు లలరుచుండు
గాళై కాళ యనంగఁ గాహళి విలసిల్లు బూరుగ యం చన బూరువనంగ
గాహళిభేదమున్ గ్రాలం బిల్లనగ్రోవి వానెగ్రో లనంగను వంశనాళ
మలరు నాగస్వరం బగు నాగసర మన గంట యనంగను ఘంట యొప్పు
సులియనంగఁ దిత్తియనంగను శ్రుతిదనర్పు నాటకత్రైయనంగను నాటరియన
బాతర యనంగ నర్తకి పరంగుచుండు భూతిలసితాంగ శ్రీమాతృభూతలింగ. 129

సీ. ఆటయం చనంగ నాట్యం బొప్పు నోలాట మనంగ హల్లీసకం బలరుచుండు
నాట్యభేదంబుల నామము ల్లనరు జక్కిణి గుజరాతి పేరణు లనంగ
గంటయం చనంగను గట్టర మనంగను నాట్యబంధం బొప్పు నాట్యయోగ్య
శబ్దసంతతిపేరఁ జను జతులం చన నుగ్గళిం పనంగఁ దదుక్తివెలయు
గోపు లన సారు లనఁ దీరుకు లన వెలయు నాట్యగతిభేదములపేర్లు నాగవాస
మనంగ బోగళుచెలువగుంపైనమేళ జతకుఁ బేరై చెలంగును జంద్రచూడ. 130

సీ. మాతంగనాట్యనామం బగుఁ జిందునా దేరు వనంగను ధ్రువదనరుచుండు
గరగరిక యన సింగార మనంగను శృంగారనామంబు చెలంగుచుండు
వీర మనంగను వీరము విలసిల్లు నక్కటికం బన నక్కస మన
నిబ్బరిక మనఁ గనికరంబనంగను గారుణ్యసంజ్ఞ యై మీటుచుండు
నగవు నవ్వు కేరింతనాఁ దగును హాస మలఁతినగ వన లేనగ వన ముసిముసి
నగ వన ముసినగ వనఁ జిర్నగ వన నెలనగ వన స్త్రిశంబు రాజిల్లునాగభూష. 131

సీ. వెక్కురు నాంగను వికృతంబు విలసిల్లు నాశ్చర్యసంజ్ఞ యై యలరు సోద్య
మచ్చెరు వక్కజ మబ్బురపాట్ర మరు దరిది వెగడు వెఱంగు సోద్య

- ము తటకాపాటునాఁ బోలుపారుచుండును నిర్భరాశ్చర్యంబు నివ్వె అనఁగ
 ఘోరాభిధానంబు గోర మనంగను బెట్టివం బనఁగను వెలయుచుండు
 గోరగింత యనంగను ఘోరత దగు సిగ్గునా లజ్జ యనఁగను సిబ్బితి యన
 నాన యనఁ బుచ్చడీ కనఁగాను లజ్జ బోలుచుఁగడఁగి యానొక్కపొంతనభవ.
- సీ. తల్లడింపు తలఁకు తల్లడము తలరు జరుకు జంకెన జంకు జడుపు జాలి
 పుయిలోట జలదరింపు దిగులు వెఱి పళ్ళు వెఱి యుత్తలము బీతు బెదరు బెగ్గి
 లుట యంజిక యువిల యటన నధృతి యగు ముఖభీతి దగు మొగమో టనంగ
 నద రన భయచలనాఖ్యయై విలసిల్లు గరువము పొగరు కావరము గెబ్బు
 త్రుళ్లు క్రొవ్వు తియురు త్రుక్కి మల్లరమ్మపొతరం బేళునా గర్వ మొప్పుచుండు
 నాము నాఁగ విరాజిలు నాకరంబు పుంగవతురంగ శ్రీమాతృభూతలింగ. 133
- సీ. మన్నన మన్నిక మన్నిం పనంగను బహుమానసంజ్ఞ యై పరఁగుచుండు
 నలు చన నెల్లిద మనఁ జొక యనఁ దిరస్కారంబు రాజిలు నోరు పనఁగ
 నైరణ యనఁగను నైఁపు డనంగను దాలిమి యనఁగను దాల్చి యనఁగఁ
 దాళిక యన త్నాంతి దనరారు నోర్వమి యన నీరసం బన నీరస యన
 నీసునా నూదనాఁ దగు నీర్ష్య వేర మనఁగఁ బగ టన నొంటమి యనఁ బగయన
 నొప్పుమి యనంగఁ గంటునా నొప్పు కైర ముద్భృతకురంగ శ్రీమాతృభూతలింగ. 134
- సీ. ప్రతివైరనామంబు పరఁగు సూ డనఁగను గరకరి చలము మచ్చర మనంగ
 మాత్సర్యసంజ్ఞలై మనుఁ జుమ్మకుడ జాలి చూతురు కస్తినా కోక మొప్పుఁ
 గన లన బైడాల మనఁగను గను పనఁ గినుక యనంగను గిన్న యనఁగ
 నలుక యనంగఁ జిం దనఁగఁ గాంతాళ మనఁగ రోస మనఁగఁ జిందఱి యనంగఁ
 గన రనంగను గన రనఁ దనరుఁ గోప మదియై చుఱుకైన రవరవ యనఁగ వెలయుం
 బ్రణయకోపంబుపొలయల్కయనఁదనర్చు మోఁడియనఁగోపమానంబుపొలుచునభవ.
- సీ. తనరు వేళాకోళ మనఁగఁ ద్రిక్క యనంగ రిమ్మ యనంగను రింబ యనఁగ
 వెట్టి యనంగను బిచ్చి యనంగ నుమ్మాద మనంగ నుమ్మాదసంజ్ఞ
 యాలుడి యనఁగను శీలంబు విలసిల్లు బత్తి యనంగను భక్తి చెలఁగు
 నెయ్యము నెయ్యమి నెమ్మి నేస్తము నెన రెలమి మే లూరిమి చెలిమి యరితి
 బాళి ప్రేముడి మచ్చిక మక్కువ యనఁ బ్రేమ దోచును దీరనిప్రేమ యైన
 మరులనఁగఁజెల్లువలపునాఁబరఁగుచుండుయవయువతిసంభృతప్రేమ యుగమూర్తి
- సీ. అర్చిలి యంచవ నరులు నా నర్లన వాత్సల్యసంజ్ఞ యై పరఁగుచుండు
 నిచ్చ కాయుపు కోరిక్కి యేకట కోరిక యాన యంచనఁగఁ జెన్నలరు గాంక్ష

యథాశ విలసిల్లు నడియాస యనంగను నంగలార్పం చన నంగద యన
నెంజిలి యనంగ మనికితం బనంగఁ దుండుడు కనం దగు మనోవృథకు సమాఖ్య
తలఁచనంగను స్మృతిపేరు దనరుచుండు స్మృతివిశేషంబుసోదెనాఁజెలగు మఱపు
మఱకువ యనంగ విస్తృతి పరఁగుచుండు నగ్గలిక యన నుత్కర యలరు నభవ.

సీ. హాళి జతన మన నడరు నుత్సాహంబు కపటాఖ్య విలసిల్లు గబ్బిగౌరు
గబును కైపు కిటుకు కొడు డబ్బు కవుడు డంబనంగ నవదేశంబు వెలయు
సెవము సెవ మనంగ నిష్కపటాభిధానిక్కువు డంచన నెగడుచుండు
నేమఱుపాటన నేమఱిక యన మోన మనఁ బరాకనఁ జనుఁ బ్రమాద
మెచ్చరిక యెచ్చరిం పేవ యేద వదిలము హవణిక పోణిమి యన నొప్పు నవధాన
మలరు వేడ్కన వేడుక యనంగ వెంట మనంగను గతూహలంబు సూర్యావతంస.

సీ. బిత్తరము కులుకు బెడకు వెళుకు గును పు గొనబు మరిపము మురుపు సొగసు
నిక్కు మిటారింపు నీటు మిటారము బెక్కు తెక్కర మెమ్మె బెక్కు టీకు
హారఁగు చె న్నేపార పొయ్యారము బులుపు హాయి లనంగ విలాసమొప్పుచుండు
నవ్యయ మై యేతదర్శనందలి లలి యన నొకశబ్ద మలరుచుండు
గ్రేణి యన దచ్చన యనంగఁ గేరడ మన గేలియన మేలమన మందెమేల మనంగ
నాట యనఁద్ర స్తరియనంగ హాళియనంగఁబొలుచుఁబరిహాసములుమాతృభూతలింగ.

సీ. శ్రుశ్శాట గొండ్లిసాఁ దోచును గ్రీడాఖ్య యదిమించఁ దగుఁ జెరలాట మనంగఁ
జను సహక్రీడాఖ్య సయ్యాట మనంగ సయ్యాట యనంగ సైయాట యనంగఁ
జెమరునాఁ జెమటనా స్వేదంబు విలసిల్లుఁ బరఁగుఁ గొం చనంగను మఱికి చెమట
ఱిచ్చపాటనంగను ఱిచ్చనాఁ బ్రళయమా నొప్పు సంభ్రమసంజ్ఞ యుత్తలంబు
తమకము తహతహ తమి తత్తఱము చిడిముడి తరితీ పుత్తలమ్ము చిడిముడిపాటు
నాఁగఁ దనరారు హిక్కుకు నామ మగుచు వెక్కినంగ వెక్కిలియన వేదవేద్య.

సీ. పులక లనంగను బులకర మనంగను గగ్గరనంగను గగురనంగ
గరుదా ల్వనంగను బరఁగు రోమాంచంబు గొఱలు రోదన మేడ్పు గోడునాఁగ
నావలింత యనంగ నావులింత యనంగ జృంభణసంజ్ఞయై చెలఁగుచుండు
గాత్రవిసామంబు గనుపట్టు నీల్లనదుమ్ము నాక్షుత్సంజ్ఞ దోచుచుండుఁ
జనుఁ బడక పవ్వళిం వనంగను శయనమునెగడుఁ గూర్కన నిదురనా నిద్దురనంగఁ
గరు కనంగ నిద్ర తూఁగు తందర యనంగ మనును నిద్రావిశేషంబు మాతృభూత.

సీ. గుఱక యనంగను గుఱుపెట్టనంగను శోభిలుచుండును సుత్తరవము
కల యన స్వప్నాఖ్య వెలయొ నిక్కలయన నిశ్చయస్వప్నంబు నివ్వటిల్లుఁ

- గలవరిం వనంగను గలవరింత యనంగం గలవర మనంగను గళవళ మన
 స్వప్నభాషణముగా జరుగుచుండును మేలుకొంట యనంగ మేలుకంట యనంగ
 మేలుకాంచుట యనంగను మెలకువయన నుపపదమనంగ నవబోధమొప్పు భ్రుకుటి
 యలరు బొమముడి యన స్వభావాఖ్యి చెలంగ సాజ మోజ యనంగను జంద్రమాడ.
 సీ. జీరుకు నాంగను జీరుకుపాటునాఁ దొట్టుపా టనంగను దొట్టు నాంగం
 దొట్టిలుట యనంగం దొట్టగిల్లుట యన స్థలనసమాఖ్యయై వెలయుచుండు
 జాణుడు జరుగుడు జాణుపు జాణున గళనంబు దనరును వలి వలిసిరి
 వడఁ కనఁ గంపాఖ్యి యడరును వడవడఁ కన నతికంపంబు దనరుచుండుఁ
 బరంగుఁ బబ్బము పండుగ పండు వనంగ నుత్పవము తద్విశేషంబు లొప్పఁ దేవ
 తంతు సాకము నంపు జాతర కొలు వన వెలయు సివమన దేవతావేశ మభవ. 143
 తే. శ్రీలు వెలయంగ సీపేరఁ జేయుకతనఁ, బరంగు కాశ్వతముగ నాట్యవర్గమిట్లు
 గ్రకొనుము దీని భక్తసంఘాభిమాని, మాతృభూత జగత్ప్రయ్యామాతృభూత. 144

పాతాళభోగివర్ణము.

- సీ. పాతాళనామంబు పాఁచజగ మనంగ నేలయడు గనంగ నెగడుచుండు
 చిలనామధేయంబు బెల మనంగ సొరంగ మనంగ సొరంగయం చనంగ నొప్పఁ
 దూము తూ టనంగను దూపర మనంగను దొండి నాఁ జిట్టి నాఁ దొలి యనంగం
 గన్న మనంగను గనుమ యనంగను గ్రంత యనందగఁ గందరంబు
 సరియ యన గండి యనంగను సరెయనంగ బడిలియన దుంక మనరంధ్ర మడరులొంగ
 బొటియ బొట్టె కలుగు బొక్కబొందయనంగంబొలుచుగర్తంబుశ్రీమాతృభూతలింగ
 సీ. గొతము గవి యన ఖాతంబు కంటకావరణఖాతము తగు వది యనంగ
 లొట్ట లొటారము లొత్తయం చనంగను శోభిల్లుచుండును సుషిరసంజ్ఞ
 చీకటి యిరులునాఁ జెలువొందు సంధకారముపేరుగా సంధతమసంజ్ఞ
 కటికిచీకటి యనంగను దనరారును జమ్మచీకటి మునిచీకటి ముఱి
 చీకటి మనక ముఱిముఱిచీకటి యన నవతమసనామధేయ మై యలరుచుండు
 నాగములపేరు వెలయును నాగు లనంగభూషితభుజంగ శ్రీమాతృభూతలింగ. 146
 సీ. తగు సీదరపుపెద్ద తడవులనిడువడు పాపఱ్ఱఁ డన శేషఫణికి సంజ్ఞ
 కొండచిలువ యన గోనసం బగుఁ బెనుబామునా నజగరాహ్వయము వెలయు
 సీరుపా మనంగను సీరుకట్టె యనంగ జలభుజంగముపేరు చెలంగను మను
 దిండియం చనంగను డుండుభం బగు నాగుఁబామనఁ ద్రాచన ఫణి దనర్చుఁ
 జెలంగు సర్పభేదంబులు జెట్టి పెంజర పసిరికపా మనంగ త్సద్రాహిసంజ్ఞ
 తుట్టెపురుపనిపల్కఁగఁ దోచియుండుఁ బుంగవతురంగ శ్రీమాతృభూతలింగ.

- సీ. పడగదాలు పనంగఁ బామన విసదారి యన గాలిడిండియం చనంగఁ జీలువ
యనంగ సర్పసమాఖ్య లలరు నాహేయమాఁ బాముది యనంగను బాఁపది యనఁ
గుప్పన మనంగను గుబుసం బనంగను గంచుక నామంబుగాఁ జేలంగుఁ
బడిగెనాఁ బడగనా స్ఫుట దనరారు విసమునాఁగఁ జీలు మనఁ జను విషంబు
వ్యాళసంగ్రాహినామమై వజ్రలు గారడీఁ డనంగను బాములవాఁ డనంగ
గారడి యనంగ హస్తసంగతకురంగ భూతిలసితాంగ శ్రీమాతృభూతలింగ. 148
- తే. శ్రీలు వెలయంగ నీపేరఁ జేయుకతనఁ బరంగుఁ బాతాళవన్నగవర్గ మిట్లు
గ్రెగొనుము దీని భక్తసంఘాభిమాని, మాతృభూత జగత్ప్రయ్యామాతృభూత. 149

స ర క వ ర్ణ ము.

- సీ. బిడ్డ బిస్త యనంగ వెలయు దుర్గతి వంత గాసి వెతారము కారియ వెత
బాలి నొగులు నొప్పి బాద నెగులు నొప్పి పందురు దురసిల్లు కొందలంబు
నలుపు నోవి యనంగఁ జను వ్యభయేపనా నడనంబు దగుఁ గుక్కు డదుము డొత్త
డ మైత్తు నాఁ శీడనమ్ము విరాజిల్లు వెట్టి యనంగను విట్టి దోఁచుఁ
జోడ పల్లట మల్లట చోడుమ బడప యిడు మగబాటు బా మనఁ బరంగుఁ గవ్వ
మామనస్యంబు బిడ్డకు ట్టనఁ దగు చిను కనంగ గుడవేదనంబుగాఁ దనరు నభవ. 150
- తే. శ్రీలు వెలయంగ నీపేరఁ జేయుకతనఁ, పరంగు నిచ్చలును సరకవర్గమిట్లు
గ్రెగొనుము దీని భక్తసంఘాభిమాని, మాతృభూత జగత్ప్రయ్యామాతృభూత. 151

వారి వర్ణము.

- క. పననిధి యొప్పుచు బ్రాయే, అన మున్నీ రనంగఁ గడలి యన సంద్ర మనం
గను బాలవెల్లి యనంగా, వినఁబడునొ శ్రీరజలధి వృషభతురంగా. 152
- తే. మొగులువిరి నీరు నాఁగను దగు జలంబు, మీఱును హిమాంబుసంజ్ఞ పన్నీరనంగఁ
బచనయోగ్యజలాభిధ పరంగుచుండు, నెన రనంగ నఖాంకవక్రేందుచూడ. 153
- సీ. కర డన గడ లనఁ గర యనంగఁ దరంగ యనఁ దరంగయనంగ నల యనంగఁ
జెర యనంగను నీచి వరంగును నుడి యన నావర్తసంజ్ఞ యై యలరు బుగ్గ
యన బుద్ధుడం బొప్పు మను బొట్టనంగ బిందువరంగు ఘేనము నయ్యువరు గనంగఁ
దూపరాణ పుటమ్ము తూ మొప్పరము జలదారియం చనంగను తనరును జల
నిర్గమము తన్తుఖంబున నీటితోడ వచ్చుత్పణములఁ జొరనీనినలక
లాఁపరా యంచు జనులు పల్కంగను వెలయుమాతృభూత జగత్ప్రయ్యామాతృభూత.

- సీ. త ట్టన దరి యనఁ దనరును దీరాఖ్య దనరును బార మద్దరి యవతల
నాతల నావల నవ్వల నవ లన మీఱుచునుండును బార సంజ్ఞ
యిద్దరి యావల నివ్వల నివల సీతల నివతల యన నలరుచుండు
దీవి లంక యనంగ ద్వీపంబు సీకతాఖ్య యిను మన నినుకనా నెసఁగుచుండు
దద్విశేషంబు నెరనునాఁ దనరు ననలు రొచ్చు వం డడు నుబ్బలి రొంపి బురద
యుమ్మలి యవుజు చవుకు నా నొప్పుఁ బంక మార్యచిత్తరిరంస సూర్యావతంస.
- ఆ. పఱవ పఱద పఱద పఱతి పఱత పఱు, నాఁగ నిటు ప్రవాహనామ మొప్పు
వెల్లి వెల్లువ యన విలసిల్లు నధిక ప్ర, వాహనామముగఁ శేషందిలింగ. 156
- సీ. ఓడ నావ యనంగ నొప్పుచుండుఁ దరణి వడవయం చనఁగ నల్పతరణి దగుఁ
గల మనఁ బోతాఖ్య గనుపట్టుఁ బుట్టినా నరిగోలునాఁ గోల మలరుచుండుఁ
దేపనాఁ దెప్పనాఁ దేటిక యనఁగను బ్లవనాచుధేయంబు వరఁగుచుండు
నుష్టుత యవసాదిశోక్తియై విలసిల్లుఁ దొట్టినాఁ దొట్టునాఁ దొట్టువ యన
నబక యన నగప యనఁగ నశ్రిదోఁచు ద్రోణియగు దోనె యనఁగను స్రోతమెసఁగు
జాలు నాఁగను విలసిల్లు గూడ యనఁగ జలసముత్తేపపాత్రంబు చంద్రమాళి. 157
- సీ. మాలిమికాఁ డనఁ బీలికాఁ డన నోడవాఁ డన నావికాహ్వాయము చెలఁగు
నచ్చిన మన నచ్చ మనఁ దేరినదియన నలరుఁ బ్రసన్నాఖ్య కలఁత యనినఁ
గలఁగినది యనంగఁ గనుపట్టుఁ గలువంబు కాలువ్య మెసఁగును గలఁక యనఁగ.
వెలయు లాఁ తనఁగ గంభీరము పల్లము నవుకుఁ బల్లనఁగ నిమ్నంబు దనరు
మెట్ట యన మిఱునాఁగను మెండు నాఁగఁదోఁచునుతాననామంబు తూలికాఁడు
జాలరి యనంగఁ గైవర్తసంజ్ఞ పరఁగుఁ బుంకవతురంగ శ్రీ మాతృభూతలింగ. 158
- సీ. వల యన జాలంబు వరఁగుఁ జాల యనంగఁ దనరుచునుండుఁ దత్సదృశసంజ్ఞ
తద్దేద మొప్పు నూతనఁ గువేణిచెలంగుఁ గొడిమె యం చనఁగను బశిక మెసఁగు
గాలమం చనఁగను గనుపట్టు మీను మ చెప్పము చేప యనఁగ మత్స్యము తనర్పు
చొఱ చొఱ యనఁగను బరఁగు రాజీవంబు గెండె యం చనఁగను గండకంబు.
తూల యనఁ దూర యనఁగను దోఁచు ఝషము వాలసివమానువాలగువాలగయన
దేడిన యనంగ గుల్కము వెలయుఁ బ్రోష్ట మొట్టయనమీఱు శ్రీ మాతృభూతలింగ.
- సీ. కొఱ కొఱ యనఁగను బరఁగుఁ బాతీనంబు జెల్ల యం చనఁగను జిమము వెలయు
నలరు రొయ్య యన త్పుద్రాండజనామమై యలచనాఁ దిరికినా మల గనంగ
బొమ్మడాయ యనంగఁ బొలుపారుచుండును మత్స్యభేదంబులు మఱియొగొన్ని
యలరును శుష్కమత్స్యం బుప్పుచేపనా వరుగుచే పనఁ గరువా డనంగ

సెండ్రి యన సెండ్రి కయనంగ సెండ్రి కాయయనంగఁగర్కటకాభిధయలరుచుండు
మొనలి యనంగను మకరంబు బొలుచు మదనభూతిలసితాంగ శ్రీమాతృభూతలింగ.

సీ. తామే లనంగను దాచే లనంగ నల్ల దాసరిగాఁ డనః దగుఁ గమతము
వెలయు జలూకాఖ్య జెలగయం చన నెఱ్ఱ యనంగ మహీలత యలరుచుండు
మందూకనామంబు మనుఁ గప్పయం చన శంఖము చిందము సంకు బూర
కొమ్మనఁ దనరారుఁ గొఱులును దక్షిణావర్తశంఖాభిధ వలములి యన
త్తుద్రశంఖము దనరారు గుల్ల యనంగఁ గప్పబిప్ప యనంగను గాకిచిప్ప
యనంగ జలశుక్తి దగు గవ్వ యనంగ వెలయుచుండును వరాట మై బాలసోమభూష.

సీ. నీరుటెంకి యనంగ మీఱు జలాశయం బశరును హ్రదసంజ్ఞ మడుఁ గనంగఁ
దనరును గాడియం చనంగ నిపానంబు చెలమనా నుపకూప మలరుచుండుఁ
గనుపట్టు నూయినాఁగను గూపసంజ్ఞ పీనాహంబు తాగాఁడి నాఁ జెలంగుఁ
గలుజు రాకట్టునాఁగను శిలాబద్ధమా సెగడుఁ బుష్కరిణి కోనే రనంగఁ
జెఱు వనంగఁ దటాకంబు గొఱులుచుండు నలుగునా జలనిర్గమఫలము వెలయుఁ
గుంట గుంట యనంగఁ దేర్కొనఁగవచ్చు నల్ప మైనతటాక మార్యాసమేత. 162

సీ. తొట్టునాఁ దీగనాఁ దోచుచుండుఁ దటాక పూర్వదేశాభిధ పాఠముఁ గొలను
కొలఁకు నాఁగ నరసి వెలయును మెచ్చనాఁ బడియయం చనంగను బడి యనంగ
బల్లలనామంబు బావి డిగ్గియ యన నగు వాపి యావాల మలరుఁ బాది
యనంగఁ గ్రీడాభూతమై కనుపట్టుఁ గేళామాళి యనంగఁ గేళామళి యనఁ
జెలంగు నేఱు నది తద్విశేషసంజ్ఞ యమరుఁ దెన్న యనంగను జమున యనంగఁ
దనరు రే వన సలివావతారమార్గ ముద్భృతకురంగ శ్రీమాతృభూతలింగ. 163

సీ. కయ్య కాలువ యనంగనుపట్టుఁ గుల్మ కూడలి యనంగ దద్దేద మలరుచుండుఁ
దొగ తొవ కలువ నాఁదోచు నుత్పలము తామర తప్పి యనంగఁ బద్మము చెలంగుఁ
జెంగల్వ కెందోవ చెందొగ యనంగను హేల్లకసంజ్ఞ యై యలరుచుండుఁ
గెందమ్మి చెందమ్మి కెందామర యన ర క్తోత్పలసంజ్ఞ యై యొప్పుచుండుఁ
గైరవాభిధగాఁ దెల్లకల్వ యనంగ వెలయుఁ దెలిదమ్మి వెలిదమ్మి వెల్లదమ్మి
తెల్లదమ్మి యనంగను దేజరిల్లుఁ బుండరీకంబు శ్రీమాతృభూతలింగ. 164

సీ. నల్లగల్వ యనంగఁ జెల్లు నీలోత్పలం బలరు నుత్పలభేద మల్లి యనంగఁ
బ్రాచి నీరాకు నా వారిపర్తి చెలంగు నా చన శైవలనామ మెనగు
నంతరతామర యనంగఁ దద్దేదమాఁ దోచు మృణాళంబు తూడు నాఁగ
గ్రోవి యనంగను గ్రోలునా నాళమాఁ దనరును దామరతంపర యనంగ

- గమలమండంబు కేసరం బమరు నకరు వనఁగ రే కన సంవర్తి కాఖ్య చెల్లుఁ
బొలుచుఁ గర్తిక దుద్దునా ముద్దె యనఁగఁ బుంగవతురంగ శ్రీమాతృభూతలింగ.
లే. శ్రీలు వెలయుంగ నీపేరఁ జేయుకతనఁ, బరఁగుకాశ్వతముగ వారివర్గ మిట్లు
వైకాసుము దీని భక్తసంఘాభిమాని, మాతృభూత జగత్త్రయమాతృభూత. 166
- కా. శ్రీకైలాసనివాస ! వాసవసతాంఘ్రిద్వంద్వ ! ద్వంద్వాదిదూ
రీకారాచితభావ ! భావభవభూభృద్వజ్ర ! వజ్రప్రభో
జైకస్పర్ధిసపుష్క ! పుష్కలదయాద్రీభూత ! భూతావనా
లోకాలోకహితప్రచారణ ! రణాలాపస్ఫురన్తానసా. 167
- చ. నిరతిశయైకభక్తిమదనీకరమాకర ! మారమారకా
సరసముఖేందుకాంతిజితసారసవార ! సవాసవాదిభే
చరభుజగాలయాంత పృథుచాపకలాప కలాకలావసుం
దర ! కరుణాసుధాముదితదాసవనా ! సవనావనాదరా. 168
- గద్య. ఇది శ్రీమత్పరమేశ్వరకరుణాకటాక్షసంప్రాప్త సర్వజ్ఞత్వాదికలిపయగుణ స్వసా
మ్య తదితరసకలగుణనిరౌపమ్యా నేతుహిమాచలఖ్యాత మహోద్దండకవి బిరుదప్రశస్త
సీతారామార్యవర్మతనూజాత శౌర్యచైర్యన్తైర్యాదినకలగుణచిరత్న రత్నరత్నాకర
శ్రీతజనశ్రీకర కోటిసమాఖ్య వంశసుధాపయోధిరాకాశశాంక ఘంటికాతురగ
సీరాతపత్ర హనుమద్ధ్వజ మకరకేతన దినాదీప నవవిధభేరికాదినిఖిలవిరుదాంక
బృహదంబికాకటాక్షసంజాతసామ్రాజ్యధురంధర విమలయశోబంధుర కర్ణాటచోళ
పాండ్యమహీపాలాదినంస్త్రాయమాన శ్రీరాయరఘునాథమహీనాథ సభాంకణ బిరు
ధాయమాన ఆర్యసుతచర్య వేంకనార్యప్రణీతం వైసయాంధ్రభాషార్థపంబునందుఁ
బ్రథమకాండము సంపూర్ణము.

ద్వి తీ య కాం డ ము

క. శ్రీరఘునాథాఖ్యాకమ, హిరమణమనోబ్రభృంగ హిరనిభాంగా
వారణదైత్యవిభంగా, భూరిగుణనివేశ మాతృభూతమహేశా! 1

క. ధరణి పురతైల వనమృగ, నర వర్ణచతుష్కవర్ణ నద్గత నాచే
విరచిత మగు నీకాండము, స్ఫురితగుణనివేశ మాతృభూతమహేశా! 2

భూ వ ర్ణ ము.

ఆ. పుడమి నేల యనిన భూవాచకం బగు, బొల మనంగ నూరిపొత్తు నేల
కృష్ణభూమి వెలయు రేగడ రేవడ, యనంగ విమలకీర్తి సాంబమూర్తి. 3

ఆ. గరువు గరుసు నాంగ భరభూమి విలసిల్లు, దువర తుస్సి నాంగ దువరభూమి
విలేగినాంగ స్ఫోటపృథివికి సంజ్ఞయా, జడను నా నమోర్వి సాంబమూర్తి. 4

సీ. మృత్తికాహ్వయములొ మిత్తిక యం చన మట్టియం చనంగను మన్ననంగ
శుద్ధమృత్తిక యొప్పు సుద్దయం చన మీఱు బంకమ న్ననంగ గుంభకరమృత్తు
చాడు కారపుమున్ను చవు డన నూషరమృత్సంజ్ఞ దోచుచు దత్పృథివిపేరు
లు పునఁ జొ డన నూసర యన నొప్పు జేడెనా నమరుఁ బిల్చిలధరిత్రి
ధరణి విస్తారనిన్ను యై తనరెనేని బాడుప బహువ యనంగను బరంగుచుండు
మెట్ట మెరక యనంగను మెఱయుచుండు స్థలికి సంజ్ఞలు మాతృభూతాభిధాన. 5

తే. పరగు నెద్దడినేలన మరుధరిత్రి, కొఱ కనంగను బీడునాఁ గొఱ ననంగ
గంచె యన న ప్రహతభూమి కాఖ్య లెనంగు, బడగ మడి యనగానదీప్రాంతమభవ. 6

సీ. పాండవబీడునాఁ బరంగుఁ జీరాప్రహతము పాడు నాంగను దనరు న ప్ర
హతవిశేషము జగం బన లోక మొప్పారు నాణెమం చనంగ దేశాహ్వయంబు
నాడునా జనపదనామధేయం బగు నీమన దుర్గాఢ్యభూమి వెలయు
వంటెమం చనంగను వణితమం చనంగను సీమైకదేశ మై చెలంగుచుండు
మన్నె మన మండె మనంగను మాడె మనంగ దుర్గమృతలసామ మై లోచుచుండు
నీరుముం పనఁ గ్రీనీరు నేల యనంగ ఖ్యాతిగాంచు ననూపంబు మాతృభూత. 7

సీ. మొరపనేల యనంగ మొరనునేల యనంగ శర్కరిలావనీసంజ్ఞ వెలయు
గోవంబు దొడ్డినాఁ గొమరారుఁ బెంట నాఁ బరంగు గౌష్ఠీనంబు పఱగడయనఁ

బరిసరంబుఁదోచు వరసాది చేరువ కట్ట కత్తువ కర గనిమ యనఁగ
 నేకువిశేషంబు చెలఁగును మడువనాఁ బుట్టన వల్లిక మొప్పుచుండుఁ
 గోమ యనఁ దదగ్ర భూమి యో మార్గంబు తెరువు త్రొవ దారి తెన్ను సరవి
 చనుప నడవ చొప్పు జాడ డొక యనంగఁ బొలుచుచుండు మాతృభూతలింగ.

సీ. బాట యనంగను బండిబాటనఁ దగు ఘటాపఘము దోచుఁ గాలి త్రొవ
 యన నేకపది గిర్య యన మొప్పు నరవ నా నువనిష్కరం బొప్పు నుక్కుళ మనఁ
 బరఁగు మెట్టనఁ గూతపట్టు నేల యనంగఁ గూడ నేల యనంగఁ గ్రోశ మదియె
 పరువు నేల యటంచుఁ బలుకుదు రీకవు లిరువర్షు నేల ముప్పరువు నేల
 యనినఁ గ్రోశద్వయ త్ర నూఖ్యలు చెలంగు నామడ యనంగ యోజనం బగును గనుమ
 యనినఁ గాంతార మగు లవణాకరంబు వెలయు నుప్పల మనఁగను వేదవేద్య. 9

తే. శ్రీలు వెలయంగ నీపేరఁ జేయుకతనఁ, బరఁగు శాశ్వతముగ భూమివర్గ మిట్లు
 గ్రహింము దీని భక్తనంఘాభిమాని, మాతృభూత జగత్త్రయీమాతృభూత. 10

పు ర వ ర్గ ము.

ఆ. ప్రాంతు వీడు నాఁగఁ బరసంజ్ఞలై యొప్పుఁ, గంచి నాఁగ నోరుఁగల్గు వాఁగఁ
 దిరిచనాపలి యనఁ బురవిశేషము లగు, వాడ యనఁగ వాటి వఱలు నభవ. 11

సీ. అంగడి మలిగనా నాపణసంజ్ఞలౌఁ బేట యం చనఁగను విపణి యొప్పు
 రచ్చనా రభ్యయాఁ బ్రాకార మగుఁ గోట యన నుపసాలాఖ్య యగు నరామ
 వా నలంగంబన నలవరి నా వప్ర మగును సాలావయవాఖ్య కొత్త
 శ మ్మన వరణశృంగ మ్మగుఁ గొమ్మునాఁ బ్రాచీనసంజ్ఞలు పరఁగుచుండు
 వెలుగు కల్లి యనంగను వలవ యనిన వల్లి కాన్యూతవృత్తి భిత్తి పరఁగు గోడ
 యనినఁ దృణముఖ్యకృత్తిల్లికాఖ్య చెల్లు దడి తడిక తడు కనఁగను దక్షశిఖ.

సీ. పొరకటి యిడుపు నాఁ బోసఁగు ద్వారప్రాంత కుడ్యము మదురు మగలనఁగద్య
 పాలికయై యొప్పు భాసీల్లు గృహసంజ్ఞ దీము దీమం బిల్లు గీ మనంగఁ
 దావన తావనఁ దానకం బనఁగను దావలం బనఁగను దలముపేరు
 లిరువు ప ట్టిమ్ము చో టిక్కువ నెల విక్కు నెప్పు కంగవ టెంకి నిట్ట యనంగ
 స్థాన మగు నగ రనఁగ రాజగృహనామధేయ మా రాణివాస మంలిపుర మనఁగ
 నలరు శుద్ధాంత మట్టడి యనంగ నట్ట మలరుఁ దగు కాల కొట్టచుఁ చనఁగ నభవ.

సీ. హాజారము హాజార మనునివి చెండును మోసాల మోసాల మోస లనెడి.

నివిమూఁడు నంతైదు నెసఁగును ముఖకాల కలరుఁ ద్రికాలాఖ్య యగును జేట

కొల్లారనంగఁ జుట్టుకొల్లారు నలుసాల యనఁ జతుక్పాలయా నల్పగృహము
కొంప లొం వనఁ దగు గుడిసె నా గుడుసు నా నీరెండు వెలయుఁ గుటీరమునకు
నలకుటీరంబె యానేయ మైన నిలువ రమన నిలువార మనఁగాను రహికినెక్కు
జవికె యనఁ జవర యనఁగఁ జనుఁ జతుష్కమాకుటి ల్లనఁ బర్జగేహము దగుభవ.

సీ. బొమ్మరి ల్లనఁగను బుత్తి కాగృహ మొప్పుఁ గుంజంబు పొదరి ల్లనం జెలంగు
సజ్జార మనఁగను సామజాగార మా లాయ మం చన మందురాఖ్య వెలయుఁ
బండరువం చన బండారమం చన బొక్కన మం చనఁ బొనఁగుచుండు
నల్లభాండాగార మలశిల్పకాలాఖ్య దనరును డంకనాలనఁ గొటారు
కొట్ట మనివల్కుఁగాఁదగు గోష్ఠగృహము ప్రపకు నభిధానమగుఁ జలిసందిరి యన
బంది లనఁ బంది రనఁగను బరఁగుఁ గాయ మానసంజ్ఞ బులు విఖ్యాతమాతృభూత.

సీ. చప్పరం బనఁగను జనుఁ గాయమానవిశేషంబు కురుజునా స్థిరరథ మగు
దోరపా కనఁగను నోరపా కనఁగను బాదలి యం చన బరఁగుచుండు
భిత్త్యధఃకృతగృహభిధ దేవళంబునా దేవాలయాఖ్య యై లేజరిల్లు
గుడి కోవెల యనంగ నడరు వర్తులదీర్ఘ దేవాలయము లల్పదేవవసతి
చనును దద్దళ మనఁగ వానగృహసంజ్ఞ నఱ యనంగ నోవర యనంగ నలరు నూలి
కాగృహభిధ పురిటిల్లు నాఁగఁ దనరు మండపం బన మంటపాహ్వాన మగుభవ.

సీ. హర్త్యాఖ్య మిదైనా నలరు నట్టిక యన మచ్చునా నల్పహర్త్యంబు వెలయు
మే డన సజ్జన మేలుమ చ్చనఁగను నుప్పరిగన సాధ మొప్పుచుండుఁ
గంకర బెండడి గార సోద యనంగ లేపవిశేషమై తోఁపఁదగును
మాడుగు మాడువు మాలెయం చనఁగను బ్రాసాదభేదమై పరఁగుచుండు
నేలమాలె నా భూమ్యంతరాలయమ్ము దనరు సోరణగంఢి నాఁగను గవాక్ష
మగును లంకనఁగాఁ బ్ర కోష్ఠాఖ్య మీఱు, గడపయన దేహశీసంజ్ఞ యడరు నభవ.

లే. సిగర మనఁగను విలసిల్లు శిఖరసంజ్ఞ పొలుచు శిఖరపుష్కాసపేరు మోరునాఁగ
మూలకొత్తళములు చెల్లు బురుజు లనఁగ, భూరిభవభంగ శ్రీమాతృభూతలింగ. 18
క. పెర డనఁ బెడ లనఁ బెల్లనఁ, బరఁగుకో గృహపృష్ఠనీమ పంచ యన న్తం
దిరనికట మొప్పు నంగణ, మెఱుంగం దగు ముంగిలి యన నిందువతంసా. 19

సీ. దూలమం చన గృహమూలతిర్దగారు సంజ్ఞ యై విలసిల్లు స్తంభసంజ్ఞ
మనుచుండు రాడు కంబమ్మన మొగరాడు మొగరంబు నాఁగను దగు నికేత
నాగ్రిమ స్తంభాఖ్య యాలయాధారదీర్ఘ స్తంభసంజ్ఞ నిట్రాడు నిట్ట
రా డనఁదగు ఛదిరాధార మగు నాన మనఁగాను బెండెయం చనఁగ గేహ

- తిర్యగాబద్ధదండంబు తేజరిల్లు, జిలుకకొయ్యన వడెనాంగ జేలగుచుండు
నాగదంతక మెలిసెనా నలరు భిత్తి, కాచ్చుదిన్నుదిసంజ్ఞయై యచ్చుదేహ. 20
- సీ. దోఁపుచూ రనంగను దోఁచు నంతచ్చుది కొణిగచూ రనంగ నగు న్వలీక
మలరుఁ దోవ యనంగ వలభి టంకనంగను దనరు విటంకంబు దారబంద
మన ద్వారబంధ మొప్పును దోరణ మనంగ నపు బహిర్ద్వారంబు గవని గవిని
గవంతు గవను నాంగ దివురు గోపురసంజ్ఞ లరఁ గరుఁ గన వేది యై తలిర్చు
దిన్నె దిబ్బ యనంగ హస్తీ నఖ మొప్పుదలు పనఁ గవాట మా బోరుతలుపునాంగ
గళయుగకవాటసంజ్ఞయై తనరు గంద పట్టెనా స్కంధపట్టిక వఱలు నభవ. 21
- సీ. రోలుప్ర సుదుకనాఁ బోలుఁ గవాటమూ లాలవాలాభిద యర్థభాఖ్య
గడియనాఁ దగును బీగము తాళ మనంగ నయోమయార్థవిశేషా క్తి యొప్పుఁ
దదవయవాఖ్యయై తనరు గొల్లె మనంగఁ దాఁచ మెట్టిక తంతె తాఁచరంబు
మెట్టిక మె ట్టనంగను మెఱయు సౌపానంబు నిశ్రేణి కాఖ్యయౌ నిచ్చెన యనఁ
బొరక పీఠపురుకట్ట పీఠపు రనివల్కుఁ దగును సమ్మార్జనికిని జెత్తనఁ జెదార
మనిన నవకర మొప్పును నలు కనంగ నమరు నువలేపక ద్రవ్య మమరవంద్య. 22
- సీ. కలువడంబు కలాపి కలయంపి చానపి యన గోముఖాఖ్యలై యలరుచుండు
రంగవల్లాఖ్య యై రాజిల్లు మ్రుగ్గన మొగవాళ మనంగను దగును నిన్న
రణము మెల్లన నికర్షణ మొప్పు లొంగిలి యన వాస్తుసంజ్ఞయై తనరుచుండు
నూరు కుప్పము గ్రామ మొప్పు శూన్యగ్రామ వాచకంబై యుండుఁ బా డనంగఁ
బల్లె యనఁ బల్లి యగును ప్రేపల్లె యనిన గొల్లపల్లె యనంగను ఘోష మగును
గూడె మని గోడె మనియనుకొందు రార్యు లెల్లఁ బక్కణమునకు బాలేందుమాళి.
- క. పాలిమే రన గడి యనఁగాఁ, బాలిమెర యన నెల్ల యనఁగఁ బోలును సీమా.
స్థలనామధేయములు నిశ్చలతరసుఖకృతి త్రిశీర్షతైలాధిపతీ. 24
- తే. అగడిత యగ డ్ద యనఁగఁ ఖేయంబు దనరు, మందుపట్టడపేరు చెన్నొందు బాణ
శాల యనంగను దజ్జీవిజనము వెలయు, నిమితగాం డ్దనగా నుగంధికబరీశ. 25
- తే. శ్రీలు వెలయంగ నీపేరఁ జేయకతనఁ, బరంగు శాశ్వతముగఁ బురవర్గ మిట్లు
గ్రకొనుము దీని భక్తసంఘాభిమాని, మాతృభూత జగ త్రయీమాతృభూత. 26

శైల వర్ణము.

- క. మె ట్టనఁ గొం డన మల యన, గ ట్టన గుబ్బలి యనంగఁ గరువ యనంగా
గుట్ట యవఁ దిప్ప యనఁ గ, న్నట్టును తైలాఖ్య లార్యభాషితచర్యా. 27

సీ. చుట్టుకొండ న మేరగ ట్టనఁ జక్రవాళాచలసంజ్ఞలై యలరుఁ బొడుపు
కొండ న దూరుపుకొండ నా నుదయాద్రి యమరు నస్తాద్రి పడమటికొండ
క్రంకుకొండ యన నగు న్నంచుకొండనా వలిమల యనఁగ గుబ్బలిదొర యనఁ
బ్రాలేయశైలంబు పరఁగుఁ గవ్వపుఁగొండ తరిగట్టు నాఁగ మందరము వెలయు
ద్రోణపర్వత మొప్పు మందుల యనఁగఁ దనరు మడికానుగట్టునాఁగను శివాద్రి
వింద్యశైలాభిధాన మా వింజ మనఁగ మాతృభూతేశ దుష్కృతమత్స్యదాశ. 28

సీ. రాయి కల్లనఁగ శిలాఖ్య యాఁ జట్టన త్తైమగ్నశిల యొప్పుఁ జాఁవతాయి
చలప యం చనఁగను జనుఁ బక్షిహినశిలాఖ్య బం దన వికాలశిల యొప్పు
వర్తులశిల పేరు వజ్రలు గుం డనఁగను మొరప మనఁగను శర్మర దనర్పుఁ
బలుగురా యనఁగను బాండుశిలాఖ్య యా బలపమం చనఁగను జైలగు ఖటిక
యిటుక యిట్టుక యిట్టిక యిట్టిక యనఁగ నిష్కంబోప్పుమిడుగతాయి యన నూది
రాయి యనఁగను గతినశిలాఖ్య యెనఁగ మూర్ధధృతగంగ శ్రీమాతృభూతలింగ.

సీ. శిఖరాఖ్య యొప్పును సిగరము గుబ్బ పేటనఁ జటి జటియ పడకు పణ కన
నెగడుఁ బ్రపాతంబు నెత్తమం చన బ్రథ మలరును నెల యన నడరు నంబు
జన్మదేశాఖ్య యుత్సాఖ్యయా నూటన బుగ్గయం చనఁగను మెగ్గ యనఁగఁ
నుత్సవిశేషమై యొనరును దొన యన ద్రోణవాచకముగాఁ దోచుచుండుఁ
బాటు డనఁగఁ బ్రవాహమా వాఁక యనఁగవాఁ గనఁగనెలయేఱునావ్రంతయనఁగ
నచలనదియొప్పుఁ గోనయం చనఁగ శైల దీర్ఘ శోణంబు విలసిల్లు దివ్యతేజ. 30

తే. గొంది యనఁగను గిర్మల్పశోణమొప్పు, లోయయనలొద్దియనఁగఁబొల్పొందుచుండు
నచలమధ్యధరాఖ్య వాయ యని పల్క, శైలవిజ్ఞప్తభూమి యాఁ జంద్రమాళి. 31

తే. గని యనఁగ నాకరం బగు గైరికంబు, జేగుఱం చన విలసిల్లుఁ జైలగును గుహ
గవి యనఁగ జాజు జాదు నాఁగను దనర్పు, ధాతునామంబు మాతృభూతాభిధాన.

తే. శ్రీలు వెలయంగ నీపేరఁ జేయుకతనఁ, బరగు కాశ్యతముగ శైలవర్గ మిట్లు
గ్రైకొనుము దీని భక్తసంఘాభిమాని, మాతృభూత జగత్ప్రయామాతృభూత. 32

వ నో ప ధి వ ర్గ ము.

సీ. అడవి కాన యనంగ నటవి యై తగును బేరడవి నాఁగను నరణ్యాని చెలఁగు
దోటయం చనఁగను దోచు గృహారామ ముపవనసంజ్ఞ యై యుండుఁ దోచు
నాఁగను బ్రమదవనాభిధయాను సిం గారఁపుఁదోటన బారు బలితి
పదుపు చాల్ చాలుపు పౌఞ సొరిది చాలు నాఁగను బంక్తి నామమగును

క యనంగను రేఖయై రీతిగాంచు గర యనంగఁ దద్విశేష మై పరగుచుండు
 'ర యన దొంతి యనంగను దొంతర యనఁదనరునుత్పంక్తి మాతృభూతాఖ్యలింగ.
 లక మొలవ మొక్క మోక మో సీరిక మొటిక నా నంకురం బొప్పుచుండు
 • అటం చనంగను మీటు వాప్యంకురావలి కోడ యనంగను బొలుచుఁ దద్వి
 యనామంబు తసి యన నడ యనంగఁ దన్నిరంతరపంక్తి దనరుచుండు
 యన మ్రా ననంగ ననోకహసంజ్ఞయాః జేట్టన నోషధి చెప్పఁబడును
 యనది యన ఫలిత మా వంధ్యసంజ్ఞ యగును గొడ్డనఁ బుష్పితం బగును బూచి
 దనఁ గోరకితం బొప్పు ననిచిన దనఁ జేలఁగుఁ బల్లవితము చిగిర్చిన వన భవ. 35
 యన మో టనంగ నొప్పును స్థాణనామంబు గున్నయం చనంగను త్పుపసమాఖ్య
 ద రీరము పొదనాఁ బొలుచు గుల్తాభిధ తీఁగ తీవ యన లలిక దనర్చు
 కావిశేషం బలసునాఁగఁ జెన్నొందు నలరు లతావ్రతానినియు జొంప
 రఁగఁ బొడవు పొడ గనఁగనుచ్చాయమాఁ బోల్పుకాండము మొదల్తాదనఁగను
 గ్గ యనఁ బుంగ యనఁగను బరఁగుచుండుస్కంధశాఖాఖ్య కొమ్మనఁగాను కాఖ
 యు మండ యనంగను వితతశాఖ పరఁగును నుగంధి కుంతలాంబాసమేత. 36
 ప్పు రెబ్బ రివట రివ్వ నెలగ చివ్వు చివక మల్లె జబర చివర నురిగ
 యగు గోల బరగు నెల యన నుపశాఖ చెలఁగు నూడ యనంగ శిఫ దనర్చు
 యన మొన యన నలరు వగ్రాభిధ వేరన దుం పన వెలయు మూల
 యనరుఁ జే గనఁ జేవ యనంగ సారము పేరు తొడు పట్ట తోలుక తోలు చెక్క
 టం చెక్కు తడవ యంట త్వగాఖ్యయా త్వగవయవము దనరు బరడునాఁగఁ
 రఁగు నార యనిన వల్కలసంజ్ఞయై మాతృభూత లోకమాతృభూత. 37
 లు పసి యనంగను జేలఁగుఁ గంటకసంజ్ఞ తొడుగట్ట యాడిక నుడుము కంప
 నఁ దనర్చును గంటకాదిభారము కట్టె కట్టియ నాఁగను గావ్వు మొప్పుఁ
 రుఁ గొయ్య యనంగ దారుసమాఖ్యయై దుంగయనంగను స్థూలదారు
 డంబు వెలయుఁ జెక్కునఁగఁ దద్దారుభేదంబు పే దన సూక్ష్మదారుభేద
 గును జిదుగన సమిధాఖ్యయలరుఁ దొట్టి తొట్టుతొట్టుతొట్టుయనఁదోచుఁగోట
 ప్పు గోల యనఁగాను వల్లరియెసంగుఁ బత్తి రా కనఁ బర్జమాఁ బార్వతీశ. 38
 దరజస్సంజ్ఞయా సద యనఁ జిగు రిగురు తలి రనంగ మీటును గిసలయ.
 ముభేయము పై రనంగను బయిరు నా ససి యనఁగాను సస్యము చెలంగుఁ
 డిమె నా వృంతంబు దోచుఁ బండనఁగ ఫలం బొప్పుచుండు శలాటు వగును
 యనఁ బిందనఁగాను బాలశలాటువు చను బూచిందెనాఁ బూప యనఁగఁ

బ్ర బలు నత్యంతబాలశలాటునంజ్ఞ మనును శుష్కశలాటునామంబు వట్టు
వరు గనంగను బీజాఖ్య పరంగు విత్తు విత్తనము గింజ గిజ రన వెలయు నీత. 39

సీ. పేనె మనంగను దేసాఖ్య విలసిల్లుం బనురు వస రనంగ న్వరస మొప్పుఁ
బసరు మొగ్గ యనంగఁ బసి మొగ్గ యనంగను త్కారకనామ మై మీటును నన
యనంగను గోరకం బమరుఁ గుచ్చన గుత్తి యన గువి యనంగ గుచ్చాఖ్య దనరు
మొగ్గన మొగడన ముకుళంబు దగు నోప్పుఁ బూ పూపు పువ్వు పువు విరి యలరు
నా నుమం బగు బూదేసె నాఁగఁ బుష్ప రసము పుష్పాడియనంగఁ బరాగ మొప్పు
నవితనిబదాన త్రిశిరీపురాధివాస మూర్ధధృతగంగ శ్రీమాతృభూతలింగ. 40

సీ. మొల్లలు మల్లెలు మొదలైనశబ్దము ల్బహుతను దమదుపుష్పముల దెలుపు
జొన్నలు రాగులు మున్నగుశబ్దము ల్బహుతను దమతమఫలము లగును
గంద పసుపు మొదల్గఁగలయవి యేకవచన మై నిజమూలవాచ్యము లగు
గంజాయి మొదలుగాఁ గలిగినయవియెల్లఁ బత్త నమాఖ్యలై పరంగుచుండు
నంగు లగువృక్షములపేరు లంగములుగఁ బత్తఫలపుష్పములయందుఁ బరంగుచుండు
నవలఁ జెప్పెద వృక్షభేదాఖ్య లెల్ల భూషితభుజంగ శ్రీమాతృభూతలింగ. 41

సీ. రావీయం చనఁ గుంజరాశన మగు గంగ రావీయం చనఁగను బ్రహ్మదారు
వెలంగయం చనఁగఁ గపిత్థంబు చెలువగు నత్తి మేడి యనంగ నపు నుదుంబ
రంబు కాకోదుంబరంబు మీటును గాకి మేడియం చన బొమ్మమేడి యనంగఁ
గపురపుటనఁటి నాఁగాను నేడాకుల యనంటినా సప్తవర్ణాఖ్య దనరు
రేల యం చనఁ బరంగునారేవతంబు నిమ్మయం చనఁగా జంభలమ్ము దోఁచు
నదియె గొప్పైన గజనిమ్మ యనంగఁ దగును భూషితభుజంగ శ్రీమాతృభూతలింగ.

౪. వరుణనామము లలిమిరి యన మొగలింగ నాఁగ నినుకమ్రాసు నాఁగఁ దనరుఁ
బొన్నయం చనఁగను బున్నాగమా నుర పున్నాగ మా నురపొన్న యనంగ
వారిజమం చన బారిజమం చనఁ బారిభద్రాఖ్యయై మీటు నెమ్మి
యన నేమిసంజ్ఞయా నంబాళ మనంగను నామాతకాఖ్యయై యలరు నిప్పు
యన మధూకంబు నీరిప్పు యన మధూలక మగుఁ దగు గోను గోఁ గనంగను నుపీలు
కందరాళము కొండగోఁ గనంగఁ గొండ గో ననంగఁ బరంగుఁ ద్రిశిరీకుధరనిలయ.

౫. ఊడుగు నాగను నొప్పు నంకోలంబు నెగడుఁ గింతుకము మోదుగ యనంగఁ
బ్రబ్బ ప్రబ్బలి యనఁ బరంగు వేతనసంజ్ఞ శిగువు మునగ నాఁ జెలంగుచుండు
మధుశిగు నామమై మను నెత్తిముగ తినయ్యమునగ యనంగ గారుమునగ యన
వనశిగు నామమై తనరుఁ గుంకు డనంగ ఛేనిలసంజ్ఞ యా బిల్వసంజ్ఞ .

- వరంగు మారే డనంగను బ్లక్షనంజ్ఞ నివృటిలు జువ్వి యనఁ గలుజువ్వి యనఁగఁ
గూటపర్కటియగును న్యగ్రోధ మగును మజ్జి యనఁగ జగన్నేత మాతృభూత.
- సీ. లాద్దుగ నాఁగను లోధమా మామిడి మావి యనంగ నామ్ర మగుఁ దియ్య
మామిడి యన వెలమావి యన్నను సహ కారనామంబుగా మీఱుచుండు
గుగ్గిల మం చన గుగ్గులువు దనర్చు విరిగి యం చనఁగను వెలయు శేలు
క్షుద్ర శేల్వాఖ్య యగును నక్కవిరిగినా శ్రీపర్ణికాఖ్యయై చెలఁగు రేఁగ
నంగఁ గర్కంధువు దనర్చు గంగరేఁ గనంగ లకుచాఖ్య కమ్మరే ననఁగ నక్క
రే ననఁగ వెలయును చుర్రూసు వెలను నాగ భవ మొప్పుచుండును నాగభూష.
- సీ. ములువెలమ యనంగఁ జెలఁగును స్వాదుకం టకనామధేయ మీడ యనఁ బరఁగు
నైరావతాభిధ నారద బృనఁగ నా రంగాభిధాన మై ప్రబలుచుండు
నేరే డనంగను నేరే డనంగను బంబూనమాఖ్యలై చును గాకి
నేరే డనఁగ నక్కనేరే డనఁగ నేల నేరే డనఁగ జన్ననా రహిఁగును
భూజంబునామంబు పొల్పుఁ దిందుకనంజ్ఞఁ దుమికి యనంగను దుమ్మిక యనఁ
బ్రక్కిఁ ప్రక్కై యనం బిచులూబుదనరు గుమ్మ డనఁగను గుముదికసమృత్తివడుఁ
గడిమి కడప యటం చనఁబడుఁ గదంబ మడరు భల్లాతకియు జీడియన మహేశ.
- సీ. చింత యనంగను జించయాఁ దత్ఫలై కాంశంబు గుడిసెయం చనఁగ వెలయుఁ
బిచ్చై యనంగఁ దద్వీజంబు విలసిల్లు వేగి వేగినఁ యన వెలయుఁ బీత
సాలాఖ్యగా సాలసంజ్ఞ గాఁ దగు నిను మద్దియ నా నల్లమద్ది యనంగఁ
బాలయం చనఁగను బరఁగును త్తీరికా హ్వాయము గార యనంగ నలరు నింగు
దియు విరాజిలుఁ బూరణీ తేజరిల్లు బూరుగం చనఁగను గొండబూరుగయనఁ
గాను జరుఁ గూటకాల్తలి కాను గనఁగ దనరును గరంజనంజ్ఞ యంధకవిరోధి. 47
- సీ. నెమలియడుగుమ్రాను నెమిలియం చనఁగను బూతికరంజంబు పొల్పుఁ జండ్ర
యన భిరిం బొప్పు సరిమేద మలరును దుమ్మయం చనఁ దెల్లతుమ్మ యనఁగ
విట్టదిరాఖ్యయై వెలయును గదరమా నుండ్రస యనఁగను నుండ్ర యనఁగ
నేరండనామమై మీఱు నాముద మన జమ్మియం చనఁగను శమి దనర్చు
మంగ యనఁగను మదననామంబు చెలఁగు దేవదారి యనంజను దేవదారు
పాటలి పానంగుఁ గలిగొట్టు పాదిరి యన భూరిభవభంగ శ్రీమాతృభూతలింగ. 48
- సీ. కచ్చుగ చ్చునఁ జెల్వఁ గాంచుఁ గాచస్తాలి ప్రేంకడ మనఁగను ప్రేంకణ మనఁ
దోఁచుఁ బ్రియంగువు దుందిల మనఁగను దూడిక మనఁగను దుండుకమనఁ
బెద్దప్రాసనఁగను బెనుప్రా నన న్నహః నింబనామములుగా నెగడుచుండు

- శింశుపానామ మై చెలగు నిరుగు డన దిరిసెము గిరిసెము దిరిసెన మనఁ
జనును శిరీషాఖ్య సంపంగి సంపెంగ యనఁ జంపకాహ్వయ మాను బొగడ
యనఁగ వకుళంబు దనరును నమృత మీఱు నుసిరిక యటం చనన్నేలయుసిరికయన
నలరు భూధాత్రి తాడియనన్ విభీతకంబు విలసిల్లుచుండును సాంబమూర్తి. 49
- సీ. కరకయం చనఁగను బరంగ హరితః కి యశ్చదియం చనఁగను హశ్చది యనఁగ
సరళంబు చనుఁ బనస యనంగఁ బనస మా వే మన నింబ మై వెలయుచుండు
గరివేము నాఁగ నమరుఁ గృష్ణనింబము నేలవే మనఁగ భూనింబ మొప్పు
దాడింబ యనఁగను దాడిమం బలరును దర్కారి యొప్పును దక్కిలి యనఁ
దక్కెడనఁదక్కెలయనంగఁ దక్కెయనఁగ నెల్లియననన్నిమంథము నెగడుఁ గొడన
కొడిసె యనఁ గుటజం బగుఁ గొడిసెపాలు నాఁగ నింద్ర యవమువోచునాగభూష.
- సీ. పాలకొడిసె యనఁబడు శ్వేతకుటజంబు కలివెనాఁ గృష్ణపాకఫల మమరుఁ
డీఁటిమ్రా ననఁ జెలగుఁ దమాలంబు వావిలి యన సిందువార మలరు
బందెడ యనఁ చెల్లవావిలి యన శ్వేత సురసాభిధాన మై పరంగుచుండు
దాపరడంగి నా దేవతాడన నేర వకడయం చనఁగను వఱలు దేవ
తాళనామంబు మల్లెనాఁ దనరు మల్లి యడవిమల్లె నా నాసోఫిట యగును బొండు
మల్లె యనఁగ మహామల్లి మనును నితై మల్లెనా నిత్యమల్లియో మాతృభూత. 51
- సీ. నాగమల్లె యనంగ నాగమల్లిక మీఱు శ్రీహస్తీసంజ్ఞ చెలగు గురువు
నాగ మొల్ల యనఁ గుందము చెలగును యూధిక యమరు నడవిమొల్ల యన గురిజ
గురిగింజ నాఁగను గుంజాఖ్య విలసిల్లుఁ దగును మాధవియు బండిగురువిం ద
నంగఁ గుబ్జంబు గొజ్జంగి గొజ్జంగనాఁ జను జాజి యనఁగను జాతి వెలయు
మనును విరవాదియన నవమల్లికాఖ్య వఱలుఁ జేమంతి యనఁగ నేమంతి మంకె
న యన బంధూక మగు దాననం బటన్న జపవఁ బేరై తనర్చును జంద్రమాళి. 52
- సీ. మైద గోరంటనా మనుఁ గురంటకసంజ్ఞ కొరవినాఁ గ్రోవినాఁ గ్రొమ్మినాఁగఁ
గురువకనామమాఁ గరపీర మలరును గన్నే రనంగను గన్నే రనఁగ
వెలుతురు నాఁగను వెలయుఁ గరీరంబు మాదిఫలం బన మాతులుంగ
మొప్పు నుమై తన నున్న త్త మలరును లైఁడి యుమైత్తనాఁ బరంగుఁ గాంచ
నాహ్వయము మర్దుమాతంగినాఁగను మరు లుమైత యనంగ మదనాఖ్య యొనరుగల్గ
రయనఁ జెన్నారును గతింజరాభిధాన మర్క మలరును జిల్లే డటన్న నభవ. 53
- సీ. బదనిక వదనిక బదనిక యన పంద చనుఁ దిప్పదీఁగెనాఁగను గుళూచి
చెలగును మోర్వాఖ్య యలరును జాఁగన విసబొద్ది యనఁగను వెలయుఁ బాళ

దూలగొండి యనంగ దురదగొండి యనంగఁ దీటకోవెలయనఁ జేసిరిల్లుఁ
గండ్పూర కచ్చురార్థిగ విరాజిలుఁ దీటకసివింద యన నెలకచెవి యనంగ
నెలుకడీడి యనంగను సెనఁగు జిత్ర యొప్పుచుండు సహమార్గ ము త్తరేన
నంగ బారంగి గంటుబారంగియుఁ జిలు లేఁ కనంగ భార్గి వెలయును ద్రిపురవైరి.

సీ. కోలపొన్న యనంగఁ గొమరారుఁ బృశ్నిపర్ణియుఁ గ్రోష్ఠపుచ్చియా నేలపొన్న
నా నక్కతోఁక పొన్ననఁ బొద్దుగాడినా రోఁకఁటిబండ నారూఢి కెక్కుఁ
కారుగ చ్చనఁగను గ్రాలు వాకూదియుఁ బల్లెరనళ్లదంష్ట్ర పరఁగుచుండుఁ
జిలుపాల యనంగను క్షీరావి చెన్నొందుఁ బిల్లపీఁచర యనఁ బీఁచర యనఁ
బ్రబలును శతావరి పసపు పసు పసంగ వజ్రలును హరిద్ర వస యన వజ్ర యనంగ
వచకుఁ జేరు చెలఁగు నలివస యనంగ నలివిషాభిధ విలసిల్లు నంగజారి. పే

సీ. అడ్డసర మనంగ నటరూపనామమా గింటెన యనంగను దింటెన యన
గిరికర్ణి చెలువొందు తురము విరాజిల్లు గొబ్బి యనంగను గొలిమిడి యనఁ
గోకితాక్షము ములుగొలిమిడినా మీటు నలరు నదాపయం చన మధురిక
చెము డన జెము డనఁ జెలఁగు సింహుండము ముత్తవయం చనఁ బోలును బల
నూనెముంత యనంగను నొప్పు గుచ్చ బలయు జీవిలి కన నాగబల చెలంగఁ
దడ యనంగ ధన్య మగు గూబతడ నులితడ యన మహాబల దనరు వృషాధిరూఢ.

సీ. గిలిగిలచెట్టునా గిలిగింతచెట్టునా గిలిగిచ్చచెట్టున గిలకచెట్టు
టన్న ఘంటారవయాను దాకన ద్రాక్ష యగుఁ ద్రిపుట వెలయుఁ డెగడ యనిన
నెగడు విదార్యాఖ్య నేలగుమ్మడి యన నోమమం చన దీప్య మొప్పుచుండు
నీరుసిప్పలియం చనిన బొక్కిన యనంగఁ దోయసిప్పలిసంజ్ఞ దోచుచుండుఁ
జనుఁ గురాసానియోమమం చన యవానికాభిధ నుగంధిపాలయం చనిన దూడ
పాలయన గోపికాఖ్యయై పరఁగు మామెనయన నుత్పల్లకారిబాహ్వయ మగు భవ.

సీ. ఆరఁటి యరం టంటి యనఁటి యనఁటిసాఁ గదళికావ్యాయములై పొదలుచుండుఁ
దత్తలగుచ్చంబు దనరు నత్త మనంగఁ జనును జీవనఁ దదంకాఖ్యగాను
బొందెయం చనఁగను బొల్పును గదళీత్వ గంతర్గతశ్వేతకాండసంజ్ఞ
తక్కినరాగ్రవృత్తాంశంబు గోరనఁ దక్కినరాంతర్గతాచ్చనూచి
కానిభాంశంబు మ్రుచ్చనఁగాఁ జెలంగుఁ బిల్లిపెన రనఁగాఁ గాకిపెన రనఁ దగుఁ
గాకముద్గాఖ్య తప్పెట కారుకొల్లి మాడి యనంగ వనకుభక్త మగు మహేశ. పేరి

సీ. వంగ యనంగను వార్తాకమై యొప్పు నీరెత్తువంగ నా నీరువంగ
యనంగను వృంతాక మలరుఁ గత్తెరవంగ యనంగఁ గర్తారిక దనరుచుండుఁ

- దచ్చలాటువుఁ బల్కఁదగును వంకాయనఁ గంటకి చను ములుక యన నేరు
వంగనా బృహతియో వాఁకుడునాఁ బిన్నములకనాఁగను నేలములక యనఁగ
రాములకనాఁగ సర్పాక్షి ప్రబలు నల్లతెగడనాఁగఁ ద్రివర్ణాఖ్య తెలియఁబడుచు
నుండు ముయ్యాకుపా న్నన నొప్పుఁ బ్రత్తి యనఁగఁ గార్పాసి రజతగిర్జగ్రవాసే.
సీ. వీరన బీటనా వెలయుఁ గోశాతకి నేతిబీట యనంగ నెగడుచుండుఁ
- దచ్చేదనామంబు ధామార్గవం బొప్పు నడవిబీట యనంగ నావడయనఁ
జేతిబీట యనంగఁ జెలఁగు బటోలము పొట్టయం చనఁగను బొళ్ల యనఁగ
జేతిపొట్ట యన భాసీలును దిక్తపటోల మలరును దొండయం చనఁగ దుండి
కాకిదొండ యనంజను గాకబింబ తుర్యతుండి చెలఁగుఁ బిండిదొండ యనఁగ
నారుదొండ యనంబడు నార్తగళము భూషితభుజంగ శ్రీమాతృభూతలింగ. ౯౦
- సీ. చెప్పక ట్టనఁగను జెలఁగు గోధావది నేలతాడియనంగ నెనఁగు ముసలి
దుట్టువు దుట్టువు జాట్టు వనంగను ద్వంద్వఫలాఖ్య యై తనరుచుండు
నెద్దునాలిక యయి యిరవొందు గోజిహ్వా తాంబూలవల్లిక తమలపాకు
తీఁగెనాఁ జెన్నొందుఁ చెలియంగఁదగును నూదోస రేణుకలు కూతురుబుడ మన
వారుక మ్రగు ప్రీతేరవాచకముగఁ బొనఁగుఁ గురువే రనంగ రాపూ వనంగ
నళ్ళపువ్వుంబు వెలయును నందు గనఁగ మురు మనఁగ ప్రాదిసీసంజ్ఞ పరఁగు నభవ.
- సీ. ఆరెపు వ్వనఁగను నారె లనంగను ధాతకీకునుమంబు దనరుచుండు
నేలకి యం చన నేలాభిధానము రాక్షసి చను బలురక్కసి యనఁ
బులిగోరుచెట్టన వెలయు వ్యాఘ్రనఖంబు బెత్తమం చనఁగను వేత్త మలరుఁ
బేమ టం చనఁగఁ దచ్చేదంబు విలసిల్లుఁ జెలఁగు శంఖుని కట్లచె ట్టనంగఁ
దొవరిమ్రా ననఁ దువరిక దోఁపబడును గ్రంథిపర్జంబు పొల్పుగు గండివనము
నాఁగ నాగిని నావురు నాగు రనఁగఁ గేరుఁ దలపొటముగను దంగేడన భవ. ౯౧
- సీ. పెన్నే రనంగను బెన్నెర నంగను దొమ్మడో లనఁగను దోఁచు నశ్వ
గంధ బలును కార కసివెంద యననొప్పుఁ గానమర్దం పీందుగ యనఁ జిల్ల
యనఁ గతకం బగు నారుకాభిధ మీటు నారు నాఁ దగు నుప్పి యనఁగ లవణి
సురిగి యం చనఁగ శిఖరిణికిఁ బేరొను జెలఁగు నక్షోళము చిలిమిడి యన
నుచ్చిఁత యనంగ శుండిక యొప్పు ముల్లుము నై ముల్లుచిత యనంగఁ బో లలర్క
మలరు గొట్టె యనఁగ ఘంటాభిధాన మురువృజినభంగ శ్రీమాతృభూతలింగ. ౯౨
- సీ. వాలు డనంగను వాతారి విలసిల్లు గురుగటం చన్నును గురి యటన్న
ములుగటం చన్ను నర్బుదఫలి మనుచుండు నగిసె యటం చన్ను నలనకసిరు

యెనంగం తనయ యొప్పు నెఱుగినె యనంగ బర్బర మలరు బొబ్బలి యనంగం
బొనికయం చనందగు మంజము కమ్మర పొనికనాంగను గృష్ణముంజ మొప్పు
జీలు గనంగను దీర్ఘయష్టిక దనర్బు వనతువరి దోచుం గారుకం దనంగ బెండ
యనంగ గోజివ్వా దగు ముండి యలరు బోడతర మనంగను కైలాసపురనివాస. 64

సీ. గవ్వగుత్తిక యన గవ్వగుత్తి యనంగ జనుం గపొతాంఘ్రి దూసర యనంగ
దూయతీంకె యనంగ దుస్సర యనంగ సుదర్శనలతపేరు దనరుచుండు
శరపుంఖనామమై వరంగు వెంపలి యనం దులసీనమాఖ్యయాం దొలసి యనంగ
గొండపిండి యనంగం బిండికొండ యనంగ నగభేదసంజ్ఞగా నలరుచుండు
బొదలుం బిండితకమ్ము గాడిదగడవర చాగరాడి వెలికి యటం చనం గుమారి
వరంగుం గలుబంద యనంగం బర్పాటకంబు మనును బిచ్చుకకాలునా మాతృభూత.

సీ. పులుగు డనంగను బులిసరి యనంగను బాలకీసీసంజ్ఞ వరంగుచుండు
శీఘ్రకనామంబు చెలంగుం జిల్లనంగను దీండ్రయం చనంగ నుద్వేజన మగు
వెలమసంది చివికివెలమనంగా గాకజంఘాభిధానంబు చనును జీలుక
ముక్కునా శుకనాస పాలుపుం గాంచును గుక్కపాలన వటవత్త వరంగుచుండు
దేలుమొనచెట్టనంగను దేలుకొండి నాంగ మను వృశ్చికాశ్వాశ్వి నాగిని యగు
గొల్లజి డ్దనం గుండేటికొమ్మనంగం బరంగు శశశృంగనామంబు గరళకంఠ. 66

సీ. ఆకు పువ్వును గాయ యాదిగా నివి యెల్ల గూరయం చనంగను మీఱుచుండు
బుట్టకొక్కనంగను భూస్ఫోటసంజ్ఞయాం దనరుం జిట్టి యనంగం దండులీయ
మగు నీరుఁజిట్టినా నత్తండ్రియంబు చెలిమిడియనం దద్విశేష మొప్పు
శంఖపుష్పకి పేరు చను మిత్తయం చన వాయంటయనంగ బర్బర చెలంగుం
గుక్కవాయంట నాంగం బెంపెక్కు శ్వాస బర్బరాభిధ మత్యాత్మీ వరంగుచుండు
బొన్నగంటి యనంగను బొద్ది యనంగ వృద్ధదారక మలరును వృద్ధవంద్య. 67

సీ. తనరు విశల్కయై తరిగొట్టి చెన్నచెఱుకు పొత్తి నాంగం గారుమిను మనంగం
జను మాషవర్ణి చెంచలియనంగను విషఘ్న మలరును సునిషణ్ణకాఖ్య దగును
బులిచింత యనంగను బులిచెంచలియనంగ నాష్టవేతనసంజ్ఞ యలరుం జుక్క
పుల్లప్రబ్ధి యనంగ ముణుంగుందామర నా మొగడుందామ రన నమస్కారిచెలంగు
సంబరే ననం బర్తకసంజ్ఞ యొప్పు బరంగుం బెనుపాల యనం బిన్నపాలయం చ
టన్న జీవంతికయు దంతె యనంగ దంతి మనును దాసీకృతవిధాత మాతృభూత.

సీ. పల్లవద్ద మగు మెట్టతామర యనం బైడి తామర యనం బచ్చతామర యన
నేలతామర యన సెగడు దద్దుఘ్నంబు తరిగినె యనంగను దనరు నెఱు

- యల్లియం చనంగ నీరుల్లినాంగం బలాండు వొప్ప లశునము వెల్లుల్లి యనంగ
గలిజే రనంగను గలిజే రనంగం బునర్ణవసంజ్ఞ గా నమరియుండు
సోమగంధాఖ్య వెలయును సోమేద యన గుంటగలిజేరు కలగర గుంటకలగ
ర యన జెన్నొందు నౌభృంగరాజసంజ్ఞ భూషితభుజంగ శ్రీమాతృభూతలింగ. 69
- నీ. జ్యోతిష్ తీసంజ్ఞ యొప్పు నెక్కుడుదీంకె యనంగ వారాహి పాఠ చనంగం బరంగు
వజ్రవల్ల్యాఖ్యయై పరలు నల్లే రనం గాచి యనందగు గాకమాచి
సీకాయచెట్టన సిగయన సిక యగు సీకాయ యనందగు సికఫలంబు
సారణి గొంతెమగోరు లంజెనవర మన నగు గోరింద యన జతూక
వెలయుం గాకర యనం గారవేల్ల మెనంగు నడరు నాంగాకర యనంగ నడవికాక
రయనంగరోటకీయుం గానరయనం గాచరయనం గాకాదసీసమాహ్వయమగుభవ.
- నీ. గుమ్మడి యనంగను గూత్తాండ మగుం బెద్దదోసనాం ద్రపుసము దోంచు నక్క
దోస యనంగ త్తుద్రోర్వారుకము మీఱు ములదోస నాంగను వెలయుం గంట
కోర్వారుకమ్ము లిత్తోర్వారుకాభిధ చేతిదోస యనంగం జెలంగుచుండు
బుడమనాం దదేద మొప్పు నానుగ మన సొరనా నలూమపు పరంగు పరద
చేతిసొరనం దిక్తాలాబు ఖ్యాతిగాంచు వారుణి దనర్చుచు బిన్న పాఠపరన నింద్ర
వారుణి చెలంగుం బెద్దపాఠపర యనంగ గంద యన సూరణాఖ్య యకా గరళకంఠ.
- నీ. చిరుగడం బనంగను జెలంగును మధురకందంబు గండీలంబు దనరుం బెండ
ల మ్మన శింబియాం జమ్మ తంబ యనంగ వల్లీకశింబియై వఱలుం బుట్ట
చంబ యటం చనం జనుం జిక్కు డన త్తుద్రశింబి పుచ్చ యన భాసీలం గళింగ
మల్లుబచ్చలి యటం చనం దీంకెబచ్చలి యనంగం గలంబాఖ్య యలరు దుంప
బచ్చలి యనంగ నుపోదకీ పరగుచుండుం బొలుచు నామకలంబాఖ్య పుల్లబచ్చ
లి యన ముల్లంగినాంగను రీతిం గాంచు మూలకాభిధ శ్రీమాతృభూతలింగ. 72
- నీ. గంజాయియం చన గాంధారి చెన్నొందు గాంజరయం చనంగాం గళంజ
మగుం జిల్కయం చన నౌ హిలమోచిక బాష్పకాఖ్యయై పరంగుం గోయ
దోంకూ రనియెడిమాట పెరుకుతోంటు కూర పెరుగుతోంటుగూర యనంగం
జనును మహాబాష్పసంజ్ఞ దొగ్గలి యన రక్తబాష్పాఖ్యయై ప్రబలుచుండుం
దుమ్మియం చనం దనరును ద్రోణసంజ్ఞ గురు గనంగను జెలంగును గురుకటాఖ్య
మొహళ మనంగను సవరగు మోహళంబు పన్నె వెదు రన మను వృత్తవృత్త మభవ.
- నీ. కుచ్చలియం చనం గుచ్చలి యనంగను గోళి యటన్నను గోలి యొప్పుం
బావిలియం చనం బరంగు దదేదంబు గరిమిడి గణికినాంగను దూర్వ

తుంగ యనంగఁ జెలంగు ఘోస్తాభిధ వేణునామం బగు వెదు రనంగఁ
గీచకనంజయై తోచు బొం గనఁ గన్ను కనుపు గంటు గనుపం చనఁగఁ బర్వ
మమరుఁ గంటి కణింది బోటు ముడి గుబ్బ బుడిసి ముడుతయనంగను బొసంగు గ్రంథి
యించు చెఱకనఁ దనరును నిక్షునంజ్ఞ చును రసదాడి యనఁగ రసాల మభవ. 74

సీ. ఇక్ష్వాదికాండాఖ్య యెనఁగును గడ యన వాడెదవ యన నిక్షుగ్ర మొప్పు
గనె గండ్ర గండ్ర క గనియ యటంచన నిక్షాదిఖండము లెన్నఁ దగును
గాకిచెఱ కనంగఁ గను మన శర మగుఁ గాశము తెల్లునాఁగను దనర్చుఁ
గిక్కస యనఁగఁ బెంపెక్కును నలనంజ్ఞ బొదయన బల్బజం బొనరుచుండు
వీరణాభిధ యారు నావెలయు వట్టివేరునాఁగ నుశీరంబు మీఱుచుండుఁ
గన వనంగను దనరుఁ గిక్కస మొదలుగఁ గున్నె దబ్బన దర్భ లగు న్తహేళ. 75

సీ. క్షారత్పణం బగుఁ గారెనాఁ గామంచి కావంచి యనఁదగుఁ గత్తణంబు
సెండ్రయం చన భత్ర నెగడును జిష్టుల చిష్టునా భూస్తృణ మొప్పు రక్త
త్పణము చెంగలి యన గణుతి కెక్కును గడ్డి గాదము గవతము కనపు కవసు
పుల్లు పూరి యనంగఁ జెల్లును దృణనంజ్ఞ నలి యన నలు సన నలరు శుష్క
త్పణము దుబ్బనఁ గామూల మెనఁగుబుల్ల పుడకయనఁగను దృణ కాండముచనుబొప్ప
యనఁగఁ దనరును యావనాళాదిసదన దండనామంబు మేరుకోదండహస్త. 76

సీ. యావనాళాదిదండాఖ్య దం టన మీఱుఁ బచ్చికయనఁ జను బాలత్పణము
వామియటం చన వఱలును దృణతతి తొంట యనంగఁ దన్నుఖము దనరు
వంద వదియ వదె వందెయం చనఁ దృణతతివిశేషం బొప్పుఁ దా డనంగ
దాళాఖ్య యగు బాలతాళాఖ్య బొందనాఁ బరఁగుఁ గమ్మనఁ దాళపర్ణ మెనఁగుఁ
దత్తుటం బాను బొటయనఁ దాళపుటనఁ బత్రవృంతంబు మట్టనా వఱలు మోపు
నాఁగఁ దాళాగ్రతరుణపర్ణంబు చెలఁగుఁ దాళపేళంబు గుంజనఁబోలు నభవ. 77

సీ. తాళాదికశలాటు తనరు బొండ్ల మనంగఁ గెంగటం చనఁగఁ జెలంగుఁ దాళ
బీజాభిధానంబు రాజిల్ల నారికెడంబు టెంకాయచెట్టనఁగ నాళి
కేరనామం బెళసీ రటం చనఁ జనుఁ దచ్చలాటుజలము తత్ఫలంబు
టెంకాయ యనఁగఁ రూఢిగను గొబ్బెరనఁ గొవ్వెర యటంచనఁగఁడత్వేళ మెనఁగుఁ
బోఁక యనఁ బోఁకమాననఁ బూగ మొనరుఁ బోఁక యనఁగనువెలయునుబూగఫలము
ఖండితము లైనయవియ వక్కలనఁ దగును నలరు హింతాళమీఁదా డనంగ నభవ.

ఉ. కేరును కేతకి న్నొగలి గేదఁగియం చనఁ బేరులొప్పుఖ
రూరము గజ్జరం బనఁగ శోభిలు నీదన నీతనాఁగ ఖ

రూరిక తాడి మున్నగుతరు ల్పలు మ్రాన్సు. లక్ష్మి-563
హరిగిరి ద్రావామృదయహర్ష గ్రంథము. 524125.

శ్రీ. శ్రీలు వెలయుగ నీపేర జేయుకతన, బరంగను వనాపధీనామవర్గ మిట్లు
గ్రహితును దీని భక్తసంఘాభిమాని, మాతృభూత జగత్ప్రయామాతృభూత.

సింహాదివర్గము.

క. మెకములతోడనఁ దెరవా, మెకమన సింగమన బొబ్బమెకమనఁ జనుఁ జా
మ్మ కరిరిపునామధేయము, లకలంకదయారసాద్వి)తాంతకరణా.

నీ. బెబ్బలి యం చన వెలయు మహావ్యాప్తు మల్పశార్దూలాఖ్య యలరుచుండుఁ
జిలుత చిలుత పులి చిలు పులి యం చన వాలము వేగినా వ్యాళ మెనఁగుఁ
జివ్వంగి నాఁగను జెలఁగుఁ దరతువు చాటయం చనఁగను జాటిక యన
వ్యాప్తువర్ణం బొప్పు నగు గోడిరిం పన వ్యాప్తుగర్జాభస్వి వాలుమెకము
పంది నలు గేకలమనఁ బరంగు ఘృష్టి దనరు గామిడికాఁ డనఁ దద్దణేశుఁ
డలరుఁ దద్దోణ ముట్టెయం చనఁగఁ బుడగింపనఁగఁ దద్ధరాఘాతి గేరు నభవ.

నీ. హనుమండం చనఁగను హనుమదాఖ్యయుఁగ్రోతి తిమ్మడం చన వానరమ్ము దనరు
గొండ ముచ్చనఁగను గొండంగి యనఁగ గోలాంగుల మెనఁగును నింగిలిక
మన మర్కటవిశేష మగు నెలుఁగం చన భల్లూకనామమై ప్రబలుచుండుఁ
గారెనుపో తనఁ గారుదున్న యనంగ వనమహిషం బొప్పు వఱడు నక్క
నాఁగ జంబుకమాఁ గొంకనక్క యనఁగ త్పుద్ర జంబుకమంచు నెంచుకొనఁ దగును
పుకము తోడే లనం జను వెలయు శల్య మేదు నెలపంది యనఁగను వేదవేద్యురికి

నీ. పిల్లియం చనఁగను జెల్లు బిడాలాఖ్య బావురుపిల్లినా బావు రనఁగఁ
జను మహామార్జాలసంజ్ఞ జాంగలబిడాలము జంగపిల్లినా. ననురు బూత
పిల్లినాఁగను గమ్మపిల్లినాఁగను బున్నపిల్లియటం చనఁజెల్లు గంధ
మార్జాలనామంబు మనుమ జవ్వాదిపిల్లియన సంకువు గోధికయగు నుడుము
నాఁగ మృగ మొప్పు నిట్టియనంగ మృగయుఁ జెలఁగుచుండును లేడినా జింకయనఁగ
నృంశునామంబు దగు పెంటిజింక యనఁగఁ బరంగుఁదల్చి)నమాఖ్య సప్తర్షి వంశ్య.

నీ. కొండగొటియనాఁ దగును రోహిషాభిధ గోకర్ణనామం బగును గడంజు
కడఁజునాఁ బృషదాఖ్య యడరు దుప్పి యనంగ మనుబోతు మనుబిళ్ళ మన్ననంగ
ఋశ్యముదగుఁ గేశరి యన భేచర మగు సవరపు మెక మన జల్లిమెక మ
నఁ ఇమరి వెలయు గంధర్వమాను గడంతి కటకరమం చనఁగాను దుప్పి.

- యనఁగ రామంబు చను గవయమ్ము గోవ నాఁగ గొఱపాతునాఁగ దనర్చుఁ జెవుల
పాతు కుండే లనంగను ఖ్యాతిగాంచు శశనమాఖ్యలు బాలకాంకమాళి. 85
- సీ. ఇప్పుడు చెప్పినయివియును సింగంబు మొదలుగా నావులు మొదలుగాను
చను లనఁదగు వేఱే పలికెద నెలకనా మూషకసామాన్యముగఁ జెలంగుఁ
గల్గెల్గు యనఁగను వెల్లెలుక యనంగఁ జీటెల్గు యనఁగను జెలఁగు నిట్లు
కొన్ని తచ్చేదము ల్కొక్కన గరిమిడి కొక్కనంగను బందికొ క్కనంగ
మూషి కాభిధలగు గంధమూషికాఖ్య చుంచనంగను జూం డన నెంచదగును
గేరు నకులము ముంగిముంగిన యనంగ వెట్టు వనఁగను బట్టువు వెలయు నభవ.
సీ. ఊతనా నుడుతనాఁ దరుమూషికం బగుఁదోఁచు నూసరవెల్లి తొండ యనఁగ
సరటంబు నల్లికం చన నలికిరి యన మిండయం చనఁగను మీఱు రక్త
పుచ్చి బల్లి యన నొప్పుచు గృహగోధిక జాలకాఁడు చెలిచినన్నపిల్లి
పాదొ ట్టనఁగ లూత వరఁగు దచ్చేదంబు దోఁచు నీఁగపులి విందుపురు వనఁగఁ
బు ర్వనంగను బురు వనఁ బురు గనంగఁ గ్రిమి దనర్చును దగు వత్సకీటనంజు
చీడపురు వన నత్తనాఁ జెలఁగు త్సుద్ర శంఖకీటంబు శ్రీబాలచంద్రచూడ. 87
- సీ. కాళ్ళజెట్టి యనంగఁ గర్ణజలూకాఖ్య వెలయుఁ దే లనఁగను వృశ్చికంబు
ఎనువఱే లనఁ గృష్ణవృశ్చికం బగు మండ్రగబ్బనాఁ బృథువృశ్చికాఖ్య యొప్పుఁ
దత్తుచ్చనామమైతనరు గొండె యనంగఁ జెలఁగుఁ బిపీలిక చీమ యనంగఁ
జెద లటం చన్నను శిథిలియౌ నల్లి నాఁ గాను మత్కుణ మొప్పుఁ దే ననంగ
నలరు యూకాఖ్య యారునా వెలయులిత్ యాషియనఁగను లిత్తైనమెనఁగుచుండుఁ
బిడుఁ జనంగను బిణుఁజునాఁ బిడుఁదునాఁగ వఱులు గోమారి కైలాసపురవిహారి.
సీ. పారావతం బగుఁ బావురాయి యనంగఁ బారువ మనకగను బావుర మనఁ
దచ్చేదములుగాను దనరుచుండును నేలపల్లటి యంతరపల్లటి నుర
టి లఱోరి బట్టి యొడ్డి క్కుకి బకదారి దూరబారు లనంగ శారికాఖ్య
గోరింక గోర్లంక గొరువంక గోరంక గోరువంక యనంగ మీఱుచుండుఁ
జనును శుకసంజ్ఞ బట్టికాఁ డనఁగ రామ కమ్మ యనఁ జిలుక యనఁగ దగును గోకి
లాభిధానము కోయిల యనంగఁ బరఁగు భూరిభవభంగ శ్రీమాతృభూతలింగ. 89
- సీ. సాళ్ళము జాలె వేనడము డేగలగుడు బైరి కణనరంబు నోరణంబు
జలకట్టె గిద్దుచెంచడ మన శ్యేనభేదము లివిగాకయు దళకు బెళకు
కంచు మిం చనఁగను గల వందు రన్నిట స్త్రీజాతి డేగనాఁ జెలఁగుచుండు
నది శ్యేనసామాన్య మని కొంద ఱందురు తోనికాఁ డనఁగఁ బుంశ్యేన మొప్పు

తై మన్నను దన్నఖాహతికి గేలఁ దొడిగియుండినచర్మంబు దోచియుండు
 వానికనుమర్చు దనరుఁ దోపార మనఁగ దోరె మనఁగను దగు వానిదార మభవ.
 సూబ కోటఁ డనంగ ఘూకంబు విలసిల్లుఁ బరఁగు నేత్రింతనాఁ బనులపోలి
 గాఁ డనినను వ్యాఘ్రఘాటాఖ్య యగుచుఁ గాటుగపిట్ట రువ్వపులుఁ గనఁ దనరు
 ఖంజరీటాభిధ కంకణం బనఁగను రాఁబులుఁ గనఁగను బ్రబలు లోహ
 పృష్ఠాఖ్య ధూమాట మెసఁగును గూఁకటి మువ్వనాఁ గూఁకటిమూఁగ యన గఁ
 బాలయం చనఁగఁ గిడిదవంబు పరఁగు వెలయుఁ గన కాక్షి సకిసాలపులుఁగు గుదిలి
 వెండికంటినాఁ జాతకం బలరు వాన కోయిల యనంగఁ గైలాసకుధరనిలయ. 91
 ాడి యనంగను గుక్కుట స్త్రీపుంస సామాన్యసంజ్ఞయై చనును గుక్కు
 ంబు పుం జనఁగ నడరు నది పెంటిపో లికనున్న బెట్టమారి యనఁ బరఁగుఁ
 పుక్కుటినామ మగును బెట్టయనఁగను నారెబొట్టై యనఁ దదంఘి జన్య
 ంటకాలినిశితాంగం బొప్పుఁ గారుకో డనఁ జను వనకుక్కుటాహ్వయంబు
 నిలికుక్కుటనామంబు వెలయు నీరుకోడియనఁ బుల్లగొర కన గుండఁగి యనఁ
 ర్కరేటుపు దనరును గక్కెర యనఁ బిచ్చుక యనంగఁ జటకంబు వెలయు శర్వ.
 మానిపోటుపులుఁగునా నొప్పుచుండు దార్వాఘాటనామంబు వాయసంబు
 కాకినాఁ దగు మాలకాకి నాఁగను ద్రోణ కాకంబు విలసిల్లుఁ గాకభేద
 పగును జెమరు కాకి యన నీరు కాకి నా జలకాకనామమై చెలఁగుచుండు
 సాత్యహసంజ్ఞయై తనరుఁ గూతురుగుండె నాఁగ గృధ్రము గ్రద్ద నాఁ దనర్చు
 ంచ కొంగ యనంగను క్రౌంచ మెసఁగు బకము విలసిల్లు నారణ్యవక్త్ర వక్కు
 గటం చన నాడెలు బా తనంగ నగుశరారి పదాంబుజసతకిరీటి. 93
 ఁ జనఁ గై జనఁగాఁ గపింజల మొప్పు బెద్ద రుయ్యలచేఱుపిట్ట యుయ్య
 పులుఁగు నాఁగ సారస మగు జక్కవ యనఁ గోక మలరును హంస మంచ
 ఁనఁ దగు రాయంచ యనఁ రాజహంసంబు పరగు బలాక కొక్కెర యనంగఁ
 క్కరాయి యనఁ బెం పెక్కును విలసిల్లుఁ గోయప్పికము గుడ్డికొక్కెర యనఁ
 బలును జతూక చీమరువాయి యనఁగఁ జీమరాయి యనంగను జీవుక యన
 బ్బిడాయి యనంగను గబ్బిల మనఁ చైలపాయిక చెన్నొందు దక్షశిక్ష. 94
 క్షిక యాఁగ నా మను మధుమక్షిక లేసెఁగ జుంటిఁగ నా నెసంగుఁ
 రయ్యాఁగ నాఁగను బరఁగుఁ బతంగిక జోరీఁగ నాఁగను మీఱును బశు
 క్షిక వల్లికమక్షిక యూసిట్లు నాఁగను బహుతచే నలరి యుండుఁ
 యదురీగ లనంగఁ గణదురు లనఁగాను గండోళి దగు మశకంబు దోమ

యనంగవెలయును జిమ్మటయనంగ షిల్లి దనరు మిడుతన శలభంబు చను మిణుంగులు
పుర్యనంగను ఖద్యోత మొనరుఁ డేటి తుమ్మెద యనంగ భృంగంబు దోచు నభవ.

సీ. ఆళివికేషంబుగా నడరును దూనింగ నెమిలి నట్టువపిట్ట నెమ్మి యనంగఁ
గేకియై తగుఁ గేక కేక యనంగను దనరుఁ జంద్రకము క న్ననంగఁ బరంగుఁ
బురి యనంగ బింభంబు మెఱయు జుట్టు సిక చుంచు సిగ కూకటన నుల్లసిలును శిఖ
పిట్ట వక్కి పులుంగు పిట్ట గువ్వ యనంగఁ బక్షిసామాన్య మై పరంగుచుండుఁ
గృత్రిమవిహంగ మొప్పు నకినె యనంగఁ బచ్చపిట్ట యనంగను బసిరికయన
హరితకం బొప్పుఁ గారండవాఖ్య కన్నెలేడి యనంగ జనుఁ జూడ బాలేందుమాడ.

సీ. తీతువ యనంగను దిత్తిరి యగుఁ గుమ్మభంబు గబ్బులుంగు గుంపపులుఁ గనంగ
వఱులు లావుకన లావక మొప్పును జికోర మగును వెన్నెలపిట్ట యనంగఁ డిట్టి
భము లకుముకియనఁ బరంగుఁ దచ్చేదంబు నీరుచికాఁ డన నెగడుచుండు
వెలిచె యనంగను వెలయు వర్తకసంజ్ఞ మిలవల్లిక యన మిల ముచ్చు
నాఁగ వర్తిక చెలంగు గోనర్ద మలరు వలికి యనంగను భృంగాహ్వా వెలయు లింగ
రాజనంగ వద రనంగ నిద్రాహ్వా యెనంగు మాతృభూత నగేంద్రజామాతృభూత. 97

సీ. గిజిగాఁడు పూలేడు కేర్లంబు పొన్నంగి వెన్నుడాయి పరిక బెళవ రివ్వ
వంగవండు పిగిలి వామనపాతుకాఁడు నులంకి కాటికాఁడు వగడంపు
జిట్ట గొబడి డాబ జీనువ వడ్రంగి గున్నంగి పోపిట్ట గూడబాతు
కూకటికువ్వె కుటాక కళ్ళు కరడు నల్లచ్చికాఁడును జల్లపిట్ట
యనంగ నిట్లని పక్షిభేదాఖ్య లలరు మొదట నర్థంబు చెప్పినయదియుఁగాక
గూఁటిగువ్వన నణుజనఁ గురు జనంగ నీకరాల్పినపక్షియో నిందుమాళి. 98

సీ. గఱి యీకఁ చట్టువ యెఱకడా కన నొప్పుఁ బక్షంబు టెక్కనాఁ బక్షతి యగు
లావు లవిటినా నలరుఁ బక్షిపుచ్చాఖ్య యెగువునాఁగను విహంగగతి దనరు
నండంబు గ్రుడ్డునా నమరును జైన యన నండద్రవం బొప్పుచుండు గూఁడు
నాఁ దగు నీడంబు బోడులా యనంగను బోచెయం చనంగను బోదనాఁగ
నిను వనంగను బిల్లనా సీనుగనంగఁ గూన యన గందునాఁగను గొదయయనంగఁ
దిర్యగర్భకములుగాను దెలియవలయు నౌపచారికమాన్యాఖ్య లాట శర్వ. 99

సీ. గండనఁ బోతనఁగాను దిర్యక్ష్మరుషాఖ్యయాఁ దత్త్వీనమాఖ్య పెట్ట
యన మిఱుఁ దన్నిఘనాభిధ పెంటిపోతు లనంగ విలసిల్లు దోయి జోడు
జంట జనుళి కవ దంట యమడ యన ద్వంద్వ మై పరంగు నత్తమ్ము దిమ్ము
గుబురు గుమూరు గుంపు గుమి గమి పిండు మొత్తము తెట్టె వైకము ధాఁటె లొద్ద

- తుటుము మొల్లము మొల్లమి తుట్టై వర్గు వనఁగ వర్గము తగు మూఁక యనఁగ సంఘ
మాను సమజము కదువన నలరుచుండుఁ బుంగవతురంగ శ్రీమాతృభూతలింగ. 100
- తే. ప్రాక యనఁ బ్రోవనంగను బ్రోఁగునాఁగఁ, గుప్త యన రాసియనఁగను గుప్తయనఁగ
రాశియగు మండె యనఁగను రాశిభేద, మలరుచుండు జగత్త్రయీమాతృభూత. 101
- తే. శ్రీలు వెలయంగ నీపేరఁ జేయుకతనఁ, బరఁగుచుండును సింహాదివర్గమిట్లు
గైకొనుము దీని భక్తసంఘాభిమాని, మాతృభూత జగత్త్రయీమాతృభూత. 102

మ ను ష్య వ ర్గ ము.

- సీ. మానిసి మనిసినా మనుజసామాన్యంబు మందియం చన నగు మనుజవితతి
యాచె మరాటివాఁ డన మహారాష్ట్రఁడౌ గుజ్జరివాఁ డన ఘూర్జరుఁ డగుఁ
గన్నడీఁ డనఁగను గర్ణాటకుం డొప్పు నఱవయం చన ద్రావిడాఖ్య వెలయు
నాంధ్రఁడౌఁ దెనుఁగువాఁ డనఁ దెల్లవాఁడన మగవాఁ డనంగను మగఁ డనంగఁ
బురుషుఁ డనఁ దోఁచుఁ జారుషంబు మగతనముమగఁటిమియనంగఁదిర్యక్తుమర్థమందు
సావచారికమైన గం డనెడిపల్కు భావకర్తంబులనుగూడఁ బరఁగు నభవ. 103
- సీ. బోటి చేడియ చేడె ప్రాయాలు వైదలి పొలఁతుక పొల్తుక పొలఁతి పొల్తి
యతివ తొయ్యలి కొమ యన్ను సకి తెఱవ నెలఁతుక పడఁతుక నెలఁత పడఁతి
యెలనాగ కోమలి యింతి చెలవ చెలి వెలఁదుక మెలఁతుక వెలఁది మెలఁత
నవలా మగువ నాతి నాతుక యాఁడుది లేమ గోల యువిద చామ చాన
గోలి చిత్తరి యుగ్గలి కొమ్మ కల్గి మడఁతి జోటిక ముద్దుగుమ్మ యన స్త్రీ స
మాఖ్యలం చనఁగాను జెన్నలరుచుండు భూరిభవభంగ శ్రీమాతృభూతలింగ. 104
- సీ. చిగురుబోడి మిటారి చిలుకలకొల్కి వాల్గంటి మెఱుఁగుబోడి కలువకంటి
యన నిట్లు స్త్రీ విశేషాఖ్యలు చెన్నొందు, మద్దరా ల్పదియ నుగుద యనఁగ
ముగ్ధ యొప్పును బ్రాథ ప్రాడయం చన మీఱు గొంతయం చనఁగను గుంతిఁతోఁచు
ద్రావది ద్రోవది ద్రోవది యనఁజనుఁ గైకేయి వెలయునుఁ గైక యనఁగ
మహిషి దేవేరి యనఁగను మనుసు గేస్తురాలన గరిత యనఁగ నిల్లా లనంగ
గృహిణి చెలఁగును భార్యపే రెనఁగుచుండు నాలు పెండ్లాము నాఁగ దేహధృతనాఁగ.
- సీ. కన్యాభిధానంబు కన్నె కన్నియ కన్య యన మూఁడుపేళ్లచే నమరియండుఁ
గన్నెఱికం బనఁ గన్యాత్వమొప్పును గొమిరెనాఁగఁ గుమారి యమరియండు
జవరాలు గుబ్బెత జవ్వని యనఁగను యువతిసమాఖ్య లై యొప్పుఁ దగుఁ జి
రంటికిఁ బేరు పేరంటా లనంగఁ జిరంటిత్వ మెనఁగు బేరంట మనఁగ

అంకులాడి నాఁ జెడిపెనా అంకుటాలు నాఁ గులట యౌ ననాద యనదనఁ దగును
చేదరా లనఁగ దరిద్రి వెలయు వంధ్య యొనరు గొఱా లనంగ విధూత్తమాంగ.

సీ. సకి సకియ యనంగ సఖి యొప్పు బోటినా బోటి కత్తియ యనఁ బోలు దూతి
పతిపత్ని యని పల్కుఁబడు మగనాలునా నైదువరా లన నైదువ యన
నది వృద్ధయైన ముత్తైసున యనుకొండు తెలివితత్తె యనంగఁ చేరుఁ బ్రాజ్ఞి
దొరసాని రాణినాఁ దోచుచుండును రాజ్ఞి ప్రెగడసానినా వెలయు మంత్రి
భార్య దనరు నుపాధ్యాయభార్య యొజ్ఞ సాని యన సోమిదమ సోమిసానియజ్ఞ
పత్నికిని నానుధేయమై పరఁగుచుండు భూరిభవభంగ శ్రీమాతృభూతలింగ. 107

సీ. నాగప్పసాని నా నాపసాని యనంగ నాకబలివిరంటినామ మెనఁగు
బాఁపతయం చన బ్రాహ్మణి చెన్నందు ఊత్రియాణి చను రాచది యనంగ
గొల్లత ప్రేతనా గోపికాభిద యొప్పుఁ జాకిత యనంగ రజకి చెలంగు
చండాళకాభిధ చను మాలెత యనంగ బోయెత యనఁగను బొల్పు శబరి
వల్లెత యనంగ మాతంగి పరఁగుచుండు నెఱుకత యనఁ గిరొతిగా నెనఁగుచుండుఁ
జెంచెత యనంగ మనుఁ దద్విశేషసంజ్ఞ పుంగవతురంగ శ్రీమాతృభూతలింగ. 108

సీ. మాచకమ్మ యనంగ మనుఁ బోట ముట్టుది యనంగ నుదక్యయై తనరుఁ గునుమ
ముట్టన నార్తవం బొప్పుచుండును బ్రథ మార్తవం బెనఁగు నమర్త యనంగఁ
జూలా లనంగఁ దోచును గర్భిణీసంజ్ఞ గర్భంబు ప్రేకటి కడుపు చూలు
నా మీఱు వేవిశ్కునాఁగ బయ్యంక లం చనఁగను దౌహృదాఖ్యలు చెలంగుఁ
జిట్టుము లనంగఁ దదరుచి చెలంగుఁ గాన్పు
నాఁగను బ్రసూతిపేరు దనరుఁ బ్రసూత
సెగడు బాలెంత యనఁ బ్రొద్దు నెల యనంగ
వైజనన మెనఁగు జరాయు వలరు మూవి
నాఁగ దేహవిభూషితస్థాదినాఁగ. 109

సీ. ప్రసవమంత్రజ్ఞదాఁ బరఁగు మంతరసాని నాఁదగు దైవజ్ఞ సోదెకత్తె
యనంగ వేలుపుసాని యనఁ గుట్టసినానుధేయంబు తాకిక త్రియ యన నెడ
కత్తియ యనఁ బొంతకత్తియ యనంగఁ గుంటెనకత్తియ యనంగఁ దనరు లంజెఁ
లంజియ లంజ వెల్లాటకత్తె పడుపుది వెలయా ల్బొగముది యన వేశ్య
బసివి యనఁగను దనరును బశుపిపేరు మనును దిధిషువుగా మాటుమనువుది యనఁ
జనును దగులాటకత్తెనా సంగినీసమాహ్వయము వైశ్యకన్యకామాతృభూత. 110

సీ. పట్టి బిడ్డనంగ నపత్యంబు దగుల గన్న కొడుకు కొమారుడు కొమరుల డనంగ
బుత్తాభిధానంబు పుత్రికాహ్వయ మొప్పు గూతు కొమరిత కూతు రనంగ
న్నును కోడలనంగను శోభిల్లు గోడంబ్ర మనంగ గోడతీకమం చన న్నుషాత్వ
మలరును జామాత యల్లుండం చనంగను నిల్లంబ్ర మనంగను నిల్లట మన
శ్వశురగేహాధివాసంబు చును వెలయు నల్ల మనంగను జామాతృతాఖ్య మనుమ
డనంగ నత్త చెలంగును మనుమరాలు నాంగ డనరారు నప్తి చంద్రార్థమాడ. 111

సీ. అయ్యబ్బ తండ్రి యం చన జనకుం డొప్పు నమ్మవ్వ తల్లియం చనంగ మాత
దనరును దాదినా ధాత్రియై చెన్నొందు దాతనా వెలయుం బితామహుండు
వరంగు ముత్తాతనం బ్రసితామహాభిధ యలరుం బితామహి యవ్వ యనంగ
వఱలు ముత్తవ్వనాం బ్రసితామహీసంజ్ఞ తర మనంగం బురుషాంతరము చెలంగుం
జుట్ట లన విందు లనంగను జుట్టము లన బందుగు లనంగం జెలంగును బాంధవాఖ్య
దాయ యనంగ సగోత్రాభిధాన మొప్పు ఫాలవీక్ష పురాంతకచోళశిక్ష. 112

సీ. తోబుట్టు తోడు నైదోడునా సహజుడౌ నన్నయం చనం దగు నగ్రజుండు
తమ్ముడం చనంగను దనరును ననుజుండు తోడబుట్టిన దనం దొంచు భగిని
యక్క యప్ప యనంగ నలరును నగ్రజ చెల్లె చెలియ లనం జెలంగు ననుజ
చును బరంపరాసంబంధి యంతల పొంతలవాం డందిపొందినట్టి
వాం డనంగను యాతయై వరంగుం దోడితోడ లేరా లనంగ మేనతోడ లనంగ
భాగినేయి దనర్చును భాగినేయుం డలరు మేనల్లుం డనంగం జంద్రార్థమాడ. 113

సీ. అత్తయం చనంగను నలరు ననోన్యంబు జాయాపతులకును జనను లైన
మామనాం దత్తిత్వసామమై విలసిల్లు నడరు బావయనం దదగ్రజాఖ్య
తదనుజాహ్వయము లై పొదలు మఱిది నా వదిసె నాం దజ్జేష్ఠులు దగియుండు
మఱిదలం చనంగను మండ్రి తదనుజలు వియ్యంకుం డనంగను వియ్య మనంగం
దత్తిత్వమిథోభిధానమై తనరుచుండు నమరు వియ్యంపురాలు వియ్యంపుసావి
నాంగను బరస్పరము తజ్జననుల పేళ్ల వియ్య మనభావమగు నొక్కవేళ శర్వ. 114

సీ. సవలియం చనంగను జనును సవత్సాఖ్య మాతులం దగు మేనమామ యనంగ
మీఱుం బితృవ్వన మేనత్త యనంగను మేనమఱిద లన మేనదిసె
మేనమఱిది యన మేనబావ యనంగం జనును మాతులపితృవ్వసృకసిద్ధ
పూర్వజపుత్రు లొప్పుదురు శరీరసంబంధబాంధవాఖ్య మనుచుండు
మేనతీకమం చనంగ ధవుండెను మగండు పెనిమిటి చెలువుం డన జారుపేరు మేలు
వాం డనంగ మిండం డన మిండగీ డనం దగు అంకన స్వ్యభిచారమా రవివతంస.

సీ. విటనామధేయమా విటకాండు వేడుకకాండు బొజుంగు నన్నుకాండు లంజె
కాం డనంగ నివియుంగాక గోవాళ్ళనఁ గా నొక్కశబ్దము గలదు బహుత
లంజెయం చనఁగను లంజెయ యనఁగను గులటాఖ్య యని వాడుకొనఁగవలయు
వావియం చనఁగను భావంబు తగు సాధ్యి తనరుచునుండుఁ గ్రొత్తడి యనంగ
నేతుల యనంగఁ దగుపాటియింతి వెలయు నాబిడ యనంగనాపెనా నాకెయనఁగ
నల్లనలియనుమాటయై యలరుచుండు నట్టిఁ డనఁగను నట్టివాఁ డగును శర్య. 116

సీ. విలుకొటి యనంగ నెనఁగుఁ బ్రజాకొటి పదురం చనఁగ మనుజదశక మగు
గుడిసెవేటిది యన నడరుఁ గువేశ్యాఖ్య తగు బజాటి యనంగ దండులంజె
గట్టివా జంత తాఁగ గయాళి యనఁగను ధూర్తయోషాభిధ దోఁచుచుండుఁ
బంద యనంగ దూబ యనంగఁ బేడినా పండనామంబుగాఁ జనును బాయ
మీ డనంగను బ్రాయమైయెనఁగు వెలయుఁబాల్కమగు జిన్నటికమనఁబడుచుఁదనము
నా.గ బిన్నటికం బన నలరు నీడు పాయ మన జవ్వన మన యాపనము శర్య. 117

సీ. నిండుజవ్వన మగు నెలజవ్వనం బన ముదిమి ము ప్పనఁదగు మునలితనము
నర వన నర యనఁ బరఁగును బలితము స్తనపాయి పరఁగును జంటివాఁడు
వసిబిడ్డ చంటిపాపఁడు పాలపాపఁ డనంగ బాలకసంజ్ఞ నలుపు మీఱు
పాప పాపఁడు దుడ్డె వడుచన దుడుకఁడు బుడుత కుఱ్ఱ కొడుకు బొడిగ లేఁత
చిన్న పిన్న కిఱుత యనఁ జెలఁగుచుండుఁ గోడకాండుకొమరుఁడనఁగొండికనఁగఁ
దగుఁ గుమారుండు తరుణుండు దనరు వయసువాఁడనుచుఁబలుకంగఁజవ్వందిలింగ.

సీ. ముదివాండు ముదునలి మునలి పెద్దముదుకుఁడొక్క టొక్క ముదురు పక్కు పన్న
లరగఁడం బనఁగను నలరు వృద్ధాభిధ బడుఁ గన బడు వన బక్క యనఁగ
వెలయు నమాంసుండు బలిమికాండు వలుద బలియుండు బలిసినవాండు వలము
బల్లిదుండు బలుపు బలితము లావరి యన బలవంతుండు దనరుచుండుఁ
బెన్నెరులవాఁ డనంగను. వెలయుఁ గేశి బోడి యని బోడఁ డనఁగను బోడయనఁగ
బోడునా బోడివాడునా ముండుఁ డొప్పు నవితనిజదానర్పూట పశ్యల్లలాట. 119

సీ. బొజ్జవాఁ డనఁగను బొజ్జవాఁ డనఁగను బొట్టవాఁ డనఁగను బొసక యనఁగ
దొందన దొందునా దొడ్డునా లందినాఁ దుందిలనామమై తోఁచుచుండు
బంబోతునా నెద్దువలెను మిక్కిలియొడ ల్బలిసియుండెడివాండు పరఁగుచుండు
గర్భిణీమాస్తనంగతుండైనబాలుండు చంటివాఁ డనఁగను జనును లవిటి
చెవిటి యనఁగను బధిరుండు చెలఁగుగ్రుడ్డి యవిటి చీఁ కన నంధకుఁ డలరు మెల్ల
కంటివాఁ డనఁ గేశరాఖ్యయగు లాటకంటివాఁడనఁగ్లిన్నదృఙ్మను మభవ. 120

- నీ మిడిగుడ్డవాఁడన మీఱు నున్నేత్తుండు నడ్డిముక్కుగలవాఁడన నతనానుఁ
డగు బుట్టముక్కువాఁడనీ గ్రద్దముక్కువాఁడనఁగను గ్రమముగా నలరుచుండు
ఖురణన ఖరణను ల్పరంగ ముక్కిడి యన విగ్రండు మూఁగనా వెలయు మూఁకుఁ
డలరును బలితదంతాభిధ తొట్టివాఁడన గొగ్గిపండ్లవాఁడనఁగ బర్ప
రద్దిజుండు వెలయు దంతురాఖ్య మిట్ట పండ్లవాఁడనఁ దగు గూనివాఁడనఁగఁ
బరంగుఁ గుబ్బుండు కుకరుండు పరంగుఁ దొంట చేలివాఁడన శ్రీమాతృభూతలింగ.
- నీ. ఖంజుండు కుంటి నాఁగఁ గునిప్తి నాఁగను దోచును బ్రజ్ఞుండు దొడ్డికాళ్ళ
వాఁడన ముడికాళ్ళవాఁడన సంజ్ఞుండు మీఱుచునుండును బూరకాలి
వాఁడనఁగఁ బ్రవృద్ధపాదుండు దనరారు పల్లీకపాదుండు పఱలుఁ బట్ట
కాలివాఁడనఁగను గనుపట్టు వికలాంగుఁ డవిటినా మొండినా నపదుఁ డెనఁగు
వాఁషియన నులిపియన నుల్ప డన శోభి శోభిలును మూర్ఖితాభిధ సామ్రాజిని
వాఁడనఁగనొప్పుచుండును బామనుండు దూలపో తన విలసిల్లు దురితదూర. 122
- నీ. పొట్టి మొటిమె గిటర పొదిటి పొదడుగున్న పానుఁగు బుడుత గుఱ్ఱు బురుక బుడిగి
కుఱుచ కుఱ్ఱ కురుజు కొటిక కునులి కుట్ట మట్టసి మట్టము మట్టసమ్ము
గొనమ గొనప గొనినె గునినె గిఱక టింగణా యనఁగను వామనాఖ్య దనరు
మరుగుజ్జునాఁగ నమరుఁ గుజ్జనామంబు వాసినాఁ బొడవునా పఱలు నన్న
తుండు ధర్తంబు గానిది దోచు నొకటి వెజ్జనఁగను వైద్యుండు వెలయుచుండు
నరవెనక నన్నియుఁ ద్రిలింగనామము లగు శ్రీకరదయారసాంక కంఠేశ్వరంక. 123
- నీ. బాధిర్యసంజ్ఞయై పరంగును జెవు డన నంధభావంబు గు డ్డనఁగ వెలయు
గొగ్గియం చనఁగఁ దగును బర్పరత్వంబు గూనునాఁ గుజ్జత్వ మాను మొండి
మొట్టన భిన్నత్వ మొనరును మచ్చనాఁ గాలకనామంబుగాఁ జెలంగుఁ
గాయయం చనఁగను గనుపట్టును గిణంబు గాయమం చనఁగను జ్ఞతి దనర్పు
మం దనఁగ నొషధాఖ్యయై మనును దెవులు కింక నా రోగసంజ్ఞయై కెరలుచుండు
నావి యనఁ జీడ యనఁగను నలరు సస్యరోగ మా శ్రీతజనభవరోగవైద్య. 124
- నీ. పశుపాదరోగంబు పరంగు నడుప యన నలరును మలిమిడియనఁగను బశు
పార్శ్విరోగము పశువ్యాధిభేదాభిధ యొప్పుచునుండును సుంగిడి యనఁ
జరుకనా గుఱుకనా సాంక్రామికామయాఖ్య చెలఁగుచుండు ముడిచె యనంగ
ద్వంద్వరోగంబు నివ్వటిలు దొంద మనంగ నన్ని పాతం బగు జన్ని యనఁగ
వాయి నాఁగను వాయువు పఱలుఁ గోరవాయి యనఁ గోవశీర్షధివాయు వొప్పు
మండవాయి యనన్లువాయు పగును భూషితభుజంగ శ్రీమాతృభూతలింగ. 125

- సీ. గృధ్రసిపే రగుఁ గిరుజెన యనఁగను దిమిరంబు వెలయును దివిరి యనఁగఁ
బరఁగుఁ బ్రతిశ్ఛాయ పడినెచుం చనఁగను దుష్టునంగ త్తుతంబు దోఁచుచుండుఁ
జీర్ణుడం చనఁగను జెలఁగు నాసామల పరిహృతియును దద్భవారవంబు
సోఁ పన సో బన వాఁచన శోభయా నాదరశోభ యై యలరు వోము
నాఁగఁ గారంబుపేరు దనర్చుచుండు నుబ్బన మనంగ దగ్గన నుక్కిన మనఁ
గానభేదము కుముటునాఁగను దనర్చు భూషితభుజంగ శ్రీహత్యభూతలింగ. 126
- సీ. రొండు రోజు వగర్చు రొప్పన శ్వాసమా వెక్కినా వేక్కినా వెచ్చ యనఁగ
జ్వర మొప్పు త్తయము నవతనాఁగ విలసిల్లు సొలపు సొరగు సొమ్మ సొమ్మసిలుట
యనమూర్ఖ పేరుగా నలరుఁ బాలుడునాఁగఁ బొండుపు విలసిల్లుఁ బసిరిక యనఁ
గామాల యనఁగను గామలాభిధ మీఱు నక్షిరోగవిశేష మైరయనఁగ
నలరుఁ గ్రక్కనఁజరిదియంచనఁగదనరుచుండుఁ బచ్చర్దిగ్రహణియైయొనరుఁ బారు
డనఁగఁ బాచన మనఁగను నడరు నీరుకట్టనఁగ మూత్రకృచ్ఛింబుగరళకంఠ. 127
- సీ. కడుపుబ్బనాఁగను నడరు నానాహాస్య యఱుకు వఱక మఱ్ఱె మన నజీర్తి
యగుఁ గ్రోవ యనఁగ దర్పామయంబు చెలంగు నర్పంబు మొలకయంచనఁగ వెలయు
గుట్టునూల యనఁ గన్నట్టు కూల తలే రనఁగ శిరస్తోదము దగును గుడ్డ
ములు మనఁ గుప్పనఁ బులుమన విలసిల్లు దామరయనఁ బొడదామరయన
మండలక మొప్పు నాయల్యమండలకము చిరుగు డనఁగను దనరును జెలిదియనఁగఁ
ద్వర్గతవ్యాధిభేదమై వఱలుచుండు మిహిరచంద్రాన్ని నేత్ర వామేశత్ర! 128
- సీ. సిద్ధము సోబె నా సిద్ధము విలసిల్లు మంగు డనంగను మం గనంగ
ముగు సిద్ధ నామ మొప్పును నింద్రులు పుకం బగు నూలిగరసం చనఁగను గజ్జి
చిడుమునా భిర్జువు చెలఁగును మొటిమెనా వదనభిర్జువుసంజ్ఞ వఱలుచుండు
శిశుభిర్జు వలరును జెవ్వయం చనఁగను దీంట్లము కసి తీట తీవరమ్ము
దూల జీల నవ నన గాడ్డు దురద యనఁగఁబరఁగుఁగంఢూతి పుండునావ్రణముదనరు
వఱలుఁ గురు పనఁగాను నల్పవ్రణంబు అతికృపాభాసి మధ్యేనగాధివాసి. 129
- సీ. ముండిలాటి యనంగ మర్తవ్రణం బొప్పుఁ జంఱిక పుండునాఁ జను ననేక
రంధ్రవ్రణాభిధ రాచపుం డనఁగను రాజవ్రణము పేరు జేజిల్లుఁ
బొటకమం చనఁ బొటక మంచన స్ఫోటక నామమై పొలుపుఁగాంచు
బొబ్బ పొక్కినఁగ విస్ఫోటము విలసిల్లుఁ బగులుడు బీఁటిక వంగు డనఁగ
స్ఫోటము దనర్చుఁ బంగుడు పులివీలి యన నల్పమైనట్టిగంధిగా నలరుచుండు
గాద మనఁగను గొప్పినాఁ గదుమునాఁగఁ దగును ఘాతభవగ్రంథి తరణిమాళి. 130

- సీ. ఆనెయం చనంగను నాణెయం చనంగను దద్దురం చనంగను ద ద్దనంగ
దద్దువు వెలయుం బిత్తంబు చెలంగును బిచ్చనం బర రన వీర్య మొప్పు
విత్తన శ్లేష్మంబు వెలయుం గల్గె యనంగ నట్టన తిత్తి నాం జట్ట యనంగం
దోలనంగాం ద్వక్కు దోచును నంజుడు పొల యెఱిచి కవుచు పొలును కండ
చియ్యయం చనమాంసంబు చెలంగుదస్స యసిన దుర్మాంసనామమై యలరు నుప్పు
కండ యనంగను మీరు శుష్కఫలలాభ్యు యార్యజనగేయ మాతృభూతాభిధేయ.
- సీ. రక్తాభిధాన మెఱ్ఱి యనంగ నెత్తునా నెత్తు రనంగను నెగడుచుండు
రక్తవిశేషంబు రాజిల్లు నల్లనాం గృత్రిమరక్తంబు గేరు జొత్తు
నాం జెలంగును దొబ్బనా ఘనీభూతరక్తంబు చీ చునంగను దనరుం బూయ
మెనంగును గుండెనా నెద యనం గందన గాయ యన హృదయాభ్యు వన చెలంగుం
గ్రొవ్వునా నర మన నాడి నివ్వటిల్లు మన్ని యనంగను విలసిల్లు మన్య బీఱ
నరము నాంగను దగుం బీతనాడి నీరుతిత్తి యనంగను స్తోమమా దేవపూజ్య. 132
- సీ. మత్తిష్కనామంబు మను మెద డంచనం గండచుక్కు యనంగం గాలఖండ
మలరును బ్రేగన నాంత్రంబు చెలంగును మూలుగునా మజ్జ పొలుచు బొమిక
సెర కె మైముక యన నెగడు నస్థభిధాన మగు ముడు నన గ్రంధిలాసినంజ
యడరియండుంగ శేరు కాహ్వయంబుగనుగ్రో వెముకయంచనంబూసయెముకయనంగం
దనరును గరోటి కప్పెర పురుక పుట్టె పుచ్చెయన బోలె బొచ్చెనా బోకి బొంకి
పెంచు పెంకు పెంచుక పెరకం చనంగం దద్విశేషాభ్యు పార్వతీదత్తసౌఖ్య. 133
- సీ. మలవాచకం బగు మనటు నింపిరి మస్తు ముఱికి యనంగను మూర్ధమలము
వెలయుచుండును గర్ణమలనాడు మొప్పును గులిచినా గులిచినా గులిమి యనంగం
బుసి యటం చనిన నొప్పును నేత్రమలసంజ్ఞ యేరు గనంగ విష్ణ యెసంగుచుండుం
బ్రేడ నాంగ గవాదివిష్ణ మీఱుచు నేడ కాదులవిష్ణ రొచ్చనంగం దనరు
రెట్ట యనంగను బత్తులవిట్ట మమరు మేను నెమ్మేను మై మయి మే మెయి యొడ
లన శరీరంబు దనరు బొం దనంగ డొక్క యనం గళేబర మలరుం బశ్యల్లాట. 134
- సీ. ఆయంబు కీలునా నలరు మర్తంబు పాదాగ్రము ముంగా లటం చనం దగు
మీంగా లటన్నను మీఱుం బాదోపరిభాగంబు దనరును బాదతల మ
డు. గఱకా లంజనా నగు గుది చీలమం డనంగ వెలయును గుల్ఫాహ్వయంబు
మడమయం చనంగను మనుం బార్జ్వి కొంకినాం దదుపరిదేశమై తనరుచుండుం
జిఱుతోడయనంగంబిక్కునాంజెలంగుజంఘ ముడుము మోకాలునాంగంజెన్నడరుజాను
కురువుతోడయననూరువుపరంగుచుండుం బొసంగుంబెందోడయననూరువుపార్శ్వమథేవ.

సీ. గజ్జనాఁ దనరు వంక్షణ మండె యనంగను నూరుమూలాభిధ యొప్పుఁ బొత్తి
కడుపు కీఁగడుపునాఁగను వస్తి చెన్నొందు బొడ్డు మిక్కిలి యనఁ బొసఁగు నాభి
మొల యనఁ గటిపేరు విలసిల్లుఁ బిలుందు నాఁగ నితంబ మగు నరకటన ముచ్చ
యనంగ నితంబపార్శ్యాభిధ దగు ముల్లు ముక్కునాఁ జను నితంబైకదేశ
మొనరు రొండి యనం గట్టిప్రోసనంజ ముడ్డి మూడి యనంగను బొలుచు గుడము
వృషణములు బీజములు నా వెల నుం గచ్చ యన నుపస్థాఖ్య చెలంగుఁ ది కాభిధాన
మలరుఁ దిక మన ముచ్చునా నభికనయన, (పంచపాదిగీతము). 136

సీ. బొట్టనా బొజ్జనాఁ బొట్టనా డొక్కనాఁ గడువనఁ గుక్షీ కాఖ్యలు చెలంగుఁ
దలులు నెత్తలులునాఁ దగుచు వలీసంజ్ఞ పాలిండ్లు చాచి గుబ్బు చను చన్ను
చనులనఁ గుచములు చనుఁ జూచుకమ్ములు చనుమొన ల్చనుముక్కు లనంగ వెలయు
నెడ్డయ క్కురవుతొ మైద బోర యెడఁదనా వెలయు వక్షము వీఁపు వెన్ననంగఁ
బృష్ఠ మగుఁ బెడక యనఁ దజ్జేద మెనఁగుఁ గొప్పరము మూపటంచన నొప్పు నంస
మలరుఁ జంకలి చంకయం చనఁగఁ గక్ష మచలకన్యానమేత శ్రీమాతృభూత. 137

సీ. వక్షంబు వెలయును బక్క పక్కియ టెక్క బరి రెట్ట నాఁగను బార్శ్వసంజ్ఞ
కెల ననఁ గెలవనఁ గెడ యన బగి యన బగు లనఁగాను గన్నట్టు వెలయు
మధ్యభాగము నడు మన లీగునాఁగను గొనునా భుజనమాఖ్య యగు జబ్బు
చట్ట బుజం బనఁ జనుఁ గూర్పరంబు మో చెయినాఁ బ్రగండంబు చెలంగు నంది
నందిలి యనంగఁ దగు బ్రశోష్ఠంబు ముంజెయియన మణిబంధనామ మైయెనఁగును మని
కట్టునాఁ గేలు చే చెయి కైకయి యనఁ జెట్ట యనఁగఁ గరంబాను జిత్ప్రకాశ.

సీ. మీఁజెయి నాఁగను మీరుఁ గరోపరిభాగంబు కరవృద్ధభాగ మొప్పుఁ
పెడచెయి నాఁగను నడరును గరతలం బఱచెయ్యి లోచెయ్యి యనంగ ప్రేలు
నా నంగుళం బగు నంగుట మనంగ నరిగువవితేషమై కొమరు మిగులుఁ
బొసఁగు నంగువంబు బోటనవ్రే ల్పొట్టనవ్రేల్పొట్టవ్రేల్పొట్టవ్రేలు పెద్ద
వ్రేలునాఁగను జుట్టనవ్రేలు జుట్ట వ్రేలు జాత్తనవ్రే లనఁ బోలుఁ దర్జ
ని నడిత్రేలన మధ్యను నెగడు దబ్బవ్రే లన ననామిక దనర్పు కూలపాణి. 138

సీ. చిటికెనవ్రే లనఁ జిటివ్రే లనంగను మీఱుఁ గనిష్ఠాఖ్య గోరు నాఁగఁ
దనరును నఖము బెత్తయు బెత్తిలి యనంగఁ జతురంగుళీసంజ్ఞ సాగుచుండు
లాడితయం చనఁగను లాడిలిలియం చన జుట్టిలి యనఁగను జుట్టి లనఁగఁ
బ్రాదేశనామై వరంగు జేన యనంగ వఱలు విత్తస్తి చప్పట యనఁగఁ జ

వర్గము.]

ద్వితీయకాండము.

- పేట మొవ్వను జేరనా వెలయుం బ్రసృతి పాలువగునికుంజహస్తంబు పుడిసిలియన
భాసిలు నికుంజచతురంగుశీసమాఖ్య కొడిద కొడిదిలి యనంగ రక్షోవిదార. 140
- సీ. పిడికిలి పిడియన నడరును ముప్పైతొమ్మిది పాణివిశేషంబు వరంగును గమి
కిలి కుప్పలప్ప పట్టిలి యన దోసిలి దోయిలి నాంగను దోచుచుండు
నంజలి మూరనా హస్త మొవ్వను బిడి తక్కువమూరనా దగు నరత్ని
బారయం చనంగను మీఱును వ్యామంబు నిలుపునా బారువం బలరు చుండు
గొంగిలి యనంగ బాహుయుగవలయ మగు గొంతు గొంతుక కుత్తుక కొలికి బొండు
ననంగ గంతంబు చెలంగును నట్లు మెడన గ్రీవ దనరారు మేచకగ్రీవ దేవ, 141
- సీ. మెడవంపునాంగను మీఱుగ్రీవాగ్రభాగము పెడతలనాగ గృకాటిక దగు
మొగము మో మనంగను ముఖమొవ్వ మోరనా ముట్టెనా వెలయును ముఖవిశేష
ము లగు వా వాయి నో ర్హతినా వక్త్రంబు మనుచ దదంతసాన మంగిలి యన
ముక్కున సాసిక పొల్చు ముంజెర మన జెర మన నాసాపుటము చెలంగు
బరంగు బల్కవ్వు మోవి వాతెఱి పెడవియు నాంగ నోవ్మంబు తదధరభాగ మలరు
నాడు నాంగను జుబుకాఖ్య యలరు గడ్డక మనంగ గడ్డువనాంగ దేహధృతనాగ.
- సీ. చెక్కు చెక్కిలి చెంక చెంప గౌద యనంగ గండస్థలాఖ్యయై యుండు హనువు
కటమరయం చనంగా నొప్పు బల్లన దంతమాఁ గోఱనా దంప్తివెలయుం
దాలువు దాలువ దవడ దౌడ యనంగ నలరును దన్తాలనామ మంకు
నక్కిలి యన మీఱు బుక్క పుక్కిలి బుగ్గ నాంగ గంఢూషమా నాల్క యనిన
జిహ్వ వెలయును సెలవినా సృక్విణి తగు నొనలునుదురన ఫాలాఖ్యయెసగుభ్రావు
బొమ యనంబడు దారకం బొనరు బాప యాబ యన గోళకమగు గుడ్డనంగ నభవ.
- సీ. వర పార యనంగను బటలంబు విలసిల్లు గన్ను నా లొచనాఖ్య దనరారు
జాపు చూడ్కి యనంగ దోచవబడును దృష్టి వాలుచూ వన బొల్చు వక్రదృష్టి
యశ్రువు కన్నె రటంచన రాజిలు బత్తంబు వెలయు తెప్పం చనంగ
ఘనవత్ససంజ్ఞ దొంగలితెప్ప లనమీఱు గడక న్ననంగఁ గ్రేగ న్ననంగ
నగు నపాంగంబు చెవి వీ ననంగ శ్రవణ మొవ్వ గూ బనంగా గర్జముల మెనంగు
సిరను తలనెత్తి యనదగు శిరము జనుచ గడంత యనంగ శిరపార్శ్వ మంతకారి.
- సీ. బొదల మందల యన శిరోగ్రము మీఱు జనుచ బెడతలనంగ బుద్ధిబిరుదు
ప్రహరంధ్రాభిద వరంగు నుచ్చైన వెండుక నెఱి నెఱక నాగ దనరు గేక
మలకలు కురు లన నలరును బహుతచే వఱలు ముంగురు
కూకటి యన జిహ్వకూకటి యన గాకపక్షంబు చెలంగు బరికి దురుము

- కొప్పు కొవ్వెద మూలనా నొప్పుబోదేళ్ళు గేశబంధవిశేషాఖ్య గేరుఁ గ్రమ్మ
డి యన వెడయన నూనెముడియనఁ గొండె యనఁగఁ గీల్లం టనఁగజొత్తెనునఁగనభవ.
- సీ. పావట యనఁగను బరఁగు సీమంతంబు జుంజురు సిక జాట్టు చుం చనంగ
శిఖ యొప్పు జడయనఁ జెలఁగును జటపేరు వేనలి యనఁగను వేణి దనరు
రోమము బొచ్చున త్రుప్పుడునా మీఱు నారు నూగారునా నలరు రోమ
రాజి శ్చక్రసమాఖ్య రాజిలు మీస మీసము నాఁగను జుబుక శ్చక్ర వడరు
గడ్డ మన వేష మగు వాలకమ్ము నాఁగ వేసమన బారిసమునాఁగ వెలయును బస
దనము కై నేత యన బ్రసాధసము భక్త పాషకాపాంగ శ్రీమాతృభూతలింగ. 146
- సీ. అడరు భూషణసంజ్ఞ తొడగు తొడవు మిన్న సొమ్మనంగను గిరీటమ్ము వెలయుఁ
దలకట్టు నాఁగను దనరును ఫాలపాశ్యావిశేషములు సూనక తురాయి
ముత్యాలకుచ్చు కొప్పువల పావటబొట్టు జిలిబిలి జల్లియుఁ జేరుచుక్క
యనఁగ లలాటిక యగు బాసికంబనఁ గర్ణిక దుద్దనఁగాఁ జెలంగు
విచ్చుటాకు చెవ్వాకునా వెలయుఁ గర్ణపత్ర నామంబు తాటంకవాచక మగుఁ
గమ్మయనఁగాను బంజులకమ్ము యనఁగ రత్నతాటంక మెసఁగుఁ జంద్రార్థమాడ. 147
- సీ. చెవులపువ్వుబొగడ బవిరె రాచేక కుంపెన రావిచేక ముర్వనఁగఁ గర్ణ
భూషావిశేషము లొప్పుల్యుఁ బ్రోఁ గనఁ గర్ణవేష్టనసంజ్ఞయై వెలయుఁ దద్వి
శేషాభిధానమై చెలఁగు గంటి లొంట్లు పోఁగులు చొకట్లునాఁగ నాసి
కావిభూషణము ముక్కఱి ముంగర యనంగఁ జనుచుండుఁ గంఠభూషావిశేష
మాను గులికంటు మెడనూలు నాను పీఁగె కంటసరి కంటెయం చనఁగాను బునై
యనఁగ మాంగళ్యసూత్రాఖ్య యలరుచుండు బొట్టనఁ దదంతరసువర్ణభూష యాశ.
- సీ. పదకము తాళి నేవళము లంబెన సరిపెన సరపణిగొలుసన లలంతి
కావిశేషం బగు దావడం బన దండ యనఁ గ్రోవ యన సరి యనఁగఁ జేర
నంగఁ జే రనఁగఁ జెలంగు సరము త్రిసరంబు ముప్పేటపేరనఁగ వెలయు
సరవిశేషంబు లుత్తరిగె ముత్తండంబు బన్నసరంబునాబరఁగుచుండుఁ
గడెము కడియము బొద్దొత్తు గాజు సూడిగంబు చేకట్లు గోటు ముంగామురువన
హస్తభూషావిశేషంబు లలరు చుండు భూరిభవభంగ శ్రీమాతృభూతలింగ. 149
- సీ. కేయూరనామంబు తాయె తనంగను సందిదండ యనంగ సందికడియ
మన బాహుపురి యన నలరు నొడ్డాణంబు కమరి యొడ్డణమనఁ గాంచి వెలయు
మొలనూ లనంగ నొప్పును గట్టిసూత్రాఖ్య యంగుళీయం బగు నుంగర మన
ముద్దుటుంగర మన ముద్రాంగుళీయ మా నంగుళీయవిశేష మలరు బటువు

నాఁగఁ బాదాంగదం జొప్ప నందె యనఁగఁ బెండెమనఁబెండియంబనఁబెండెరమన
గాను బెండేర మనఁగఁ దద్గతవిశేష మెనఁగుఁ బాడిగ మనఁగ బాలేందుమాళి. 150

సీ. గంటయం చనఁగను ఘంటయోను బురుజు చిటుగంట మువ్వ గజ్జె యన త్పుద్ర
ఘంటావిశేషంబు గన్నట్టుచుండుచు మను వీరమదైనా మట్టె యనఁగ
బిబ్బలికాయనాఁ బిల్లణియనఁ జిటిబొద్దునాఁగను గ్రమంబుఁగఁ బదాంగు
శివభూషలు మట్టె లీవలరాసిని తాకు పేర్చించనఁ దనరుచుండు
నేలయనఁ బుట్ట మనఁగను జీర యనఁగఁ గప్పడ మనఁగఁ గోకనాఁ గట్టన మన
వస్త్రనామంబు చెలఁగును వలువ వలువు వలివ మన సూక్ష్మవస్త్రంబు వఱలు నీశ.
సీ. విరళవస్త్రముపేరు వెలయు నుడుగరనా నడరు గడితము సుగడిత మనఁగ
సాంద్రవస్త్రాభిధ చనఁ బట్టుచీరనాఁ బట్టాంశుకము సూర్యపటము దనరు
సూరేపుటంబునా మీఱు నెల్లా నేలు సాలువ నంగను కాటికాఖ్య
వస్త్రభారముపేరు వఱలు లుంగ యనంగ నిడుపు చా వనఁగను నెగడు దైర్ఘ్య
మడరుఁబరిణాహము తనర్పువెడలువనఁగ నంశుకాంతంబు చెఱఁగుకొంగనఁగ వెలయు
నంచలంబు విరాజిల్లు నం చనంగ భూరిభవభంగ శ్రీమాతృభూతలింగ. 152

సీ. బద్దెయం చనఁగను వత్తి యనంగను జేకమం చనఁగను జేలఁగు దశలు
కమ్మియం చన నంశుకాగ్రావయవవిశేష మ్మొప్పుఁ దద్విశేషము చిట్టె
యనమీఱుఁ గచ్చభేదాభిధాన మెనంగుఁ గానె కుచ్చెల కుచ్చె కచ్చె పింజ
చుంగు రింగు నెఱిక చింగు నెఱి యనంగ నీవి పోకముడినా నెనఁగుచుండు
వస్త్రపుటి దగు నొడియనఁ బటముదనరుఁ బడమనఁగ ధాతవస్త్రంబుపరఁగుమడుగు
మడుత మడి చలువ యగును మనును వింత వస్త్రైగలకోకపే ర్హారవలియన భవ.

సీ. కావియం చనఁగను గాషాయమై యొప్పుఁ జందురుకావినాఁ జనును రక్త
వస్త్రము చెంద్రిక వస్త్రైనాఁ జేంగావి యనఁగఁ గౌఠంభమై యలరుచుండు
నరుణవస్త్రంబు తోఁవనఁ దోఁచు చుండును నీలవస్త్రం బగు నీలియనఁగ
సిక్కిపువస్త్రంబు చెలఁగు నత్తనఁగను మాంజివృ మెనఁగును. మంజీడియన
పప్పులి బవంతి కరయంచు పట్టెమార్పు మాదళంబులు దళ్ళు బొమ్మంచు లుడుత
చాఱ లేనఁగడుగు లనమీఱు నిట్లు చిత్రవర్ణవిశేషము ల్చిత్స్వరూప. 154

సీ. జరబాజు నేరాజు బురసా తగటియనఁ గలధాతవస్త్రము తెచ్చలఁగుచుండు
నవి నల్లచాయచే నలరుచున్నను గనీసం బనఁగాఁ దగు సరి యనంగ
నీవస్త్రముల వేయి నెనఁగుదారం బగుఁ గంచెల అవిక రైక యన నడరుఁ
గంచుళీనామంబు కాంతోక్తరీయంబు పయ్యెద పయ్యంట పైట వయిఁట

- పైయెద పయంట నాఁగను బరఁగు చుండుఁ బ్ర బలువస్త్రముకుటము కుట్టా కుళాయి
యనఁగఁ దద్భేదము తపార మనఁగ డెక్కి యనఁగ జాతనఁ డోపినా నలరు నభవ.
- సీ. పాగయం చనఁగను బరఁగు నుష్ణీషంబు తద్భేదసంజ్ఞయై తగు రుమాల
యనఁగ గూర్పాసాఖ్య యలరును దుత్తాయి యరదట్టి కప్పనం బంగి కుబుస
మనఁగఁ గంచుకభేదమలరారుఁజోలాచోకాయిచోక్కాయిచోక్కాచోకాచో
గా నాఁగ దుప్పటి యోను హసాపళి దువ్వల్వ పీణము దుప్పట మన
నవియె కూర్పనిచో రేకు లనఁగ వెలయు జంటపొంగులవలువయో గింటె మనఁగఁ
బ్ర చ్ఛదపటంబు వెలయును బచ్చడ మనఁ బోరువయనంగఁ దద్భేదము దగు నభవ.
- సీ. దోవలియం చనఁ దోఁచుఁ గటిపట మొల్లె పంచె యనంగ నొప్పు నర్థ
వస్త్రంబు గుడ్డనా బట్టనా జెలువొందు వస్త్రఖండము వస్త్ర పరఁగుఁ బొత్తి
యనఁగను బొల్చు బాలాచ్ఛాదనాభిధ తడుపంచెనాఁగ నార్ద్ర)పట మొప్పు
చింపి చీరిక యన జీర్ణ వస్త్రము మీఱుఁ బ్రేలికయం చనఁ బ్రేలికయన
జీర్ణ వస్త్ర)కదేశంబు చెలగుచుండు గోఁది యనఁగ గచ్చడం బన గోణ మనఁగ
బొట్టమం చనఁ గౌసీనము దనరారు మాతృభూతేశ సంతతస్వప్ర కాశ. 157
- సీ. చల్లాడమనఁగను జల్లడ మనఁగఁ జె న్నలరుఁ బుమంతరీయంబు లుంగి
యన నంగదట్టమం చనఁ బావడ యనంగ యోషాంతరీయమైయొప్పుచుండు
గొప్పగాఁ గొనలుంచి కూర్చిన పావడ కంగోరుపావ డనంగ వెలయు
నస్తరు నతుకునా నలరు సంధానసనసఖండనామంబు చనును గంబ
లంబు గొంగడి యనఁగను గంబలియన గోరుపడ మనఁగాఁ గంధ మీఱు బొంత
గంతన వితాన మగు మేలుకట్టు లుల్లబమ్ము లుల్లడ లనఁ జందువ లన నభవ. 158
- సీ. కొఱలు గుడారము గూడారము గుడారు గూడా రనఁగను నాల్గు పటగేహ
నామభేయంబులు నవగోజ యనఁగను గొప్పగుడారమై యొప్పుచుండుఁ
బనిబడిగూడారు పరఁగు గొల్లెనయన వాహనాద్యాచ్ఛద్యవస్త్రసంజ్ఞ
తనరుఁ గువాళమం చనఁగఁ బ్రావరణమాఁ బరదా యనంగను బాడునాఁగఁ
జనుఁ దిరస్కరిణి తెరనా జవనికయన రంజిలుఁ గనాలి గోడసరాలి యనఁగ
వసననిర్మితకుడ్యనామంబుగాను భూషితభుజంగ శ్రీమాతృభూతలింగ. 159
- సీ. తలయం టనంగను దలగడు గనినను నభ్యంగనామ మై యతిశయిల్లుఁ
దోముడు ప్రాముఁడు తుడుపు రుద్దుడు పులుము డన మార్జనసంజ్ఞ పొలుచుచుండు
నలుగన నుద్వర్తనంబు రాజిలుఁ జిక్కసంబు నున్ని యనఁ జూర్ణంబు దనరు
స్నానంబు వెలయును దానంబు మునుక బుడక మజ్జన మనఁ దిలక మెసంగు

- బొట్టనంగ జుక్కనంగ జుక్కబొట్టనంగ బొలుచు జాతిక పత్తిరిబొట్టనంగ
దద్దిశేషాఖ్య ఘనసృణంబు దనరుచుండు గుంతును యనంగ బాలశకాంకచూడ.
సీ. చెందిర మనంగను సిందూరము చెలంగు లక్కయం చనంగను లాక్ష వెలయు
లాక్షారస మెనంగు లత్తుకయం చనంగుంతుమహా వనంగుంతుమ మగు
గునుమహా వనంగ దగును గుంతుభాభిధ జాజికాయన మీఱు జాలిఫలము
జాపత్రి యనంగను జాలిపత్ర మ్రొప్పు గనగన లన మస్తు గానిసిండు
విత్తు లెనంగును జాదన వెలయుంజాప మలరు సాంబ్రాణి సామ్రాణియనంగ బూతి
పునుగు తట్టుపునుంగన: దనరు బిల్లి గడ్డచట్ట మన బిడాలక మగు శర్వ. 161
- సీ. చను జవాది జవాజి జవాది జవాజి యనంగ సుంకుమదాఖ్య దనరుచుండు
గోరోజన మనంగ గోరోచనాభిధ కపురము కప్రము కప్పురమ్ము
సిరము గంబూర గంబూర గంబూరా గంబూరమ్ము గంబూర మ్మన మ్మచు ఘన
సారము సజ్జన మ్మన సర్జనమ్ము చెలంగు గండ మ్మనంగ
గంధ మ్రొప్పు మలకనాంగను దనర్చుచుండు శ్రీఖండ మగురునా నొనరు నగరు
గంధహర్ణంబు చెలంగు బుక్కామనంగ గండవోడియనంగాను బుక్కాయన భవ.
- సీ. యక్షకర్దమనంజ్ఞ యలరు గదంబమ్ము కలపము నాంగను వెలయునేన
యనంగ బుష్పాంజలి తనరు దోమాలెనా మాలిక పువుటెత్తు పూలపొట్ట
మనంగ మాల్యగ్రంథి యగు నెరతన మన సాభోగసంజ్ఞయై యడరును దల
గడ తలాడ తలాపి తలయంపి యొరుగునా నుపధానసంజ్ఞయై యొప్పుచుండు
దద్దిశేషాభిధానంబు తగును బటువు బిల్లిదిం డన శయ్యాఖ్య చెల్లు నెజ్జ
వరపు తలిపము దడిబను పాన్ను మెత్త యనంగ దదాచ్చాదియెనంగు లేవనంగ శర్వ.
- సీ. ఖట్వాఖ్య రాజిల్లు గంకటి యం చనంగ బటైచుంచం బనంగ బరంగు మృదుల
ఖట్వు రాజులు నల్పుఖట్వు కుక్కి యనంగ నలరు గోడనంగ ఖట్వాంగ మెనంగు
బటైయం చనంగు దట్టిక కుసి కూచ మేనంగ బట్టికా గ్రమై యలరుచుండు
జిత్రాల్పవట్టిక చెలంగు నవారనంగ గటసంజ్ఞ చా వనంగాఁ జేలంగు
గండుకము చెండు బంతినాంగను దనర్చు దివ్వె దివ్వియ దివేదీవె దివియదీవి
యనంగ దీపాహ్వానంబుగా నలరుచుండు మాతృభూత జగత్త్రయీమాతృభూత.
- సీ. దీవట్టి దివ్విటి దివటి వంజనంగను గరదీపికాఖ్యయై పరంగుచుండు
జుంజురు దుందురు నురుడు దివ్వెనకోల యనంగ గావదీపికాహ్వానము చెలంగు
సీరాజనాభిధ నెగడు నివాళి యారతినాంగ వత్తినాగ బ్రబలు వర్తి
ద్విముఖదీపిక గడిచేరు నీలాలిచా: ద్రిముఖదీపిక పేరు లేజరిల్లు.

దక్కటి యనంగఁ బీతంబు దనరుచుండు
గడ్డె గడ్డియ పీట నాఁగను గటాస
నమ్ము చనిరిక యనఁ జర్చ శమ్ము దనరు
నాననార్థంబు సరసనా నలరుచుండు
మాతృభూత! నిజాశ్రితమాతృభూత!

165

సీ. పలక యనంగను ఫలకయా శయ్యార్థ ఫలక మొప్పును విసివలక యనంగ
ముక్కాలిపీటనఁ బోలుఁ ద్రిపాత్వీతి భరణి మీఱుచు దార్పు బరణి డబ్బి
శీర్షకరండంబు చెలఁగుఁ గరాటంబు కరవటం బనఁగను బరఁగుచుండుఁ
దాంబూలపాత్రంబు తబుకం చనంగను గంపెయం చనంగను గుంపెయనంగ
జాలవల్లిక యనంగను సంపుటంబు పాలుచు సంబెల యనంగఁ దాంబూలధాని
యడప మనమీఱుఁ దమలపాకులను బదిలవఱుచునది పదర మనంగ బరఁగునభవ.

సీ. పూగభాగమ్ములు పాలుచు బాగాలన నెలవతి యనంగను వెలయు ఖాది
రమ్ము కాచన ఖాదిరవట మొప్పును గైరవడి యనఁ బర్ణస్తబకము చెలఁగు
నాకుఁజుట్ట యనంగ నడరును వృత్తపర్ణం బాకుమడుపున రహి వహించు
నున్న పుఁగాయనాఁ జూర్ణకరండమాఁ బోకొత్తు నాఁగను బూగదళిని
దనరుఁ దాంబూలనామంబు తమ్ములమన వీడె మన వీడియమ్మన వీడ్చు వనఁగ
విడియ మన విడ్చు మనంగను విడె మనంగ భూరిభవభంగ శ్రీమాతృభూతలింగ. 167

సీ. చర్వితతాంబూలసంజ్ఞయాఁ దమననాఁ బరఁగుఁ గళాచిక పడిగ మనఁగఁ
గాళాంజి యనఁ బతర్ద్రాహిణి దగు గూఁడు చౌట పంజర మనఁ జను వ్యజనము
విసనకట్ట సురటి వీవనయం చన నపి యెండమఱుగిడ నాలవట్ట
మన విరాజిలును దువ్వెన యనఁ గేశప్రసాధిని వెలయును జనును గంక
లికయఁ జిక్కింటి యంచనఁ చెలియఁదలచు వెలయు లీక్షావికర్షి యీచ్చెనయనంగ
నద్ద మన ముకురాభ్యాసా నతిశయిల్లు పేమమతికృతశతాంగ చెప్పందలింగ. 168

తే. శ్రీలు వెలయంగ నీపేర్ఁ జేయకతనఁ, బరఁగు శాశ్వతముగ నరవర్గ మిట్లు
గ్రైసము దీని భక్తసంఘాభిమాని, మాతృభూత జగత్ప్రయమామాతృభూత. 169

బ్రహ్మ వర్గము.

సీ. సంత యలము వంగసము వంగడము పదు గన వంశసంజ్ఞ యై యలరుచుండుఁ
బరఁగుఁ జతుర్వర్ణి బాఁపన రాచ కోమటి రెడ్డి నాఁగను మనుచునుండు
పన్నెయం చనంగను వర్ణాభిధాన మా మంచినాఁడు సనువు మంచి పాదు
వన నజ్ఞునం డొప్పు నమరును విప్రుండు పాఱుండు బాఁపండు బాఁపనుండు

పుడమివేల్చిన బ్రహ్మణ్యము దనరారు బాఁపటిక మనఁ దనరును బండితాభి

ధాన మగుఁ దెల్వికాఁడు పెద్ద చదువరి యెఱుకగలుగువాఁడునాఁగ మేచకశిరోధి.

సీ. ఓప్పు నుపాధ్యాయుఁ డొజ్జ యనంగను జన్న మనంగ యజ్జంబు చెలంగు
జదువునా బ్రహ్మయజ్ఞము దగు వేలిమి యన దేవయజ్ఞంబు దనరు పిందు
నాఁగ మనుష్యయజ్ఞము పొల్పుఁ దనుపు నాఁగను బిత్తయజ్ఞాభ్య యొనరు బడిమి
యన భూతయజ్ఞమా నైదుయజ్ఞము లివి యాస్థానసంజ్ఞ యై యలరు నోల
గమ్ము కొలు వన నది మించి కానుపింపఁ బోలుఁ బేరోలగమ్ము నొడ్డోలగ మనఁ
బరుస యనఁ దైర్థికసభాభ్య పరఁగుచుండుఁ బుంగవతురంగ శ్రీమాత్యభూతలింగ.

సీ. అగ్ని సాధనవిశేషాభిధ చెకుముకి యనఁ దనరును హవిష్యంబు చెలంగు
నిగిరికయం చన నిగిరికెయం చన నామిషసంజ్ఞయై యలరుఁ గూతు
పాలవిఱుగు నాఁగఁ బరఁగును బొంగలి యనఁగను బాయసం బలరుఁ బులగఁ
మనఁ గృపరాన్నాభ్య యొనరును దాన మాఁ జాగము పెట్టినఁ గీరి యావి
పుడుకురింత పుడిగ లేగము పుడుకనఁగ యాచ్చ చెలువొందువేడుటయడుగుటయన
విం దన నతిథిసామమై వెలయుచుండు భూరిభవభంగ శ్రీమాత్యభూతలింగ. 172

సీ. వెదుకుడు తడవుడు వెనుకుడు రోయుడు నెమకు డనంగ నన్వేషణ మగు
నుజ్జన మనఁగను నుజ్జగిం పనఁగను విడి యన విడు పన విడుదల యన
విడుట మానుట యన పీడుకో లనఁగను నెదు డనఁ దక్కన పదలుట యన
నలుట యనంగను దొఱఁగు టనంగను నలరు విసర్జనాహ్వయము లెదురు
కొనుట యెదురేగుట యెదిరికో లనంగ నభిగమన మొప్పు గౌరవ మ్మలరుచుండు
గౌరవిం పన గౌరము గౌరవ మన నెన యనంగను శుశ్రూష చెలంగు నభవ. 173

సీ. త్రిమృట త్రిప్పట తిరుగుడు తిరుగునాఁ బర్యటసాభ్య యై పరఁగుచుండు
నాచమనీయాభ్య యలరు వార్షనఁగను మానంబు పలుకమినా నెనంగు
వరుస యనంగను బరువడి యనఁగను గ్రమసామ మొప్పును రాజిలుఁ దడ
పాటు పీడ్పాటు నా వ్యత్యయ మగు నెడఁబా టనంగను నతిపాత మొప్పు
నియమ మలరారు నేమంబు నేమకంబు కట్టడ యనంగ దేవతాకార్యనియమ
సంజ్ఞగాఁ బల్కుఁబడు జన్నె జన్నియ యన బతమనఁగ వ్రతమువెలయుఁబార్వతీశ.

సీ. వస్త్రీలు నుంకు నిప్పస్తు ని ట్టనఁగను నుపవాససంజ్ఞయై యొప్పుచుండు
బ్రహ్మబిందువు మీఱుఁ ద్రస్స యనంగను మొక్కు దండము కేలుమో డ్వెఱుగుడు
నాఁగఁ జెన్నొందును నతి తద్విశేషము లేవిప్పు వెన్నెల చిన్నిపువ్వు
జోహరును జోహరు జోహాలు చెంగనాల్ డింగిళ్ళ గొబ్బిళ్ళ డెంకణాలు

- నట్లొనేరేళ్ళు జోదిళ్ళు ననంగఁ దనరు వేడికొలనఁ బ్రార్థన వెలయుచుండు
భిక్ష తిరివము వికిరము విచ్చ మాయవారమును జోగునాఁగను వఱలు నభవ. 175
- సీ. అవిరక్తభిక్షకుఁ డలరును వికిరాలమారి బికాసి బికారి తిట్టి
గొట్టు తిట్టి తిరివగొట్టునా వటుఁ డొప్పు వడుగు బొమ్మచారి తడుపుదాల్చు
నా గృహస్థాభిధానం బిలుదొర గేస్తు నా వనసంవాసినామ మెనఁగు
నడవి నెలవరినా జడదారి యనఁగను గనుపట్టు సన్యాసి కావినోచి
దారి బోడ తబిసినాఁగఁ దనరు యోగి బోగి నాఁదగు జడదారినాఁగఁ దపసి
నాఁగ బుషిసంజ్ఞ జంబెంబునాఁగ జన్నిదం బనఁగ యజ్ఞసూత్రమా నంబరకచ.
- సీ. పానఁగుఁ గమండలు బుడిగ యనంగనుఁ బుడ్డిగ యనఁగను బుడ్డి యనఁగ
బోలెనాఁగను గక పాలనాగను గక్షపాలాహ్వయంబుగాఁ బరఁగు ధార్య
చర్మనామము కళాసము కళవస మన యోగివేత్రాభిధ యొప్పు లాత
మనఁగ ముండనసంజ్ఞ యలరుచునుండును గోఁగుట బోడింపు గొలుగుట యన
నువనయన మగు వడుగునా నొప్పుగును వివాహనామంబు పెండ్లిచేపట్టు కాల
ద్రొక్కు పెండిలి యనఁగఁ బెంపెక్కు నేగు పెండ్లనఁదదంతవీధికావిహృతియభవ.
- సీ. వడుగు పెండ్లిండ్లలోపలఁ దృతీయదినంబు పాకెన్న యనఁగను బరఁగుచుండు
నారెంటికిని వేఱె యగుచు నంత్యదినంబు లవును గంబవలి నాగవలి యనఁగఁ
బెండ్లికూతు రనంగఁ బెండ్లికొడు కనంగఁ గ్రమముగాను వధూవరాఖ్యలు దగుఁ
జిమ్మనగ్రోవినా శృంగమాఁ దచ్చేద మండె బుట్టుటొమ్మ ననఁగ వెలయుఁ
గొఱలుఁ గవయుట కూడిక కూటమి కలయిక యన న్నతి యహిరతి యెనఁగు మనః
మనఁగ బశుమృగరతము చెన్నలరుఁ ద్రొక్కు డనఁగఁబొర్లటయనఁగ దేవాధిదేవ.
- సీ. పాత్రనఁగ సజ్గి పాలుచు బువ్వ మనంగ స్వజనవివాహసజ్గి దనరు
హరిబువ్వ మన వివాహచతుర్థదినరాత్రి బండుజనసజ్గి పరఁగుచుండుఁ
బాలిక జావారపాలిక నాఁగను నంకురార్పణశరావాఖ్యి దనరుఁ
బ్రథమవధూవరభవనప్రకేకాఖ్యి యిలునింపడ మనంగ నెనఁగుచుండు
నుంకు వన నోలి యనఁగను సంతనంగఁ బైడి యనఁ గన్యకాశుక్లవాచక మ
నరణ మనఁ బితృదత్తకన్యాధనంబు పాలుచును వినంగ శ్రీమాతృభూతలింగ. 27
- సీ. ఉపరిసురతసంజ్ఞ యొప్పును మగపోల్కి కూటమి యనఁగఁ బైకూటమి యన
మణితవాచకములై మనుఁ బొవురాపల్కు లనఁగఁ గూడిపల్కు లనఁగ నవియె
లాగుక్కు వెలిగుక్కు నాఁగఁ జెలంగును దంతక్షతాభిధ తనరుచుండుఁ
భలుగంట్లు పల్లనొక్కు పలుగెంపు లనఁగను గరరుహక్షతములు మెఱయుచుండు

- గోరువంకలు చందురుకూన లనంగ ముద్దునాంగను జూబనం బొప్పుచుండు
బొల్పుచుండును దొంతరము ద్దనంగఁ దద్విశేషంబు మాతృభూతాభిధాన. 180
- తే. శ్రీలు వెలయుంగ నీపేరఁజేయుకతనఁ, బరఁగు కాశ్వతముగ బ్రహ్మవర్గమిట్లు
గ్రహింపము దీని భక్తనంపూభిమాని, మాతృభూత జగత్ప్రయామాతృభూత. 181

క్షత్రియ వర్గము.

- సీ. రాచవాఁ డనఁగను రాజన క్షత్రియుఁ డొప్పు నేలిక సామి యొడయఁడు దొర
రాయఁడు రా తోఁడు రా జెకిమిఁ డన నరపాలనంజ్ఞలై పరఁగుచుండు
రాచటిక మ్మన రాయటిక మ్మన రాజరాడ్ధావకర్తములు వెలయు
లక్కుముఁ డనఁ దగు లక్ష్మణుఁ డనిలజుఁ డలరును వడముడి వలిమొల కన
బార్గుఁ డెనఁగును గట్టి కవ్వడి యనంగ నకులసహదేవు లలరుదురు కవలనఁగఁ
జెలఁగు దుక్కాననుండు దుస్సనేనుఁ డనఁగఁ బ్రబలు దుర్యోధనుండు రారాజనశవ.
- సీ. విరటుఁ డనంగను వెలయు విరాటుండు మండలేశ్వరుఁ డొప్పు మన్నెవాఁడు
మన్నీఁ డనంగను మండలేశత్వంబు మన్నెటికం బన మనుచుండు
గుత్తకాఁ డనఁగను గుత్తికారుఁ డెనంగు మంతునాఁగను ద్యూతమంత్రి యెనంగు
త్రెగడ ప్రెగడ యనఁ దగుఁ బ్రధానుండు దగవరి తీర్పరి యన భర్తజ్ఞుఁ డలరు
మీఱు నారక్షకాభిద యారెకుండు తలారి తలవరి యనంగ శుల్కాధికారి
చనును సుంకరి యనంగను పండుఁ డొప్పు
నెగ్గడి యనంగఁ గంచుకి యెనంగుచుండు బొందడిఁ డన శ్రీమాతృభూతలింగ. 183
- సీ. కటికవాండ్రనఁగను గట్టిక లనంగను ఫణిహారు లనంగను బరఁగుచుండు
వేత్రహస్తాభిధ వెలయుఁ జారసమాఖ్య వేగులవారి రన వేగరు లన
బహువచనమునఁ బడవా శ్చనంగను దళపతి నామము ల్లగుఁ బడాలు
దళవాయి పడవాలు దణి యనంగను నల్ప నైన్యాధిపతి యొప్పు జంగిలి గమి
కాఁ డనంగను నేవకాఖ్య లగు దీతగాఁడు కొల్వుడుగాఁ డనఁగాను భటుండు
పరఁగు జోదన లెంకన బంటనంగ భూరిభవభంగ శ్రీమాతృభూతలింగ. 184
- సీ. చుట్టుకరి యనంగఁ డెంపరియన శూరాభిధానంబుగాఁగను దనరుచుండు
నొంటరి యొక్కటిఁ డొంటరిఁ డొంట్రింపు నా నేకభటునకు నామ మగును
గాల్వరు నాఁగను గాల్బంటునాఁగఁ బదాలి నామంబుగాఁ దనరుచుండు
శపథాయుధనిషేధి చనును గైజీతమం చనఁగను మాసియం చనఁగ వైరి

- మనున నొంటనివాఁడన మార్తుడనఁగఁ బగతుఁడనఁ బగఱనఁబగవాఁడనఁగఁ
గంటనఁగ గొంగ యన మాఁడుకాఁడనఁగ భూషితభుజంగ శ్రీమాతృభూతలింగ.
సీ. చుట్టము పక్కము చుట్ట నెచ్చెలి చెలికాఁడు నెయ్యఁడు సంగడిఁడు పొందు
కాఁడంటు చెలి నేస్తకాఁడు సంగడికాఁడు నాఁగను మిత్రునినామము లగుఁ
బగ నూడు కంటునాఁ బరఁగు విద్యేషంబు చెలిమి చుట్టఱికంబు చెల్లి నెమ్మి
నెయ్యము నేస్తము నెయ్యమి సంగడి యొద్దిక యొమ్మిక యొండొరిమిక
పొం దొరిమె పొత్తుగారము పొందిక యనఁ బరఁగుచుండును మిత్రభావంబు బట్టు
శ్రీక్కలనఁ బాతకాఖ్యలు గేరుచుండు భూరిభవభంగ శ్రీమాతృభూతలింగ. 186
- సీ. నమ్మినవాఁడన నచ్చినవాఁడనఁ జనవరి యనఁగను దనరు నాపుఁ
డలరును గరణముం చన లెక్కవాఁడన గణకాభిధానంబు కరణీకమన
గణకునిభావంబు కర్తంబు వెలయును లిపికారకుం డ్యోప్ప లేకరి యన
వ్రాతకాఁడనఁగను వ్రాలునా వ్రాతనా లిపియొప్పు నక్షరాల్ వెలయుచుండుఁ
నక్కరము లచ్చరములం చనఁగఁ గ్రార గిలక యన లేఖ మెనఁగను గియ్య యనఁగ
నడరును యకారనామంబు నుడియనంగ వట్టువయన ఋకారమై వఱలునభవ. 187
- సీ. బొట్టన నున్ననఁ బొలుపొందు బిందువు నిడుదన దీర్ఘంబు నెగడుచుండు
జడ్డయం చనఁగను సంయుక్తమొప్పును గణితంబు లెక్క నాఁగను దనర్పుఁ
గమ్మ యనంగ లేఖ యగు రాయసమన రాజలేఖ దగుఁ గిల్లాకు చీటి
యన ఖండపత్రిక యలరును గౌలన నభయపత్రాభిధ యలరుచుండు
ఘట్టితపటంబు వెలయును గడిత మనఁగ వెలయుఁ గాకిత మనఁగఁ దద్దేదసంజ్ఞ
యాడె యనఁగఁ దదేకదేశాహ్వాయ మగుఁ బుస్తకము పొత్తమనమీఱు భుజగభూష.
సీ. గంట మనంగను గనుపట్టు లేఖని కలమము కలము నాఁగను దనర్పు
రాయబారి యనంగ రాజదూతయగుఁ దద్యావంబు తగు రాయబార మనఁగఁ
బధికుఁడు దగుఁ దెరువరి యన మార్గజ్ఞ సంజ్ఞయాఁ జొప్పరి జాడకాఁడు
నాఁ బలుపట్టడనాఁగఁ జొరఁజేరి పొలుచును రాజ్యాంగములు దనర్పు
సామి ప్రెగ్గడ చెలి బొక్కసము తిరస్తు కోట పాఁ జనఁగాను షడ్గుణము లగుచు
దేరుకొనఁగాను దగు సంది పోరు పోక యునికి రంటన నొండన నుగ్రమూర్తి. 189
- సీ. వాడిమి జతనము మంతనం బచనట్టి యివిమూఁడు శక్తులై యెనఁగుచుండుఁ
దగుఁ ద్రివర్గాభిధ తగ్గు నిల్కడ పెరుగుడు నను నివిమూఁడు గొఱలు నవలఁ
జతురుపాయంబులసంజ్ఞయై మం చీగి వేఱు కొట్టన నాల్గు వేఱు వేఱు
వేడిమి యనఁగను వాడిమి యనఁగఁ బ్రతాపాభిధానంబు తనరుచుండు

దండు వన దండు గనంగను దండమునకుఁ బ్రతినిధిగఁ దీయుద్ర వ్యంబు పరంగు విజన
మొంటిపా బేకతం బన నొప్పుచుండు భూరిభవభంగ శ్రీమాతృభూతలింగ. 190

సీ. నమ్మికనాంగను నచ్చికనాంగను విత్వానసంజ్ఞయై వెలయుచుండు
నిమ్మళం బనంగను నిష్కలంకత యొప్పు నిశ్చింత దనరును నెమ్మది యనఁ
దగ వనఁ బాడినాఁ దగు న్నాయనామంబు మనును జాలిక నా సమర్థనాఖ్య
యానతి యనంగను నాన యనంగను నెలవునా ముదలనాఁ జెలంగు నాజ్ఞ
గడు వనంగ మేర యనంగ నుగ్గడి యనంగ నడరు మర్యాద తప్పిదం బాగడంబు
దుడుకు నేరము నేరమి దుండగంబు తప్పనంగ నవరాధము తనరు నభవ. 191

సీ. ఆరి బడి యుప్పన మప్పన పంగము పంజి పన్నాడి కోల్పగిది బెడిగ
కోరన.గాఁ జెలంగును భాగధేయంబు గృహభాగధేయ మా నిల్లరి యనఁ
బుల్లరి నాఁగ నొప్పును దృణభాగధేయంబు కాలిరినాఁగ ననువునాఁగ
నభిగంతృభాగధేయము చెలంగును నెల వన ధాన్యపరిమాతృభాగధేయ
మలరుచుండును వట్టమం చనంగ వెలయు హేయదీనారముఖభాగధేయసంజ్ఞ
సుంకమన దాణమనంగను శుల్కు మెనంగు లంచ మనంగను నుపదయై మించు నభవ.
సీ. కానుక కానిక కప్పము నూడిద యులుపా యుపారంబు నులుప యనంగఁ
జను నుపాయనసంజ్ఞ చామరం బొప్పు వింజామర యనంగను సౌర మనంగఁ
దద్దేదసంజ్ఞయై తనరారు గొడు గన గొడు వన ఛత్రాఖ్య యడరుచుండు
జగజం పనంగను జల్లినా జంపన ఝల్లరీ నామమై యుల్లసిల్లు
వర్నవారణనామమై వజ్రులు జగ్గు గొడు గనంగఁ జర్తఫలకంబు కొఱులు నరిగె
యనంగ భృంగారు గిండినాఁ జను బిరుదముబిరుదనఁ బవాడ మనంగనుబరంగునభవ.

సీ. వేలము పాశేము వీడుపట్టు బిడారు విడిది యంచనంగ నివేశ మొప్పుఁ
జదలనుం చనంగను స్కంధవారము మీఱు నేనుంగు హత్తి గౌరేనుఁ గేన్లు
నాఁగ దంతావళనామమా మొక్కడిఁ డన నల్పదంతగజాఖ్య దనరుఁ
గలభంబు గున్ననాంగను జెలవొందును బెంటియేనుఁ గనంగ వెలయుఁ గరిణి
తొండ మనంగను దుండాఖ్యతోఁచు జాల పొగురుపాడ యనఁ బద్మమల్లగును గీక
యనంగ ఘీంకారనామధేయంబు చెలంగు భూషితభుజంగ శ్రీమాతృభూతలింగ. 194

సీ. మదము రాజిలు మస్తు మత్తు మత్తాయన నానానసంజ్ఞయై యలరుఁ గట్టు
కంబ మనంగఁ దోత్రంబు బరి యనంగ నారెగోల యనంగ నలరుచుండు
శృంఖలనామంబు చెలంగు సంకెల యన సంకుశనామమా సంకుశము

- నొప్పుఁ జొడో లనంగ దంతుపరిడోల వారి పంగెన యనంగను బంగిడి యన
నోద మన మూడు పేళ్ళచే నుల్లసిల్లు భూరిభవభంగ శ్రీమాతృభూతలింగ. 195
- సీ. పరంగు నశ్వంబు బాబా వాచురము వారువము జక్కి తత్తడి మాపు గుట్ట
మన దేశభేదహయాభిధలు హరబ్బి తురికి కచ్చి యనంగఁ దోచుచుండుఁ
బాగా యనంగ నశ్వపంక్తి విరాజిల్లుఁ బూజ్యాశ్వసంజ్ఞ యొప్పుఁ బడినాగె
తేజినా నర్మితవాజియాఁ గత్తలాని యనంగఁ గత్తలాన యనంగను
ఘోటకవిశేష మెనంగును గూబు నాఁగ మూఢకహయంబువెలయును మోటునాఁగఁ
దట్టు వన నీచతురంగంబు దనరుచుండు భూరిభవభంగ శ్రీమాతృభూతలింగ. 196
- సీ. తేజినా నున్నతవాజియై విలసిల్లు బడబ గోడిగ నాఁగఁ బరంగుచుండు
బడబాబుతు నమాఖ్య యడరు నత్తడియన సొబను నాఁగ బడబమాలు వెలయు
నకిలిం పనంగను సకిరింత యనంగను హేమాభిధానమై యెనంగుచుండు
గంద మనంగను స్కంధంబు దగుఁ దోక లవిటి నాఁగలు బుచ్చును విలసిల్లుఁ
గొన యనంగఁ గేసరం బొప్పు గొరిజ డెక్క గిట్ట యన ఖురనామంబు గేరుచుండు
నడ పనంగను నడ యన నడరును గతి భూరిభవభంగ శ్రీమాతృభూతలింగ. 197
- సీ. జంగనడవునాఁగ జంఘాలగతియొప్పుఁ జనును లుక్కనఁగ నీచగతిపేరు
రవగా ల్రవాలునా రాజిల్లు నాస్కందితము బోడన యనంగ ధారితకము
వెలయును బేరము వేడెము జాలెము బవరినా రేచితంబు విలసిల్లుఁ
జొకళిం పనంగను దూపడనంగను వల్లిత మ్మగును దువాళ మన దు
వాళి యనంగను బ్లితముగావఱుచుండుఁ బొలుచు నాస్కందితవిశేషము మొనగాల
నంగఁ బ్లితగతిభేదంబు జంగ గంతు దాఁటు పల్లటీ దుముకునాఁ దనరు నభవ. 198
- సీ. అశ్వతనుత్రాణ మడరుఁ బక్కెర యనఁ బల్కాణ మొప్పుచు బల్ల మనంగ
జీనంబు మెత్తన జేసనఁ దనరును గ్రాలు ఖలీనంబు కల్లె మనంగ
వాగె యంచనంగను విల్కాఖ్య మెఱయును మొగము ట్టనంగ నశ్వముఖవిభూష
దనరు దలాటమం చనంగ నశ్వశిరోధిభూషణసంజ్ఞ యై పొనంగుచుండుఁ
దం గనంగ నశ్వమధ్యబంధంబు మీఱుఁ జొ కనంగఁ దఱి పవంగఁగళాఖ్యవెలయుఁ
గొఱువ మనంగ త్తురప్రము పరంగుఁ గవణ మనహయాహరభేదంబు లగు మహేశ.
- సీ. అంకవన్నె యనంగ నశ్వపార్శ్వాలంబి రజ్జుసమాఖ్య యై ప్రబలుచుండుఁ
బంచకం బన నశ్వపశ్చాత్పదేశమా నశ్వఖాదనసాధ కాన్యలంబి
భస్తి బొక్కెన యనఁ బరంగుఁ గైజామోర యన హయశీర్ష కంపనము వెలయుఁ
బాలాసత్రాల్లన బంధరజ్జువు లొప్పు వేసడం బనంగను వేసర మన

- వ్యాసటిక విలసిల్లును నరద మనఁగఁ జేరు నాఁగను రథసంజ్ఞ మీఱు బండి
యనఁగ శకటసమాఖ్యయై యలరుచుండు ద్యూతశకటంబు సగటనఁ దోచు నభవ.
- సీ. కంబళవాహ్యకాఖ్యలగుఁ గొట్టార్బాడి పాటబండి హోయలుబండి యనఁగ
నలరుఁ దృణాద్యానయనసాధనవిశేషసంజ్ఞ యీడికయన సరవడి యనఁ
గట్టయం చనఁగను గట్టమంచ మనంగ యాప్యయాసాభిధ యలరుచుండు
నుయ్యాల యనఁగను నుయ్యెల యనఁ దొట్ల యన లాలి యన డోల దనరుచుండుఁ
బరఁగు బల్యంకికకుఁ జేరు పల్లకి యనఁ జెందు నాందోళికకు సంజ్ఞ యందల మనఁ
గొఱులఁ దదుభయదండంబు కొ మ్మనంగ భూరిభవభంగ శ్రీమాతృభూతలింగ. 201
- సీ. అను సనఁ దొడు వనఁ నాందోళికాదిదండంగ్రసంభేయాఖ్య యలరుచుండుఁ
బన్నాగ మనఁగను భాసిలుచుండును నాందోళికాద్యవయవసమాఖ్య
బండికల్లనఁగను బరఁగును జక్రంబు బండి కన్ననఁగను బరఁగు నాభి
బండికన్నులయందుఁ బట్టించుచుండు కంచెన యనఁగను గడిచేరుచుండు
నేమి దనరారుచుండును నెమ్ము నెమ్మి కమ్మి యనఁగను దగుఁ గూబరమ్ము పరము
నాఁగ నక్షాభిధ యిరునునాఁగ వెలయు భూరిభవభంగ శ్రీమాతృభూతలింగ. 202
- సీ. చీల జంజడ యాణి చిలుకయం చనఁగను దైనిత కాభిధగాను దనరు
నొగ యనఁగా నెంచదగు యుగంధరసంజ్ఞ యుగసంజ్ఞ కాడినా నొప్పుచుండు
యెకిరింత యనఁగను నెక్కు డనంగను వాహనసంజ్ఞ యై వఱలుచుండు
మావటిఁ డనఁగను మావంతుఁ డనఁగను నాధోరణునిసంజ్ఞ యలరుచుండు
రవుతు రాతు రావు తనంగ రాహుతుఁ డగు బిగిరా తనఁ బ్రాణబంధరహిత
హయసమారోహకాఖ్యయై యలరుచుండు భూషితభుజంగ శ్రీమాతృభూతలింగ.
- సీ. గుల్తా మన గతాలగోచనఁగా గులప యనంగఁ దగు నశ్వపాలకుండు
పారినాఁ డనఁగను బరిచరుం డొప్పును బేరణ మనఁగను బేరని యన
మైమఱు వనఁగను మేమఱుఁ గనఁ గత్తెళ్లమనఁగా బొందళం బనంగ
బో డనఁ గవచంబు శోభిలుఁ జిలుకత్తు జీరా యనఁగఁ దద్విశేషము లగుఁ
జను శిరస్త్రంబు గొగ్గి సీసకము బొమిడి కం బనంగను బేటిసాఁగను దనర్పు
సారససంజ్ఞ సాచి భుజావలంబి కృత్తి వడుదల డాబన గేరు నభవ. 204
- సీ. సన్నాహనామంబు సమకట్టినది యాయుతము సజ్జ కట్టాయిత మన వెలయు
విలుకాఁ డనంగను వింటినాఁ డనఁగను ధన్విసమాఖ్య లై తనరుచుండు
నారీతి నాయుధాహ్వయములఁ బరికించి తజ్జీవిసంజ్ఞలఁ దలఁపవలయు
ఘావటిఁ డనఁగను మాస్త్రి డనంగను సాధకాఁ డనఁగను శస్త్రదత్తుఁ

- దలరుఁ దద్విద్య సాదన యనఁగ నెగడు నటుకు పరువడి గాయమానంబు విసరు
మొన లనంగను దద్దేదములు చెలంగు నొక టొకటి పెక్కువికములై యొప్పు నభవ.
- సీ. సాధనాయుధములు సానకత్తి యనంగ బొందకొల యనంగఁ బొలుపుఁగాంచు
మానటిపోట్టాటచుట్టుకుఁ దగుకత్తి చేకత్తి యనంగను జేలఁగుచుండు
జింకకొమ్ములు రెండు చేర్చి యల్లు లమర్చి డాఁకేలఁ బూన నొ డ్దనఁగఁ బొడువ
సంగతిగలయది సింగోట యనంగను దివిదారికొమ్మునాఁ దేరిల్లు
నొంటిపోట్టాటఁ గోరుచునున్నయట్ల మానటిలకుఁ గైదువు ల్కట్టుఁ జూచి
యేరుపఱచుట వెలయుఁ గొలారిక మనఁ దద్రణావని పడవనాఁ దగును నభవ. 206
- సీ. మచును జెట్టి యనంగ మల్లాభిధానంబు తద్విద్య సామనఁ దనరుచుండుఁ
గన్నాతలు పుటము ల్గస్తాలు మండీలు బాళాలు డింకీలు దండెములును
లాగు లనంగను రాజిల్లు దద్దేద నామధేయంబు లెన్నంగఁ గొన్ని
తత్సాధనంబులై తగుఁ గంబము కొణత కటి కన లొడుసంగడము బాల
సంగడము నీలగోతా మనంగఁ గొన్ని దట్టియనఁ గచ్చమగును జేతా శ్లనంగ
మల్లయుద్ధాయుధాఖ్యై యుల్లసిల్లు ముళ్లనఁ దదగ్రనామము ల్పొల్లు నభవ. 207
- సీ. బిరుదువేసినజెట్టిపరివార మగునట్టి వా రొప్పుదురు హంతకారు లనఁగ
గుడ్డులాటకు జెట్టఁ గూర్చువానికిఁ బేరు దసువంచి యనంగను దనరుచుండు
నణుకువాఁ డనఁదగు నన్యజాతీయుండు కవణకాఁ డనమీటు గమనబోధి
మల్లచఱు పనంగ మల్లచఱువు డన భుజనమాస్సాలనం బొప్పుచుండు
దండ యనంగను ముష్టియుద్ధాదిమగతి మించు నందున మద్దేశనంచు మొదలు
కొన్ని భేదంబులు చెలంగు నన్ని వెలుప గ్రంధవిస్తరభయముచేఁ గాలకంఠ. 208
- సీ. కల్లంబు రాటంబు కత్తి కొక్కిన తొట్టు రూణింపు బరిపోటు రొండ్రేట్రేటు
వింటాళము పణమ్ము పెట్టాగు పాణమ్ము డొక్కర ముత్తర డొక్కరమ్ము
కన్నాత బొంగణ కందణంబు తిణింగి గొంతుమాటును జేబ కమ్మరింపు
కాసె నీల్కడ గళకత్తెరజోడింపు నరసింగ ముసిరి బిత్తరము కెల్లి
చాగు సమనీసము తడకాల్ సందునీస మంజ మెడపట్టు నాఁగఁ జెన్నలరుచుండు
ముప్పదియురెండునిన్నాణములకుఁ బేళ్ళ భూరిభవభంగ శ్రీ మాతృభూతలింగ. 209
- సీ. వెంబడి బాసట వెంట తో డనుగల మనుఁ గనఁగను సహాయాఖ్యి దనరుఁ
దోడ్పాటనంగను దోచు సాహాయ్యంబు దంచు దడ మనంగఁ దనరు నేన
యుభయనేనాభిధ యొ ప్పిరువా గనఁ బొల్లు నేనాముఖము మొన యనంగ
వ్యూహంబు వెలయుచునుండు మొగ్గర మన నొడ్డణమం చన నొడ్డనంగ.

వెలయు సంపద సిరి లచ్చి కలిమి యనంగఁ బరంగుఁ జేదఱికంబు నిప్పచ్చరమ్ము
నెవ్వ యెద్దడి లేమినా నివ్వటిల్లు రిక్తతకు నామధేయము ల్భక్తవరద. 210

నీ. చేటు చెడిది చెట్ట నేగి సిలు గనంగ నాపదభిఖ్యై యలరుచుండుఁ
జేడ్చా టనంగను జెలంగు నాపత్నాప్తి కైదువ యనంగను గత్తి యనంగ
నాయుధ మొప్పు విల్లన ధను వెనగును సింగాణి యనఁ దగు శృంగధరువు
అటని చెల్వగును గొప్పనఁ బిడికిటికట్టు నాఁ గను లస్తకనామ మొప్పు
నల్లె యరి నారి గొనయమం చనంగవెలయు మూర్వి దనరారుచుండుఁ దన్నధ్యతంతు
బంధమరిపోసి యనంగఁ గూర్పరి యనంగఁ బుంగవతురంగ శ్రీమాతృభూతలింగ 211

నీ. అవరు గుణారోహణాభిధానం బెక్కుపెట్టుట యనంగ మోపెట్టుట యనంగ
దెగ యనంగఁ గడిచేరును జ్యాకృష్టి చావకర్షణబలసాధనంబు
ద్రోణ మనంగను దోచు బల్వగువిల్లు దనరియుండును గపోదాయనంగఁ
బరంగు లెప్పు యనంగ గుటి యనంగఁ బతన లక్ష్మ్యాభిధానంబు లక్ష్మ్యవీధి
కొఱలు సూటన నమ్మ లకోరి తూపు కోల యనంగను శరము తగును దనర్పు
సరుడునాంగను గరిలేనిశరముపేరు భూషితభుజంగ శ్రీమాతృభూతలింగ. 212

నీ. పారవాత మ్మనఁ బరంగుచుండు విశాలముఖం బైనసాయకంబు
దుక్కుంటకశరంబు దోచుమ్ము నాంగను జిల్లకోలయనంగఁ జెలంగుచుండు
దోనమ్ములం చన నౌ నల్పశరములు నారాచ మొప్పును నారస మనఁ
జాపానపేక్షమాశర మొప్పుచుండుఁ జేయమ్మం చనంగ జోడ మ్మరంగ
నంపర యనంగ శరసమూహంబు దనరుఁ జిలుకనంగ ముల్క్రియనంగను ఫలముదనరుఁ
బింజ రొదయనఁ బుంఖంబు వెలయుచుండు భూషితభుజంగ శ్రీమాతృభూతలింగ.

నీ. తరకనమ్మ పొది బత్తలిక పాణివడమ్ము దొన యనంగ దూణీర మొనరియుండు
వాలు ఖండా కరవాలు మేల్కత్తి తరవళి నరాజి పిరంగి యడిద
మన ఖడ్గనామమై యలరుచునుండును దార నా వాయిశా ధారవెలయుఁ
జాయ లంచన నసిచ్చాయలై తగుఁ గృపాణీరేఖ లూప్యసే దోరములనఁ
బెణికనాంగను గరవాలపృష్ఠ మొప్పు మీఱును గృపాణికాగ్రంబు చూరియనంగ
సురె కటారి పిడెం బన శోభిలును గరాసినామంబు లై నిటలాగ్ని నేత్ర. 214

నీ. వట్టనశామము ల్పట్రైమన మొహదా యన నడ్డ కత్తిరా నలరుచుండు
నొఱయనఁ గోశాఖ్య యొప్పుఁ జిల్కడ యనఁ దద్బంధగుణసంజ్ఞ దనరుచుండుఁ
గోశాంతకోశాదిగుప్తి భూషలు కుప్పె యన నరడా యన నగుఁ గ్రమముగఁ
గోశసమాచ్ఛాది కొఱలు గలీ బన ఖడ్గాదిముష్టిసంగ్రహాత్మకలము

- వరుఁ జనఁ బరుం జనంగను బరఁగు నదియె చనును నెమ్మిలివరుఁజునా జావరుఁ జనఁ
బిడి యనంగ నుత్సర్వాభ్యి వెలయుచుండు భూషితభుజంగ శ్రీమాతృభూతలింగ.
- సీ. పరుఁజులొపలఁ జీలవట్టిం చునలుగువా యమరువయోగ్యమైనట్టితావు
మొసలికా టనఁగను మొసలివా యనఁగను జిమట యనంగను జేలఁగుచుండు
బలకయం చనఁగను ఫలకనమాభ్యయా ఫేటక మెనఁగును గేడె మనఁగఁ
దచ్చేదనామమై తనరును జిల్లాజి కేవడ మం చనఁ గేరుచుండు
గుడె గుదియ దుడ్డు గునుపము గుడువయనఁగ ముద్గరము భిండివాలమ్ముపాలుచు: జిల్ల
తో లనఁ దగుం గుతారము గొడ్డలియన భూషితభుజంగ శ్రీమాతృభూతలింగ. 216
- సీ. భండవరశు వొప్పుగండ్ర గొడ్డలి యన బరిస బడిత యనఁ బరిఘ మొప్పు
నెలకట్టె యనఁగను వెలయు శల్కము సురె సురియ చూరి యనంగ ఛురిక దనరు
జముదాడి యనఁగను యమధాటి చను నేజ బరిచి యీటె యనంగఁబరఁగుం గుంత
మలరును గోఱ కన నల్పకుంతాభిధ బల్లె మనంగను భల్ల మమరు
బాగుదా రన నల్పాసి పరఁగు బాఁకు వంకి చిల్లాణ మనఁగను వక్రశస్త్ర
మలరుచుండును డొంకెన యనఁగ వెలయు నాయుధవిశేషనామమై యబ్జమాళి. 217
- సీ. వాయిదా రనఁబడు వంకలు గలకత్తి దోదుమ్మి నై బనఁ దోచుచుండు
నాలక్షణముగల్గి యాగతి వంపైన బరఁగుచునుండును గిరు సనంగ
నొడిసె యనంగను నడరు నావిధము గ్రాలుఁ ద్రికాష్ఠి తిక్కటి యనంగఁ
దగు శిలాయంత్రంబు దంచన మనఁగను వసి గసే మే కన నెనఁగు శంకు
భేదనామంబు లగును శోభిల్లును సుర శోవి పీరంగి బాణము గుంటశోవి
జబురుజంగి తుపాకి జజా యనంగ వెలయు నగ్నిప్రసారణాభ్యులు మహేశ. 218
- సీ. బాదరు నాఁగను బరఁగుం దుపాకిలొపలను జానకిత్రాడు నిలుపుతావు
చుఱుకైననుండువే ర్పరఁగు రంజక మనఁ లగ్గనఁ బ్రాకారంఘనంబు
అది రెండువిధములఁ బొదలుచుచుండును లగ్గనా సురతాణిలగ్గ యనఁగఁ
బాహుదార్వన్ని భాండాదికాభిద లగ్గదిం వనఁగఁ జేలంగుం బోక
తరలుడు తరలిక యరుగు డరుగడమ్ము కదలుడు కదలిక కదలు కదలడమ్ము
చనుట యేగుట మేగుడం చనఁగ యాత్ర తగును దైవతయాత్ర జాతర యన భవ.
- సీ. వెలువడుట యనంగ వెడలుట యనఁగను నిర్గమనాభ్యుగా నెనఁగుచుండు
నెఱుఱుట యనఁగను బరఁగుం బ్రసరణాభ్యి యభియానము దనర్చు నఱుఱుటయన
విద్రావణాభిభ్యి వెలయుచునుండుఁ దోలుట యనంగను బఱుచుట యనంగ
నెనఁగు నపకము మీడేరే ననఁగను దాడి యనంగను ధాటి యగును

దుమ్మ దువ్వ దుమారము త్రుమ్మ తుమరు దన పదటు బుగ్గినాఁగను దనరుధూళి
నురుము నుగ్గు పొడుము పొడి నురుము నున్ని చూరనంగనువిలసిల్లుఁజూర్ణ మభవ.

సీ. డాలు బెక్కింబు సిడమ్ము పడగ యనఁ గేతునామంబులు గేరుచుండు
నహమహమికపేరు రహికెక్కునోహరిసాహరి యనఁగను సమరయాత్ర
సారిసాఁ దగు లావు సత్తి సత్తువ బల్లి పీచ మోపిక యన వెలయు శక్తి
సలిగయం చనఁగ నాశ్రయబలంబు చెలంగుఁ గడిమి యుక్కు కలుకు గట్టి కడిది
నాఁగ కొర్యాభిధానంబుగాఁగఁ జెలంగు బీర మనఁగను బిగువన బింక మనఁగఁ
బరఁగు గర్వంబు వెలయును బంద కోచ పిఠికి దొంబులిగొట్టన భీతుఁ డభవ. 221

సీ. పోరాట పోట్లాట పోరు కయ్యము చివ్వ కంగారు కంగిన కలను దురము
గొడవ బవరము జగడ మాల మని యన యుద్ధవాచముకలై యొప్పుచుండుఁ
దనరును బెనఁకువ పెనఁగులాట యనంగఁ బెనయన గుడ్డులాటనిన యుద్ధ
మలరు దందడి దొమ్మి యన సంకులరణాఖ్య దంటపో రనఁదగు ద్వంద్వయుద్ధ
మలరుచుండును గన్నెకయ్యం బనంగఁ బ్రథమయుద్ధాఖ్య యెక్కుటిబవరమనఁగ
నొంటిపోట్లాటపేరుగా నొప్పుచుండు భూషితభుజంగ శ్రీమాతృభూతలింగ. 222

సీ. ఆర్పు బొబ్బ యనంగ నగు సింహనాదంబు క్రం దనఁగాఁ దగుఁ గ్రందనంబు
సొరుగు సొలపు సొమ్ము సొలిమిడి సోలు గుమాళము బవిళి మైచుటపు బ్రమరి
యనఁగ మూర్ఖాహ్వయం బలరారుచుండును రాయిడి రారాపు రం పనంగ
ననుమర్దనం బొప్ప హావడి యావడి యన నుపద్రవసంజ్ఞ దనరుచుండు
డామరం బగుఁ జూఱ కొల్ల పరి యనఁగ వలనయనఁ బ్రవాసాఖ్యగావఱలుజయము
గెల్పు గెలివిడి గెలువము గెలువనఁదగు భూషితభుజంగ శ్రీమాతృభూతలింగ. 223

సీ. పగయ్యాఁగు టనఁదగు వైరశుద్ధి పరుగు పరువు పాటు టన ధావనము చెలంగు
గునుకు డనంగను గును కనఁగా నల్ప ధావనసంజ్ఞయై తనరుచుండుఁ
దొలఁగు డనంగను దలఁగు డనంగను నవసరణాఖ్యలై యలరుచుండు
నపజయసంజ్ఞలై యలరు బన్నము విఱు గోటమి యోడుట యోల చెంగ
నాలువిఱుగుడు విఱుగునాఁగ్రులుచుండుఁద్రుంచుటచిదుముట తెగటార్పుపరిమార్పు
పొరిగొనుటపిల్కుమార్పుచంపుటతునుముటయనఁగఁదగుహింసభ క్తహృద్వనజహంస.

సీ. సమయుట యీల్గుట చావు చక్కడఁగుట క్రుంగుట త్రుంగుట కూలుట దుది
ద్రెళ్లుట మడియుట తెగుట డీల్పుడుట నీ ల్గుట మొదల్పడు టడంగుట పొలియుట
మిత్తి పెన్నిదురనా మీఱును మరణము సొర సొద యనఁగను బరఁగును జిత
మొండె మనంగను బొల్పుఁ గబంధంబు సబము పీనుం గన శవము దనరు ..

నడరు శవయానముగఁబాడె బడయయనఁగఁ గాడు మనసంబు వలికినాఁగను శ్మశాన
 మడరుఁ జెఱయనఁగాఁ బ్రగ్రహంబు దనరు భూషితభుజంగ శ్రీమాతృభూతలింగ.
 తే. అడరుఁ గారాగృహంబు గుయ్యారము చెఱిసాల బందిగ మనఁగను జప్పుయనఁగ
 ముద్ర తగుఁ దోచు జీవనమ్ముగను మనుట, మనిగి బ్రతుకు బ్రదిమియనమాతృభూత.
 తే. శ్రీలు వెలయంగ నీపేరఁ జేయుకతనఁ, బరఁగు నిర్ధర ష్టత్రియవర్గ మిట్లు
 గ్రహము దీని భక్తసంఘాభిమాని, మాతృభూత జగత్త్రయమాతృభూత. 227

వై శ్య వ ర్గ ము.

- నీ. వైశ్యనామంబులు వఱులుఁ గోమట్లన బేహారు లనఁగను బేరు లనఁగ
 నడక యనంగను నడత యనంగను నడవడి యనంగను నడరు వృత్తి
 కొలువనివ్రాయుట కొలువు త్రోయుటయు లావణము నీళితమునా వఱులుఁగ్రమతఁ .
 గొలువటం చనఁగను వెలయు నేవావృత్తి వేడు టనంగను వెలయు యాచ
 యప్పనఁగ రవడి యనఁగ నలరుబుణము వడ్డి లేమాన మనఁగను వఱులు వృద్ధి
 పరచి యన యాచితక మొప్పుఁ బొరచి యనఁగఁదద్విశేషంబుదనరునుధాతృవంద్య.
- నీ. అప్పులవాఁ డన నగు నుత్తమర్థాఖ్య యధమర్థుఁడు చెలంగు నరువరి యనఁ
 దాకట్టు కుదువ యుద్ధర వారకం బీడనంగను వృద్ధి చెలంగుచుండు
 నాపమిత్యకసంజ్ఞా యలరు నీ డనఁగను గాఁ పనఁ గమృతకాఁ డనంగఁ
 గమతగాఁ డనఁగను గమృతీఁ డనఁగను దుక్కిము చ్చనఁగను దోచుచుండు
 హాళికాభిధ నువ్వుచే ననఁగఁ దిల్య మలరు నీరీతి ధాన్యభేదాఖ్య లరసి
 వానిచే నని పలుకంగ వచ్చు జమ్ము భూరిభవభంగ శ్రీమాతృభూతలింగ. 229
- నీ. చే ననఁ జెలిక నా క్షేత్రంబు విలసిల్లుఁ గుచ్చెల యన రాశి కొఱులుచుండు
 ద్వాదశకాభిధ పఱిగయం చనఁగను నల్పసస్యక్షేత్ర మలరుచుండు
 మడి యనఁ గయ్యనా నడరుఁ గేదారంబు వెలయు లాప్తము పెల్ల పిట్టపెట్ట
 గడ్డ బెడ్డ యనంగఁ దనుపట్టుఁ బొఱునాఁగను నవదారణంబునకుఁ బేరు
 పరఁగుఁ దవుగోల దోకుడుపాఱ నాఁగఁ దద్విశేషాభిధానంబు దగు నబళము
 గడ్డపాఱనఁ జెలఁగును గొడ్డలియనఁ గాను గుద్దాలనామంబు కాలకంఠ. 231
- నీ. ములుగోల యనఁగను బొల్చును దోత్రంబు కొఱులు లవిత్రంబు కొడవలి యన
 నల్పవిత్తాఖ్య యలరు లిక్కియనంగఁ గూలునాఁగ లవిత్రమూల మొప్పుఁ
 గలవ యనంగను హలమొప్పు నైర గ ట్టేరు గలపనాఁగ మీఱుఁ దదుప .
 కరణ మాబంధమ్ము బరఁగు మ్రా కనఁగను దలుగునాఁ బలుపునాఁ దనరుఁ గంఠ
 రజ్జు పగ్గ మనంగను బ్రగ్రహ మగు రాజిలును వారె యనఁగను రజ్జుభేద
 మడరుఁ దృణరజ్జు పెంటినా నఘవిభంగ భూషితభుజంగ శ్రీమాతృభూతలింగ. 232

- సీ. లాంగలాదికము చెలంగు నే రనంగను బరంగు దధాభిఖ్య యరక యనంగ
గోటే రనంగను గొఱలు విపర్యయబద్ధలాంగలసంజ్ఞ పంట యనంగ
నగు గృషిసన్నాహ మలరు నాంగేలు నాంగలి యనంగాను లాంగలసమాఖ్య
పరంగు దత్ప్రవృత్తంబు పడత యనంగను జీర్ణలాంగలసంజ్ఞ చెలంగు గొనమ
యనంగ నేడికొలనంగను సెనంగు నీష ముష్టిసంగ్రహ్యదారువు పొలుచు మేడి
యనంగ యంతిక నామధేయంబు జడ్డి గ మన విలసిల్లుచుండు గాబకంత. 232
- సీ. గుంటుగ నాంగను గొఱునా దంతినాః బాపడ మనంగను బరంగును గృషి
సాధనభేదము ల్పను బలు గనంగను ఫాలాభిధానంబు పరంగుచుండు
దిండడ నాంగను దిర్భగారోపితదారువు గుజ్జునా దనరు గుజ్జ
దారువు కృషిసంజ్ఞ మీఱు గిసుక దుక్కి యన జాలునాంగ సీతాఖ్య దనరు
మున్నరక యన దొలిమక్కి పొదలుచుండు బ్ర బలుసీతానివృత్తికొండ్రయనంగంట
యనంగ గల్ల మనంగ ఖలాఖ్య వెలయు ఖలముఖము వాగళం బన నలరు నభవ.
- సీ. గుంజనాంగను గల్బుకొయ్యనాంగను మేధి పయి రన సస్యంబు పరంగుచుండు
జిరుళరి పచ్చగన్నేరు తీగెమల్లియ బుడమ రాజనమునా బొలుపుగాంచు
ప్రీహిభేదములు ప్రీహిసామాన్యంబు వరి వడ్డు నాంగను వఱుచుండు
గోదుమ యనంగను గోధుము ల్వలసిల్లు లంక యనంగ గలాయ మొప్పు
నారుగ యనంగగోద్రవాఖ్య తనరారు గొఱుచుండు బ్రియంగువుకొఱుయనంగ
బొలుచు జూర్ణంబుజొన్న నా బుసుకుజొన్న యనంగ జూర్ణ విశేషమానహివిభూష.
- సీ. సజ్జయం చనంగను సర్జము విలసిల్లు క్యామాక మొప్పును జామ యనంగ
వరిగయం చనంగను వరకము దనరారు రాగియం చనంగను రాగి వెలయు
ముద్దంబు పెనరునా బొల్పును గారు పెనరునాంగ వనముద్దసంజ్ఞ చెలంగు
గాకి పెనరునాంగ గనుపట్టు ఘోద్రముద్దము మిను మనంగ మాషము దనర్చు
నను మనంగను నిష్పావ మలరుచుండు బరంగు బొబ్బర యనంగను బర్బరమ్ము
తువరి కంది యనంగను దోచు రాజమాష మలసంద యనంగ మాతృభూత. 235
- సీ. ఒప్పు గుట్టాఖ్య యలవయం చనంగను దిలసంజ్ఞ నూపన దేజరిల్లు
సెనిగెనా సెనగనాంగను జణకము మీఱు నాసురి దనరారు నావయనంగ
మెంతి యనంగను మేంధినామము తగు శణము భాసిల్లును జను మనంగ
దవనంబు కొలుచునా ధాన్యంబు రాజిల్లు ముల్లునా శూకంబు పొలుపుగాంచు
నెన్ననంగ గణిశ మలరు నీచ యనంగ గణిశవృత్తంబుచెలంగును గంకియనంగ
భాన్యకణిశంబు వెలయును దైత్యతైరి భూరిభవభంగ శ్రీమాతృభూతలింగ. 236

- సీ. కణిశైకదేశంబు కనుపట్టు చెల్లనాఁ గణిశభారము ముంగ యనఁ దనరు
 సన్యకుసుమసంజ్ఞ చను నుం కనంగను గునుమనాఁగను సన్యగుచ్చ మొప్పు
 గంటకట్ట యనంగఁ గనుపట్టు నాశంబు కోవి యనంగను గ్రోలనంగ
 జా డనంగను తీజనన్యంబు దగును బొం దనఁగాను శుష్కసన్యమా చెలంగు
 చిన్న యవముఖనాశంబు చెలంగుఁ జొప్ప యనంగ నోచె యనంగఁ దీర్ణయావనాశ
 కాదులు చెలంగుఁ బన యన నలరుచుండుఁ దాదృశ ప్ర హిసన్యాఖ్య ధనదమిత్ర.
- సీ. దంటనఁగా సన్యదండము విలసిల్లుఁ బరఁగు నీన యనంగఁ బత్ర నాడి
 సౌరుగాకు కారాకు చొక్కుటాకు వగడు నాఁగను వెలయుఁ జూర్ణాదిశుష్క
 పత్రాభిధానంబు పరఁగును బుసనంజ్ఞ బుసి యనఁగా బసబూగర యనఁ
 దుచ్చధాన్యాభిధ దోచు దాలు తరక పొల్ల కట్టు తపకపొల్లు తప్ప
 తంక రనఁ దూరునాఁగను దనరుఁ దుషనమేతధాన్యాభిధలు మూఁగబొం తనంగ
 మూన యనఁగాను దుషయు క్తములగున్వల్యధాన్యములుచింక యిసుకనఁదగుమ సౌశ.
- సీ ధాన్యశకలములు దనరు నూక లనంగ నూక పొట్టుముకనా నొప్పుఁ దుషము
 పినరు పిప్పి యన నిప్పివృత్తుపంబగు నులుపుడు నాఁగను బరఁగుచుండుఁ
 గణిశచూర్ణంబు సద్గ్రహణంబు తూర్పునా వెలయును దృణధాన్యమును చెలంగు
 గునుకులు దూసరుల్ గొలిపె లనంగను జెలంగు రోలన నులూఖలముపేరు
 కుంది కుండెన యనంగను గొఱలు ప్ర హ్యులూఖలము ముసల మెనఁగు రోకలియన
 వఱలుఁ బొన్ననఁగాను శంబకనమాఖ్య భూతిలసితాంగ శ్రీమాతృభూతలింగ.
- సీ. చేటనా శూర్పంబు చెలంగు మొంటె మొరిఁటెయనఁబ్రహ్మశూర్పాఖ్యయలరుచుండు
 జల్లిజల్లెడ యన జాలని విలసిల్లుఁ గండోల మెనఁగును గంపయనఁగ
 సిబ్బి పల్లకనాఁ బ్ర సేవవిశేషమాఁ బుట్ట పుట్టిక పుట్టి పుట్టిక యనంగఁ
 దనరును బిటకంబు దగుఁ గుసూలాభిధ గాదె యనంగను గరిసె యనంగఁ
 దద్విశేషనమాఖ్యలు దనరుచుండు కొట్ట కూటు పొడక కుమి బొట్ట యనంగఁ
 బరఁగు ఖాతవిశేషము ల్పాతర యనఁ నూబ యనంగను జెంద్రమశ్కాబకధర. 240
- సీ. వంటయి ల్లనఁగను వంటి ల్లనంగ విలసిలుచుండును మహానసనమాఖ్య
 సూపకారంబు హెచ్చును నువార మనంగ నడరును సూపకారుఁ డడబాల
 వంటలవాడు నువారంపువాడనఁ బొయి ప్రాయ్యనా నధిశ్రయణి వెలయుఁ
 దచ్చిలనామంబు దనరుఁబొక్కిలియనఁ బిటకయంత్రాభిధ వెలయు దాలి
 యనంగఁ దంపి యనంగఁ గుండాఖ్యవెలయు చుండుగుండమనంగనుగుండమనంగఁ
 బరఁగు నంగారధాని కుంపటి యనఁదగు బంగల యనంగ బండికుంపటి యగు భవ.

- సీ. నిష్పింగలము మల్లె నిప్పుక వైరాలు లైరవు లనంగ నంగార మొప్పు
 గార్చి చెప్పగలి నాంగనుపట్టు దావాన్ని మంటనా జ్వాలనామంబు వెలయు
 ననరులు మిణుంగులు లననొ స్ఫులింగముల్పొంగ పొవ యన ధూమము తగు నిగులు
 నీలు బూడిద యన నెగడును భస్మాఖ్యి వరంగు నుల్కాభిధ కొఱవి యనంగ
 గచ్చిక యనంగ వెలయు దగ్ధపీటకంబు కుమ్ము నాంగ దుషాన్నియై కొఱలు బొగ్గు
 నల్ల లనంగను గాళికానామము లగు మూర్ధధృతగంగ శ్రీమాతృభూతలింగ. 242
- సీ. భస్మవిశేషంబు వరంగును గరు కన మసి యన మషి యొప్పు మంగల మన
 భ్రాష్ట్రాభిధానంబు వరంగుచునుండును స్వేదని వెలయును బెన మనంగ
 గండువు బాణలి కంచుకం టనందగు సిద్ధయం చనంగను జెలంగు గుతువు
 బొడియయం చనంగను బొల్చును గుతుపంబు చనును గుతూర్వయనంగతంబు
 సంగడమనంగుతూముఖాచ్ఛాదనంబు దట్ట యనందగు జిరిపినా దనరుఁ చైల
 మార్జకము గంటె గరిటెనా మనుమ గంటి మిల్లి యన నల్పకంబియకా మిహిరభూష.
- సీ. చనును జిత్రైద నాన శక్కులికాప్రముఖసముద్ధరణసాధకాహ్వయంబు
 తండువు లేడ్డునాఁ దనరు మహాతండు వబకనా నగపనా నలరుచుండుఁ
 జట్టువ పొన్నట్టు చట్టువం బనంగను దారుహస్తాభిధ దనరుచుండుఁ
 దెలె హరినాణంబు తలిగ కంచము తట్ట చాకీ లనంగ గంసంబు దనరుఁ
 బల్లైరము పల్లె మనంగను బాత్ర మొప్పుగిన్నెయన డబ్బరనఁ గోర యన్నఁ జషక
 ము తగుఁ జనుఁబత్ర పాత్రంబు పుల్లెయనంగఁబత్ర చషకంబుదొన్నెదొప్పనమనుభవ.
- సీ. తామ్రాదికలశాభిధానము లెల్లలువొందుఁ దంబిగ యనంగను జెం బనంగ
 దార్వాదికలశము ల్దనరు ముంత యనంగ గుండనాంగ మృదాదిభాండ మెసగు
 దామ్రాదిభాండము ల్దనరు బిందె యనంగ విస్తృతతత్సంజ్ఞ వెలయుచుండుఁ
 జెరవ యనంగను జెరవ మనంగను గ్రాలుఁ గటాహంబు క్రాంగనంగ
 గాఱు కొప్పెర యనంగను గర్పర మగు నెగడు నీరా డనంగను నీళ్ళచివది
 యన నలంజరనామధేయమ్ము సానిక లన వెళు పాటితట్టలు వెలయు నభవ. 245
- సీ. కడవ యనంగను ఘటమగు ఛల్లిని కటఘటమాఁ బొంతకడవ యనంగ
 బక్వాదిభాండంబు వరంగు దొట్టి యనంగఁ దతముఖభాండాఖ్య తనరు బాన
 పవ్వ కంగాళము బందడ మనికనా నుత్పంక్తివిన్యాసయోగ్యభాండ
 మలరుచు సేవునా నలిజవగ్రాహ్య జలానయన్హార్ భాండంబు పంటి
 పనఁటి యనందగు వర్తులభాండ మెసంగు గుండ యన వెన లన నల్పభాండ మెసగు
 నల్పముఖభాండనామధేయంబు చెలంగు బుడ్డి బొంగ బుడిగి నాంగ భుజగభూష.

సీ. నిమ్మభాండాభిధ నెగడు టావి యనంగ నతభాండసంజ్ఞ గూనయనఁ బరఁగు
దుత్త యనంగను దుగ్ధభాండం బొప్పుఁ దగు గళంతిక కలంత గరిగ యనఁగఁ
బ్రతలాల్పభాండంబు వరఁగుఁ జెట్టి యతీక యన ముష్టిమానభాండాభ్య పిడుత
యనఁ దనరారు నత్యల్పభాండం బొప్పు గురిగయం చనఁగను గురి యనంగ
లడ్డిగ యనంగ వేణుపాత్రంబు చెలఁగు గొట్ట మనఁ దద్విశేషంబు కొఱుచుండు
దీపపాత్రంబు ప్రమిదనాః దేజరిల్లు భూరిభవభంగ శ్రీమాతృభూతలింగ. 247

సీ. సిద్ధిమూఁకు డనంగఁ జెలఁగు శరావంబు వరఁగు దడ్డెము సావ బట్టె మల్ల
యననగుఁ దద్విశేషాభిధ శాకంబు కూర యనంగను మీఱుచుండుఁ
జూర్ణ శాకాభిధ శోభిల్లు దుగ్ధనాఁ బప్పుబేడ యన సూపంబు దనరు
నుపదంశసంజ్ఞయై యొప్పుఁ బచ్చడి యన శాకనాళము పేరు జరుగు గమ్మ
కామ కాఁ డనఁ దింత్రినీకంబు చింత పం డనంగ వెలయును సంబా రనంగ
వేళవారంబు దనరును వెలయు మిరియ మన మరీచాభ్య పార్వతీప్రాణనాథ. 248

సీ. ఇంగు వనంగను హింగువు పసుపు బదారు నాఁగను హరిద్ర చను సోపు
నల్లజీలకఱుకాఁ జెల్లును నుషవిక మెంతి యనంగను మేంధి యొప్పు
వార్ద్రకంబు చెలంగు నల్లమనంగను గుస్తుంభరి దనర్చుఁ గొతిమిరి యన
సొంటి యనంగను శుంతియా లవణాభ్య యొప్పునా వెలయు నిందుప్పనంగ
నడరు నైంధవలవణము నౌ బిడాల లవణ మంటుప్పు చౌటు ప్పన విలసిల్లు
నొగి సురక్షెర మగును బెట్లుప్పనన్ను రుప్పనంగఁ గళాభాసితోత్తమాంగ. 249

సీ. తండులక్షానోదకము రాజిల్లును గుడితి యనంగను గడు గనంగఁ
గూరాను కలివాఁగ మీఱు ధాన్యాష్టము వఱులు నన్నరసంబు వార్పు గంజి
యనఁగాను గౌబేర మలరు నంబలి యనఁ విలసిల్లును విలేపి వెలవ యనఁగ
నిస్సానిసంజ్ఞయై నెగడు జావ యనంగ నుష్ణిక కాఁడినా నొప్పుచుండు
నటకలి యనంగ జెలఁగు నభ్యంగ తైల వహిక ద్రవ్యసంజ్ఞ మెట్టనఁగ మెడుద
నంగఁ బులిమెట్టనంగఁ జెలంగుచుండు నభిషుతాభ్య నగాత్తజాప్రాప్తసఖ్య. 250

సీ. మీఱు యూషము కట్టు చారు వణిద మనఁ బాగనఁగా గుడపాక మెనఁగుఁ
గండచక్రైరయనఁ గనుపట్టు మత్స్యంది గుడము బెల్లము బెరకడ మనఁదగు
శర్కరాహ్వయములు చక్రైర యనఁగను బాచదార యనంగఁ బరఁగుచుండు
శర్కరాభేదసంజ్ఞలు నవాతు జుమోజు ఫలకండ మనఁగను బొలుపుగాంచు
సిగర యనఁగను శిఖిరిణి చెలఁగు నూరుబిండన లవణభావితపిష్ట మొప్పుఁ
బులుపు యులు పన విరళామ్లకలితపిష్ట మొనరుఁ దిమ్మన మనఁగ దేమన మగు భవ,

సీ. అవణభావితశలాటువు మీఱు నూరుఁగాయన మాసరసమొప్పు నాఱు మనఁగఁ
గఱకు ట్లనంగను గయవట్టు శూల్యులు తాలింపు తిరుగుఁబో. త పాగు పనంగ
సంస్కారము చెలంగుఁ జనుచు దాలింపు వైచిరది పొరఁటిసది పొనఱినదన
వఱులును సంస్కృతవాచకంబులు గాను వడకట్టు గాలింపు కడుగు డేరు
వఱువనఁగ శోభనాభిధ వరఁగుచుండుఁ జిక్కిన మిసిమి మిహి జిడ్డు జిగురు జిగట
నునుపు నున్నన సిద్ధము నున్నని దన స్నిగ్ధసామంబు చెలఁగును జిత్స్వరూప. 252

సీ. బోరు లనంగను జొరుగు లనంగను ధానాసమాఖ్యై తనరుచుండుఁ
బొరుగులు మొదలుగాఁ బోచిళ్ళ వరకులు బహువచనాలుగాఁ బరఁగుచుండు
గుగ్గి శృంగంను గుల్తావములు మీఱు లాజలు దనరుఁ బేలా లనంగ
నటుకు లడుకులు నా నగుఁ బృథుకంబులు ప్రాలునా నక్షతల్ వఱులు బ్రాథ
నాక్షతలపేరు పోచిళ్ళనాఁగ బియ్య మనఁగ జాత్యేకవచనమై యలరుఁ దండు
లము దనరు నార్ద్రతండులమ్మమరు నానబాలునాఁగను బటదాశ పార్వతీశ. 253

సీ. అక్షుణ్ణతండులాహ్వయము చేరుళ్ళునా దంగుళ్ళు నాఁగను దనరుచుండు
నాహతతండులాహ్వయము లెనఱిపోత లన సడింపు లనంగ నలరుచుండుఁ
బక్వచర ప్రీహిభవతండులనమాఖ్య యుప్పి శృంగంను నొప్పుచుండుఁ
దండులధూళియోఁ దవుదనఁ బిట్టంబు పిండినా సత్తునా వెలయుచుండుఁ
జనును జలివిడి నలిమిడి యన విఘ్నప్తి త మ్మహాపాభిధానమ్ము దనరుఁ గజ్జ
మప్ప మప్పచ్చి కజ్జాయ మనఁగ మండిగ లనఁ దగు మండికమ్ములు గరళకంఠ. 254

సీ. నేవె లనంగను జేవికల్ విలసిల్లు నుత్కారిక వెలయు నుక్లేఱి యన
గారి యనంగను ఘారి దనర్చును నతిరసంబు చెలంగు నరిసె యనఁగఁ
బొల్చు మాహాపూవము వడ యనంగను వడియ మనంగను వటక మెనఁగు
గరివడ యనఁగను ఖరవటకం బొప్పు బూరె యనంగను బూరిక తగు
బుబ్బుద మనంగఁ దనరును బుద్బుదంబు లడ్డువ యనంగ లట్వు చెలంగుచుండు
సారెసత్తు లనంగను జంతికలన యంత్రికలు మీఱుచుండు శేషాహిభూష. 255

సీ. చక్రిల మనఁగను శక్కులి విలసిల్లు నుగుని యనంగను నుఖిని చెలఁగుఁ
బిట్టము చెలఁగును బిట్టనఁ దద్విశేషము మీఱుఁ దోఁపనా సంకటి యన
నప్పడ మనఁగను నడరు నపూపలి కుడు మన మోదకం బడరు మణుఁగుఁ
బూవునాఁగను నేర మూలము దనరును తిలగోళ మెనఁగుఁ జిమ్మిలి యనంగఁ
దోఁచు మధుపూరితము తేనెతొన యనంగ రొట్టె నీరొట్టు నిప్పటి యట్టు దోసె
యిడైన యనంగ నిటుకొన్ని యెనఁగుచుండు భక్త్యభేదాహ్వయంబులు పార్వతీశ.

- నీ. భక్త్యసామాన్యంబు పరంగను బిండివంట లనంగ నన్నంబు వెలయుచుండు
బువ్వ యోమటి కూడు బోనము వంటకం బోరె మోగిరమునా నొప్పుచుండు
గలవంటకం బనగాను మిశ్రాన్నంబు చలిదినా శీతాన్నసంజ్ఞ దనరు
బాంచాళి కాకేళిపక్వాన్న నామంబు గుజ్జనగూడన గొలుచుండు
జీమిడిక యనంగ లగడునాంజెలగుచుండు నధికపక్వాన్న మలరు మాండనంగదగ్గి
కావ్యాయము మెదుకన సిద్ధకమ్ముమీటు నెండుమెదుకులుపక్కునానెనగునభవ.
- నీ. త్రైలాభిధానంబు దనరు నూనె నునంగ నేరండత్రైలంబు మీటు నాము
దం బన బేడనా దనరు గోమయసంజ్ఞ పిడకనాం దనరు దల్పిష్టకంబు
వెలయుం గరీష మేర్పిడక పరంటనాం దహ్యార్ణ మెరువునాం దనరుచుండు
బాడియం చనంగను బరంగుం బయస్యంబు పోసనాల్ పాలునాం బొల్చు బహుత
క్షీర మగు గుమ్మ యనంగ దధారవెలయు నానవా ల్పన జీలువాలునా నెసంగు
గర్దమికృతదగ్ధంబు క్రాలు ముట్టు నాంగం బీయూషనామంబు నాగభూష. 258
- నీ. మీంగడ యంచన మీటు మండాభిధ నవనీతసంజ్ఞ వెన్న యన వెలయు
నెయ్యి యంచనంగను నిన్వటిల్లు ఘృతంబు చమరు మెలుంగన న్నేహము దనర్చు
దనరును బక్వఘృతంబు తెలి యనంగ గసినా ఘృతాదికల్కంబు దనరు
నాతంచనాఖ్య యై యలరు జేమిరి యన బెరుం గన దధి పేరు పరంగుచుండు
గుంపెరుం గు నాంగ ద్రవ్యమగుంగల పనం మిశ్రదధి యొప్పుం గానన మీటు మధిత
మడరు దండాహతము చల్ల యనంగ మజ్జిగ యనం దోడనం దగు దధికరణ మభవ.
- నీ. ఆకలి యన గొద యనంగ నాకొంట నాం గను త్తుత్తుపేరుగాం దనరుచుండు
నన్నాదివిన్యాస మలరు వడ్డన యనం గమి యనంగా నొప్పుం గబళసంబు
కబళంబు కడి యనంగా జను గవణమం చన గజాదిగ్రాస మమరుచుండు
బిడుచ ముద్ద యనంగం బిండంబు వెలయును దగ డప్పి నీర్వట్టు దప్పి దూప
యన జను బిపాన మెనవుట యారగింతే యారగింపు కుడుపునాంగ నలరు భుక్తి
దనరు నాభుక్తి యాబూతి యనంగం దనుపు తనివి యాపోవుటనద్యుప్తిదగమహేశ.
- నీ. ఎంగిలినాంగం జెలంగు నుచ్చిష్టంబు గోపాలకుం దోవ్వు గొల్లవాండు
గొల్లండు కీలారి గొల్లకిలారి పసులగాపరి యనంగం జెలంగుచుండు
గోమహిష్యాదులనామము ల్పసి తొట్టు తొడుకు పసరమునా నడరు గోకు
లమ్మ మంద యనం గిలారమ్మనా గాళితము పట్టు పెంటనాం దనరుచుండు
నెద్దనంగను వృషభాఖ్య యెనంగుచుండు వెలయు గంగెద్దనా దేవవృషభసంజ్ఞ
బసవ డాబోతనంగ గోపతి దనర్చు భూషితభుజంగ శ్రీమాతృభూతలింగ. 261

- సీ. మూపురమంచనఁ నూపురమంచనఁ గతుదభిధానమై క్రాలుచుండు
గంగడో లనఁగను గనుపట్టు సాన్నాఖ్య శృంగంబు కొమ్మనఁ జేలఁగుచుండు
దూడనాఁ గ్రేపునాఁ దోచును వత్సంబు దనరు లేఁగ యనంగఁ దర్జకంబు
గిత్తనా గిబ్బనాఁ గెరలు నార్న భృము వెలయుఁ గోడె యనంగఁ బెయ్య యనఁగ
గోప్రభృతిపుంస్త్ర్యపత్యము ల్గోవు కుట్టి యావునాఁగను జిత్రగవాఖ్యలందుఁ
జేమటియా పనునట్టుల నమరియుండు భూషితభుజంగ శ్రీమాతృభూతలింగ. 262
- సీ. గొడ్డన వంజనా గొంజనా వంధ్యయాఁ బొదలను సంధిని వెద మొద వన
నీచుకొనినదినా నెనఁగును నవతోక గేరు వామనగవి గిడ్డి యనఁగఁ
జనుఁ జతుర్థాయనసంజ పడ్డ యనంగఁ దఱువు నాఁగను వత్సతరీ దనర్చుఁ
బ్రథమగర్భిణిపేరు పరఁగును మొదవన గర్భిణి చెలవందుఁ గట్టిన దన
నమరు బష్మయణి తఱ్ఱియావనంగఁ జేలఁగు మజ్జిరి యనఁగ నై చికిసమాఖ్య
పొదుగునాగను నూధన్యు పొలుచుచుండు నెమరునాఁగను రోమంధమమరు నభవ.
- సీ. చనును గర్భస్రావసంజ్ఞ కట్టుకయనఁ బొల్చు బీజావాపము వెద యనఁగ
నీనికయంచన నీతయనంగను బత్వాదిక ప్రసవంబు చెలఁగు
నెను వనరం బన నెనుమన నెనుపెంటి యన బత్తెనాఁగను దనరు మహిషి
వామనమహిషియై వఱలు గేదె యనంగ మహిషవాచకముగా మనుచునుండు
దున్నయన నెనుపోతన దంత యనంగఁ గీలకముపేరు లంకెనాఁ గేరుచుండు
దామెన యనంగ దామని దనరుఁ గవ్వ మనఁగ మంథానసామమా నబ్జమాళి. 264
- సీ. తరికంబ మనఁగను దనరును గుటరమ్ము తరుచుట చిలుకుట త్రచ్చుట యన
మధనాభిధానంబు మను నొంటి యనఁగను లొట్టియ యనఁగను లొట్టెనాఁగ
లొటిపిట యనఁగను లొటిపిట్ట యనఁగను లొట్టిపిట్టయనఁ గన్నట్టు నుష్ట
మలరును లొట్టెనుఁగన మహోష్ఠాభిధ మేఁక చుచ్చును జింబు మీఱు ఛాగి
ఛాగనామంబు జింబోతునాఁగఁ దనరు గొట్టె గొట్టియ యనఁగను గొఱలు మేషి
తగరు పొట్టే లనంగను దనరుమేష మాశ్రితవృషార్క మాతృభూతాఖ్యశర్వ. 165
- సీ. గాడిద యంచన గర్దభసామమా గోనెయం చనఁగను గోటి పరఁగుఁ
దద్దిశేషాభిధ తగును బరకమనఁ జను నల్పగోణాఖ్య సలక యనఁగ
సత్యల్పగోణియై యలరు విత్తయనంగ నసిమి గోతము సంచి యనఁగ నల్ప
గోణివిశేషముల్ గొఱలు పంచెయనంగ నట్టెడ యంచన సాధకమిత
గోటి తగు ధాన్యపూరితగోణికాఖ్య యగుచు బెరికనఁ బెడకనా మలఁగ యనిన
ధాన్యసిరిహితగోణికాఁ దనరుచుండు సంకెమండె మనఁజను గోణ్యర్థ మభవ. 166

సీ. తనరు గోణ్యుద్ధారిదండాఖ్య యెత్తన గోలన బట్టనగోల యనంగఁ
గంధాస్తరణ మొప్పుఁ గందరికం బన నలరు విక్రయ మమ్ము డమ్మక మన
మారక మనఁగను మారుగడ యనంగ వినమయనాభిధ వెలయుచుండు
విలువనా జట్టినా వెల యన రోయన వెలయుచు నుండును విక్రయంబు
కొనుట దర దారణ యనంగమనుగుగ్రయము మొదలుబండామనఁదగుమూలధనము
మిగిలి మిగు లన లాభంబు మీఱుచుండుఁ గుదువ యనంగను నువనిధి పొదలు శర్వ.

సీ. ఒకటి యొక్కటి యొకండొండొక్కండనగు నేకసంఖ్యాఖ్యయొనంగుచుండుఁ
బది యన దశసంఖ్య వరఁగు నిర్వది యన వింశతినంజయై వెలయుచుండుఁ
బొలుచుఁ ద్రింశత్సంఖ్య ముప్పది యనంగ జత్వారింశదాఖ్య నల్వది యనంగఁ
బంచాశదాఖ్య యేబది యన రాజీలు నఱువది యనంగను నలరు వృష్టి
దనరు డెబ్బది సప్తతి యన నశీతి యెనుబది యనంగ భాసీలు సెనఁగు నవతి
తొంబది యనంగ నూఱునం దోఁచుశతము వేయి యన సహస్రాఖ్యయై వెలయునభవ

సీ. కరిసె యనంగను గాలుపలం బొప్పు నరపలం బనఁగఁ గర్నాఖ్య యొప్పుఁ
గర్వద్వయాభిధ గనుపట్టుఁ బల మన నిర్వల మనఁగను సెనఁగు ద్విపలి
మప్పలమం చన నొప్పుచుండుఁ ద్రిపలి నలుపలం బనఁ జతుశపలము దనరుఁ
బంచపలాభిఖ్య పరఁగు నేఁబల మన వెలయు పట్టలి యాఱుపల మనంగ
నుల్లసీలు సప్తపలినామ మెల్ల మనఁగ వఱులు బన్నిర్ల మనఁగను ద్వాదశపలి
వీసె యనంగను గనుపట్టు వింశతిపలి దడియ మన నల్వది పలముల్ దగును శర్వ. 269

సీ. తనరారు సోల యంచనఁగ నికుంచాఖ్య యద్దయం చనఁగఁ దదర్థ మొప్పుఁ
దత్తురీయాంశంబు దగును జిట్టి యనంగఁ గుడుపాభిధానమై యడరు నవల
మాననా మంతనా మానిక యనంగను ద్రవ్వనాఁ బడినాఁ దదర్థ మెనఁగుఁ
బ్రసనామంబుగాఁ బరఁగఁ గంచ మనంగ గుడుపపట్టంబు ముయ్యెడ యనఁదగుఁ
బ్రసయ్యుక్తాఖ్య యిరుసనాఁ బలుకఁబడును జనును ముక్కుననాగఁ బ్రసత్తయంబు
తూమునా నాథకాభిధ దోఁచుచుండు భూరిభవభంగ శ్రీమాతృభూతలింగ. 270

సీ. ప్రసపంచకసంజ్ఞ వరఁగు నేఁగన యన పట్పునపే రాఱు సనఁగ వెలయు
నిద్దుమం చనఁగను సెనఁగును ద్వాదశకి త్రాదశకి ముత్తుమం చనఁగఁ జెల్లు
జతురాదశకిసంజ్ఞ చనును నల్లు మనంగఁ బంచాదశకియు నేఁదు మంచుఁ దోఁచుఁ
షష్ఠాదశకిసంజ్ఞ చను నార్దుమం చన సప్తాదశకిసంజ్ఞ జరుగుచుండు
నేడ్డుమం చనఁగను నెలమితోఁ గనుపట్టు సప్తాదశకిసంజ్ఞ యలరుచుండు
సెనమందు మనఁగను దనరుఁ దొమ్మందుమనంగ నవాదశినామ మొప్పుఁ

బందుమంచు దశాధికి వలకఁబడును బొదలు నేకాదశాధికి పదునొకల్లు
మనఁగఁ బన్నిదు మన ద్వాదశాధికితగుఁ బుట్టియన భార మగు మాతృభూతలింగ.

సీ. కాణి యనంగను గాకణి విలిసిల్లు వెలయుఁ దద్వయ మరవీన మనఁగఁ
ముక్కాణి యనంగను బొల్పుఁ దత్త్రయసంజ్ఞ పణిషాడశాంశంబు పరంగు వీన
మనఁగఁ దద్విత్తయంబు దనరు బరక యన ముప్పీసమం చనఁ బొల్పుఁ దత్త్ర
యాఖ్యయై పణచతుర్థాంశంబు పాతిక యన విరాజిలును బణార్థసంజ్ఞ
యొప్పనడ్డుగ యనఁగఁ బాదోనపణము పణలు ముప్పాతిక యనంగఁ బణము రూక
యనఁగఁ జెన్నొందుఁ బణదశకాఖ్య చెల్లు మాడ యన నిట్లు చెప్పెద మాతృభూత.

సీ. దీనారమందు ద్వాత్రింశదంశం బైన బేడయం చనఁగను వెలయుచుండు
దుగలమం చనఁగఁ దద్ద్యుగళంబు విలిసిల్లుఁ దనరు ముచ్చవ కనఁ దత్రికంబు
తచ్చతుష్టయసంజ్ఞ దగుఁ జ్ఞాలమం చనఁ బాదదీనారింబు పా ననఁ దగు
నర్థదీనారాఖ్య యలరు మాడ యన న్వరా యన దీనారమై యెసంగు
నాణె మనఁగను శుద్ధదీనార మొప్పు హీనదీనారసంపూర్తి కిచ్చనట్టి
ధనము పట్ట మనంగను దనరియుండుఁ భూతిలసితాంగ శ్రీమాతృభూతలింగ. 273

సీ. ఎడబె ట్టనంగను నెరుసనా బారిముద్ర యన దీనారభేదములు చెలంగు
కా ననఁగాను గాకణిపేరు విలిసిల్లు బైకమం చనఁగఁ దద్వయము వెలయు
దమ్మ మనంగను దార మనంగను దచ్చతుష్టయసంజ్ఞ దనరుచుండుఁ
దద్వాదశం బైనఁ దగు నేబునాఁగను జను టంక మనఁగ నిష్కాహ్వయంబు
దద్విశేషాభిధలుగాను దగును డబ్బు లనఁగ దుగ్గాను లనఁగ దుడ్లనఁగ జగతి
శూలధారి పరాతంకచోళవైరి పుంగవతురంగ శ్రీమాతృభూతలింగ. 274

సీ. పంపు పాల్ పంతునా భాగంబు విలిసిల్లు నాఁగినా నర్వస్వ మలరుచుంచు
నగతు సంకట మనఁ జనును బణ్యద్రవ్య మమరు రొక్కి మనఁ బైక మన ధనము
గుళిక పూటె యనంగ ఘటికాహ్వయం బొప్పు రాపాడి నా ఘృష్టరజము చెలఁగఁ
దగటనఁ దగడనఁ దనరు లోహదళేష్టు మనఁ దత్త్రలోహేఖ్య మం డనంగఁ
గడ్డి యనఁగ శలకనాఁగను శలక యమరు గుండన నుండనా నమరు గోళ
కాఖ్య రవ యనఁగాను లోహశకల మగు భూషితభుజంగ శ్రీమాతృభూతలింగ.

సీ. పచ్చ యనంగను బరంగు మరకతంబు గారుత్తతం బొప్పు గరుడపచ్చ
యనఁ దద్విశేషాఖ్య యగను బేరోదనం బన నది కృత్రిమం బయిన వెలయు
మాందాళియం చన మాక్తికం బొప్పును ముత్తైము ముత్యము ముత్రియ మనఁ
దద్విశేషాభిధ దనరు దార మనంగ నాణియం చనఁగ నుపాణి యనఁగ

నదియె నెరడైన గొగ్గియం చనంగ వెలయుం జిష్ణముతైం బటండ్ర దే చేయఁబడిన
పీనితూనిక చవి యన వెలయుచుండు భూరిభవభంగ శ్రీమాతృభూతలింగ. 276

సీ. పద్మరాగాభిధ పరంగు గెంపన నది వన్నె తగ్గిన గరపక్కయండ్రు
కృత్రిమం బగునది గేరు రవాయిసాఁ దత్కాంతి విడి యనఁ దనరుచుండు
సాకాంతి మొదైన నలరు మొక్కభి యన నాకెంపుపని కుచ్చె యనంగ వెలయు ;
నతికాంతియాకెంపు నలరు జొక్క మనంగఁ బ్రభవేరు వెలయును బాట మనంగఁ
బరంగును బ్రవాళసామంబు పగడ మనంగఁ బనడ మనంగ సిరాజినా వానియెత్తు
కణు జనంగను విలసిల్లుఁ బ్రణుతభక్త భూరిభవభంగ శ్రీమాతృభూతలింగ. 277

సీ. పాలుచును వజ్రంబు మూలరా లన మగ రా లనంగ గురుజరా లనంగ
దత్ప్రతినిధిపేరు తఱుపునా విలసిల్లు మంజాడినాఁ దత్ప్రమాణ మొప్పుఁ
గప్పరా లనంగను గనుపట్టు నీలము ల్లాతుపుకాఁ దప్పేద మతిశయిల్లుఁ
బటికమం చనంగను స్ఫటికంబు విలసిల్లు బరంగుఁ దద్భేదంబు పలుఁ గనంగ
మానికము రతన మనంగ మణి చెలంగు నదియు సద్భిద్ర మైనఁ బూసనఁ దనర్చుఁ
గాకిబంగా రనంగ బేగడ యనంగ నభ్రకము దోఁచుఁ ద్రిశిరపురాధినాథ. 278

సీ. కాంచనాభిధలు బంగారు బంగరు హాన్ను పసిండి పసిండి పొన్ వైడి పయిడి
పుత్తడియం చనఁ బొలుపారు నతిశుద్ధ చామికరాఖ్యలు చనుఁ గడాని
మేలివి యవరంజి జాళువా కుందనం బుదిరి నా రజతాఖ్య యొప్పు వెండి
మడికా సనంగను మను నారమాటంబు పిత్తడియం చన నిత్తడి యనఁ
గాంధ్యనామంబు విలసిల్లుఁ గం చనంగ రాగియం చన వెలయుఁ దామ్రాభిధాన
మయము విలసిల్లు నిను మన నలరుఁ దద్విశేష ముక్కనిచ్చెప్పఁగ శేషభూష. 279

సీ. లోహమలాభిధ లొల్లుపారుచుండును ద్రుప్పనఁ జిలుమనఁ ద్రుక్కనంగఁ
జట్టమం చనంగను సింహాణమై దోఁచుఁ గాచము విలసిల్లు గాజనంగఁ
బింగాని కుప్పి కుప్పియ కుప్పె యనంగను దత్కృతచషకాఖ్య తనరుచుంచు
నింగిలీకం బన పొంగుళి విలసిల్లు హరితాళ మొప్పును నరిదల మనఁ
జెలంగు సిందూరసామంబు చెందిర మనఁ దూది యనఁ దూల మొప్పును దుటైయనంగఁ
బెర యనంగ త్రైద్రపటలంబు పేరు చెల్లుఁ

దేసె యన త్రైద్ర మొప్పును మైన మనంగఁ బొలుచు సిక్థంబు శ్రీమాతృభూతలింగ.

తే. శ్రీలు వెలయంగఁ నీపేరఁ జేయుకతనఁ బరంగు కాశ్వతముగ వైశ్యవర్గమిట్లు
గ్రహితుము దీని భక్తసంఘాభిమాని, మాతృభూత జగత్త్రయమాతృభూత. 281

శూద్ర వర్గము.

- సీ. శూద్రనామంబులు శోభిలు నాలవకొలమునారలని గాఁపు లని వల్కుఁ
దద్విశేషములై తనరుఁ గమ్మని వెల్ల యని రెడ్డియని రడ్డియని వచింపఁ
బనివాని పేరుగా భాసిలు నౌ జనఁ గుమ్మరవాఁ డొప్పుఁ గుమ్మరి యన
మాలకరి యనంగఁ బూలమువాఁడగు మీఱు సూసరియన గారకాఁడు
చిప్పె యనఁగను విలసిల్లుఁ జప్పెవాఁడు చెలఁగు నంచులవాఁ డనఁ జీత్రకారి
చికిలికాఁ డన శస్త్రమార్జకుఁడు దోచు భూతిలసితాంగ శ్రీమాతృభూతలింగ. 232
- సీ. తంతువాయాభిధ దనరు మగ్గరి యన నేతకాఁ డనఁగను నేతరి యన
దోచుఁ దప్పేదము ల్తాగటవాఁ డనఁగను సాలీఁ డనంగను సాలె యనఁగ
సాలెవాఁ డనఁ బుట్టుసాలెవాఁ డనఁగను దేంద్ర యనంగను జేంద్ర యనఁగఁ
గైకలవాఁ డనఁగను జిర్త కారాఖ్య పరఁగు గోదరి ముచ్చెవాఁ డనంగ
మంగి యనఁగను మంగలవాఁ డెసంగు వఱులఁ జాకినాఁ జాకలివాని పేరు
ఈడిగ యనంగ నీడిగవాఁడు వెలయు భూషితభుజంగ శ్రీ మాతృభూతలింగ. 283
- సీ. కమ్మరి కనుమరి కరుమలి యనఁగాను మీఱుచుండును నయస్కారసంజ్ఞ
కమ్మర మన నయస్కారకర్తం బొప్పుఁ గంచరవాఁ డొప్పుఁ గంచరి యన
స్నర్జకారాభిధ పరఁగుఁ బారసి యగసాలి సొన్నారి కంసాలి యనఁగ
గ్రావకారుఁడు కాసె కాసెవాఁ డనఁ దగు వడ్లంగి యన వడ్లవాఁ డనంగ
వర్ధకి విరాజిలుచునుండు వడ్ల మనఁగఁ బరఁగు వర్ధకికర్తంబు గురుప యనఁగఁ
దగును మేకలవానిపే ర్తమ్మలి యనఁ దంబలి యనంగ నంబినాఁ దనరుచుండు
దేవలుని పేరు త్రిశిరపురీవిభాసి. 284
- సీ. పాచకుం డొప్పు సువారంపువాఁ డనఁగను బూటకూళ్ళవాఁ డనఁగ వంట
పూటవాఁ డనఁగను బొలుపొందు శ్రీహరి దాసుఁడు దాహరి దాసరి యన
శివదాసనామంబు చెలఁగు జంగ మనంగఁ చిలఘాతుకుఁ డొప్పుఁ దెలికవాఁడు
*గానుగవాఁ డన వేణుకారకుఁ డొప్పు మేదరివాఁ డన మేదరి యన
నెసఁగుఁ బింజారి నాగఁ దూదేకువాఁడు పరఁగుఁ గుడ్డాదికారి యుప్పరి యనంగ
జలగడుగువాఁడు వెలయును జాలరి యన భూషితభుజంగ శ్రీ మాతృభూతలింగ. 285
- సీ. పదవిజ్ఞుఁ డెసఁగుఁ జొప్పరి జాడకాఁ డన సంకులవాఁ డన శాంఖకుఁ డగు
సానలవాఁడు పూసలవాఁ డనంగను మణికారసంజ్ఞ యై మనుచు నుండు

మటుమాయకాఁ డన మాయదారి యనంగ మాయకాఁ డనఁగను మతకరి యన
టకటం కనంగను తవళికాఁ డనఁగఁ గై లాటకాఁ డనఁగను డక్కరియన
టం కనంగను మాయావి పొంక మగురు గటికవాఁ డన మాంసికాఖ్యలు నెలంగు
వాగురిక సంజ్ఞయా వలవాఁ డనంగ భూరిభవభంగ శ్రీమాతృభూతలింగ. 286

సీ. నటుఁ డొప్పు నట్టన నట్టువు డనఁగను దారిసాఁ దగు సూత్రధారకుండు
తాళధారి చెలంగుఁ దాళిరి యనంగః జను దిమ్మరీః డనః జారణుండు
గాణయం చనఁగను గాయకాభిధ చెల్లు వీణకాఁ డనః దగు వైణికుండు
బయకాఁ డనంగను భయకారి విలసిల్లు సులికాఁ డనం జను శ్రుతివిధాయి
వెలయు దొమ్మరి యన లఘువిద్యవాఁడు వింద్రజాలికసంజ్ఞయై యలరుచుండు
గారడీఁ డన త్పుద్రసంఘప్రశంసి పరంగు బనిసీఁ డనంగఁ జెప్పించిలింగ. 287

సీ. వైతనికుండు సంబళకాఁ డనంగ జీతకాఁ డనంగను కూలివాఁ డనఁదగు
భారవాహకుపేరు పరంగుచుండుచు బెస్త మోపరి బోయఁడు బోయినాఁగ
బానసీఁడన బంటు వరవుఁడు గుండఁడు నాఁగ దాసాఖ్యలు గాఁగఁ దనరు
నుడిగము చారికి యూడిగం బనఁగను దానదాస్యముగాఁగఁ దనరుచుండు
వరవడంబనఁ బసుపన బానిసమన దాస్యనామంబులై యుండు దాసి యొప్పు
బానిసయనంగఁ దొత్తనఁ బారికయగు బోనకతైయనఁగ మాతృభూతలింగ. 288

సీ. పరంగుఁ జండాలుండు సురియాళు వనఁగను మాల డనంగను మాల యనఁగఁ
దోటి యనంగను దోఁచనా నాసాదిఁ గోసంగి మాదిగ గూబరి యన
మాతంగుఁ డగు నానిచేతనుండెడికత్తి కొంగవా లనఁగఁ జెలంగుచుండు
మాతంగనదృశుఁడొమనుజుండు తగు బోయ సీఁ డనంగను గొమ్ముకాఁ డనంగ
బోయనాఁగఁ గిరాతుఁడొఁ గోయ చెంచు పరికి యేనాది యాకరి పట్ట యెఱుకు
వేకరి యెసకరియనఁ దద్దేదములుగఁ బొల్పును వినంగ శ్రీమాతృభూతలింగ. 289

సీ. తురక యనంగను దోఁచుఁ దురుష్కుండు మెంచ యనంగను మ్లేచ్ఛుఁ డొప్పు
వేటకాఁ డనంగను విలసిల్లు మృగయుండు శునకము వేపి కుక్కనఁగఁ దనరు
దద్దేదనామము తగు బోణిగి యనంగ వనశునకంబు రే చనఁగ నొప్పు
జాగిలం బనఁగను జను విశ్వకర్మ వ యుడువవే వపు బురకడమనంగఁ
దగును సడికియ యనంగను శ్వగళరజ్జు శ్వగళకావ్తంబు వెలయుఁ గావంత మనఁగ
వేట యనంగను మృగయాఖ్య వెలయుచుండు భూషితభుజంగ శ్రీమాతృభూతలింగ.

సీ. దొంగ తెక్కలికాఁడు దోఁచరి ముచ్చజాబరకాఁ డనంగఁ దస్కరుండు వెలయు
మర్లచోరకసంజ్ఞ మను బొలపరియన చెరవాటుకాఁ డనఁ దేజరిల్లు

ముక్కువిప్పెడువాడు ముడియవిడు వనంగ గండిదొంగన గన్న కాండనంగ
దగు సురంగాకారికస్కరనామంబు బందెకాండన దగు బందికారి

వేసములు వేసి నమ్మించి వెనుక నాచుకొనిన దొరకొలుసన్నాసి యనంగ వెలయు
దడికద్రోపరి యనంగను దనరు నౌ కవాట నోదకుండనంగ జెప్పందిలింగ. 291

సీ. పరంగుండెక్కలి యన బందిపోటనంగను గిలు వన గాసులంకింపునాంగ
దావర మనంగను దావా యనంగను మ్రచ్చిమి యనంగను మ్రచ్చిలి యన
దోంగురు నాంగను దోంపడ మనంగను దోంపుడు నాంగను దోంపు నాంగ
దొంగటిక మనంగ దొంగతన మనంగ జౌర్యంబు చెల్లు వంచన మెనంగ
జుడుగు క్రుక్కుకికురు పిక్కుజుణుగు మొరంగుండనంగ గూఢనివసతి పొంచడమనంగ
నలరు గికురింపు కికురింత యనంగజెల్లు వంచనకరణ మగుచు జెప్పందిలింగ. 292

సీ. బొండ యనంగను బోనన గూటయంత్రాభిధానంబుగా దనరుచుండు
బందిక ల్లనంగను బదనశిలాఖ్య యా నుచ్చునా సురియన నొప్పుచుండు
బక్షిబంధనసంజ్ఞ వాగురాభేదంబు చిక్కమం చనంగను జెలంగుచుండు
మీటనా బిన యన మీఱుత్పతనకీల మలరును జవ యన యంత్రభేద
మేత మనంగ ఘటియంత్ర మెనంగుచుండు మోటనంగను దచ్చేన మెనరు జేద
బొక్కెన యనంగ దచ్చేద మొప్పుచుండు భూషితభుజంగ శ్రీమాతృభూతలింగ.

సీ. తంతుసంతతిసముత్పాదనయంత్రంబు రాట్నమంచనంగను రహికి నెక్కు
దద్బద్ధసూత్రంబు తగు వడియం చన గిరుకునా భ్రమకంబు పరంగుచుండు
దగు గదు రనంగ దంత్యాధారసూచిక తూలంబు విలసిల్లు దూది యనంగ
దూలమృదూకృతి దోచు నేకుండనంగ నగు దూలకణిక యేకని వచింప
వడుకుండనంగ దంతుసంభవన హేతుకక్రియ చెలంగు దంతువుగా జెలంగు
బోంగు పోచనగా నచె పుత్తడి యన మను సరిగ యన గండెనా మాతృభూత.

సీ. ఆసునా జెలంగు దంత్యావర్చ నాభిధ దనరు సూత్రము నూలు దార మనంగ
బురిపిరి యనంగ దత్కరణవేష్టన మొప్పు జెలంగు ద్వ్యక్షాత్రంబు నులక యనంగ
బొలుపొందును ద్రిమాత్ర మున్ను లనంగను ముప్పేట యనంగను ముప్పిరి యన
దంతుచతుష్కంబు దనరు నెన్నిక యన వృష్టితంతువులు పుంజ మన వెలయు
దాంతప్రతికృతిపేరు దనరియుండు సన్య యన దంతువేష్టనసాధనంబు
పరంగును బరంటె యనంగను బంటె యనంగ బంట్కొల యనంగ జెప్పందిలింగ.

సీ. ఆరు లాక యనంగ నర్చాభిధానంబు తగు బడు గనంగ నాతానసంజ్ఞ
వెలయు వితానంబు పేకయం చనంగను వాయదండము నేతవల కనంగ దగు.

తొట్టినాళ యనంగఁ దురిపేరు విలసిల్లుఁ గుంచిక తనరుచు గుంచె యనంగఁ
బుస్తము చెరి యనఁ బొలుపొందు నేతయంత్రము మగ్గ మనఁగను దనరుచుండుఁ
దంతునిస్సరణంబుగఁ దనరుచుండు వెలుపుడనఁ దోఁడు డనఁగను వెలయుచుండు
పూతిచరునల్లికయనంగ నేతయనంగ భూషితభుజంగ శ్రీమాతృభూతలింగ. 296

సీ. సూదియం చనఁగను సూచియా నది గొప్ప యైన దబ్బన మన నలరుచుండుఁ
గత్తెర యనఁగను గర్తరి గనుపట్టుఁ జిత్తము దనరారుఁ జిత్తరు వన
రంజన మగు రాజ రహి రంగు రక మన బొమ్మయం చనఁగను బుత్తిక తగుఁ
బెట్టె పెట్టియ యనఁ బేటిక విలసిల్లు మంజూష దనరారు మందన మన
నదియె చందుగునాఁ దగు నల్ప మైనఁ బరఁగు స్కంధాటికాఖ్య కావడి యనంగ
నుట్టి యన శిక్య మొప్పగు నుగ్గ మనఁగ భండగళబంధరజ్జు వౌ బార్వతీశ. 297

సీ. పాదరత్నభిధ పరఁగును జెప్పన మలకడ మ్మనఁగ సప్తాళి యనంగఁ
దద్విశేషములు తగుఁ బాయపోను పాపో సూడు పుద్గము ముచ్చె మెట్టు
కవును మోచా యనఁగా నదె జీర్ణమై నపుడు పల్కంబడు నదక యనంగఁ
బావాలు పాపలు పాపుకోళ్ల నఁగను బాదుక నామము ల్పరఁగుచుండుఁ
బొలుచు దోస్తాన మనఁ దోలుకోరలతిత్తి మీటు సందంశకముపేరు కా రనంగ
శంబళి చెలంగు సంతెల నమ్మెట యన నల్పమై యున్న నదె నుత్తి యనఁదగుహర.

సీ. తనరుచు లోహసంతాడనాధారంబు డాకల్లు పట్టడ డాగలి యనఁ
బెడసాన యనఁగను వేదనిక వెలయు నొరగ ల్లనఁగ నికపోవల మగు
సన్నెక ల్లనఁగను సన్నక ల్లనఁగను బేషణశిలపేరు వెలయుచుండుఁ
బొత్తర మన దృషత్పత్రంబు విలసిల్లుఁ బత్ర పరశుసంజ్ఞ పరఁగుచుండు
నాకురాయి యనంగ లోహతి లోపకుండ మొప్పచునుండును గొలిమి యనంగఁ
గొలిమితిత్తి యనంగను జేలఁగు భస్మి భూషితభుజంగ శ్రీమాతృభూతలింగ. 299

సీ. త్రాను తరానునాఁ దనరుచు నారాచి తూనికకోలనాఁ దూనుకోల
యనఁ దులాదండాఖ్యో యలరుచు గట్టెనా నగుఁ దులామానగుంజాదికములు
కమ్మి యుటంచనఁగా లోహాలత యొప్పు గమ్మచ్చునాఁగఁ దత్కరణయంత్ర
మొప్పు దాయి యనంగ నుత్పతనాఖ్యయా నొనరు దారుచ్చేది యులి యనంగ
నల్పమైన నదే నేణ మనఁగ సిరవ మనఁగ విలసిల్లుఁ డంక మొప్పగును గానె
యులి యనంగ పరినికి పేరు వెలయుచుండు బాడిన యటం చనంగఁ జెప్పందలింగ.

సీ. అంప మనంగను గ్రకచంబు తరగంపె యనఁ గరపత్ర భేదాఖ్య మీటు
ధారునిర్భణససాధనవిశేషము త్రోవుడనఁ దఱిమైన యన నలరుచుండు

మంగలకత్తి యనంగ త్తురము తగుఁ గకపాల యనంగను గడ్డపాల
తనరుఁ గేళోత్పాటి తండన మనంగను జిమ్మట యనంగను జెలఁగుచుండుఁ
దనరియుండును వస్త్రధావనపదార్థసంజ్ఞ చౌకార మనంగను సబ్బునాంగఁ
గమ్మసీరన నుపజలాభ్యుగఁ జెలంగు భూతిలసితాంగ శ్రీమాతృభూతలింగ. 301

సీ. తిలయంత్రసంజ్ఞయై యలరు గానిగ యనఁ దిలకల్క మలరును బెలకపిండి
యనఁ బ్రతిబింబాభ్యు యచ్చనంగను నీడ యనఁ జాయయం చన నలరుచుండుఁ
గైవడి కైవళి కయివడి కొడువు మాదిరి పోలిక మాడ్కి పురుండు
పోలికి యనంగఁ బొల్పొందు నుపమపేరు శ్రుతి మాటు బదు లనఁ బ్రతినీధి యగు
సాటి సాటువ తరబడి సవతు తరము దీటు సరి పాటి పోటి యుద్ది యనఁ బాడి
యాడనంగ సదృశాఖ్యలై యెసఁగుచుండు భూతిలసితాంగ శ్రీమాతృభూతలింగ.

సీ. తెఱఁగు చందము పగిది విత్త మనంగను మీటుచునుండుఁ బ్రకారసంజ్ఞ
బాడిగ కూలి సంబళము జీత మనంగ వేతనసంజ్ఞయై ఖ్యాతించెందు
రోయనఁ బైఁడన రొక్క మనంగను వేశ్యాభృతికి సంజ్ఞ వెలయుచుండుఁ
గల్లనంగ సురాఖ్య చెల్లును కైపుసారాయి సారా నాఁగ రహి దనర్చుఁ
దద్విశేషంబు తద్భస్మి దనరుచుండుఁ దత్తైర యనంగఁ జెలఁగు మేదకముపేరు
పెల్లై మనంగను మదసంజ్ఞ యుల్లసిల్లు మబ్బు లాహిరి యనంగను మాతృభూత. 303

సీ. లాహిరీవస్తువు ల్కలయఁజేర్చిన మందు మబ్బురాయం టన మనుచునుండు
బంగు గంజాయినాఁ బరఁగుఁ గళంజాఖ్య యభినియం చనంగ నిర్భాస మొప్పు
ద్యూతకారాభిధ దోఁచుచుండును జూదకాఁడు జూదరి పందెకాఁ డనంగ
సాక్షి యొప్పును సాకె సాకిరి కరి యనఁ బూటకాఁ డనంగను బూట యనంగఁ
దనరు లగ్నకుసంజ్ఞ జూదం బనంగ నెత్త మనంగను ద్యూతము నివ్వటిల్లుఁ
బందె మనఁ బన్నిదం బనఁ బణము వెలయు జట్టికాఁడన ద్యూతియై చను మహేశ.

సీ. ఆప్టాపదాభిధ లగుఁ జదరంగపుఁబలకనా నెత్తపుఁబలకనాంగఁ
జదరంగ మనంగను జతురంగ మొప్పుగు నష్టజనద్యూత మలరుచుండుఁ
బగడసాల యనంగ భాసిల్లుచుండును బాళెయం చన శారిఫలము పేరు
సారెయం చన నడ్డసారెయం చనంగను సొగటచుం చనంగను దగును శారి
పాచిక యనంగ గవరనాఁ బాళక తగుఁ బరఁగు నేకవచనమునఁ బగడ యనంగ
దుగ యనంగ రేచ యనంగను దోఁచు ద్వికము భూతిభవభంగ శ్రీమాతృభూతలింగ.

సీ. తిగ మాచ్చ యనంగను ద్రికముపేరగుఁ దిగ పంచ చౌకమ్మ తీవంచ యడ్డ
యనంగఁ జతుష్కాఖ్య యగును జౌవంచనాఁ బంచకాభిధగాను బరఁగుచుండు

- నిత్తిగ చక్కన నెనఁగును పట్కంబు సత యన విలసిల్లు సప్తసంఖ్య
దబ్బియం చనఁగను దనరు నష్టకసంజ్ఞ బార యనం దగు ద్వాదశకము
అరయ నీరీతి ద్యూతసంఖ్యలు చెలంగు కోడిపొరన మఱియును గొన్నిగలవు
306 అదియ పో ప్రాణవద్ద్యూతమా దయైకపూరితాపాంగ శ్రీమాతృభూతలింగ. 306
- సీ. బొంగర మనఁగను బొమ్మరమ్మనఁగను భ్రమరాభిధానమ్ము పరఁగుచుండు
నక్షోల మ్మగు నచ్చనగల్గన చిఱుతనగోటినాఁ జెలఁగు దీర్ఘ
భర్వకాష్టక్రీడ గంజన కాలన భంజపాదక్రీడగాఁ జెలంగు
నక్షిమీలనకేళి యలరు దాఁగిలిమూత యనఁ గనుమూసి గంతన యనంగఁ
బరఁగు డేవణి పోటనబంతి యనఁగఁ గేరుచుండును గీరనగింజనాఁగ
రేకికాబీజకేళి గౌరీముఖాబ్జ ముదితదృగ్భృంగ శ్రీమాతృభూతలింగ. 307
- తే. శ్రీలు వెలయంగ నీపేరఁ జేయుకతనఁ, బరఁగు కాశ్వతముగ శూద్రవర్గమిట్లు
గ్రాసము దీని భక్తసంఘాభిమాని మాతృభూత జగత్ప్రయీమాతృభూత. 308
- ఉ. రంగ మహినిషంగమ ధరాధరశృంగమసహ్యాజామరు
త్సంగమ హృష్యదంగమ భుజంగమరాజసుతామనోబ్జసి
భృంగమ పాదపద్మసుతగృధ్రవిహంగమ చంద్రమకళా
లింగమ మాతృభూతశివలింగమ దైత్యవిభంగచంగమా. 309
- పృథ్వీ. పటికృతహరిత్తటి స్ఫటిక నిర్మలస్వాకృతీ
స్ఫుటికృతగుణవ్రజా పుషితసర్వలోకవ్రజా
ఘటికృతర్పురీవయఃకణనిరంతరా ద్రిభవ
త్తటిభవనఖేలనా ధరణిభృత్సతీమేళనా. 310
- గద్య. ఇది శ్రీమత్పరమేశ్వరకరుణాకటాక్షసంప్రాప్త సర్వజ్ఞత్వాదికతివయఃకణస్వ
సామ్యతదితరసకలగుణసింహాసనాసనాచలఖ్యాతమహోద్దండకవిరుదప్రశస్త
సీతారామార్యవర్యతనూజాత శౌర్యశ్రైర్యస్థైర్యాదిసకలగుణచిరత్న రత్నరత్నాకర
శ్రీతజనశ్రీకర కోటిసమఖ్యవంశసుధాపయోధి రాకాశశాంక ఘంటికాతురగ నీలా
తపత్ర హనుమద్ధ్వజ మకరకేతన దివాదీప నవవిభభేరికాదినిఖలబిరుదాంక బృహ
దంబికాకటాక్షసంజాతసామ్రాజ్యధురంధర విమలయశోబంధుర కర్ణాటచోళ
పాండ్యమహిపాలాదిసంస్తూయమాన శ్రీరాయరఘునాథమహీనాథ సభాంకణ బిరు
దాయమా నార్యసుతచర్య వేంకనార్యప్రణీతం బైనయాంధ్రభాషార్ణవంబునందు
ద్వితీయకాండము.

తృతీయకాండము.

విశేష్యనిఘ్న వర్ణము.

- క. శ్రీతరుణీశతజనకీ, భూతాక్ష తురంగితోక్ష మురభిత్ప్రముఖా
ద్వీతరణా ఖ్యాతగుణా, భూతగణాధీశ మాతృభూతమహేశా! 1
- గీ. చను విశేష్యనిఘ్న సంకీర్ణ నాసార్థ, కావ్యయ క్రియాఖ్య లమరువర్గ
ములు తృతీయకాండమునను గ్రమంబుగా, మహితగుణసమేత మాతృభూత. 2
- సీ. మను మేలువాఁ డనఁగను శుభకరసంజ్ఞ మంచివాఁ డనఁగ శోభించు సుకృతి
వటరియం చనఁగ నేర్పరి యన తపరస నంటనా జాణనాఁ దగు సచుర్గుఁ
డలరు జూటనఁగ జిత్తులకాఁ డనఁగ వంచకుఁ డీవికాఁడునాఁ జనును దాత
తెలివికాఁ డనఁగను వెలయుచుండు నభిజ్ఞాఁ డాధ్యుఁడు విలసిల్లు నాస్తికాఁడు
నాఁగఁ గలవాఁడు నాఁగను నచ్చుకుప్ప యనఁగ విడిముడిఁ గలవాఁ డటన్నఁ దిండి
పోతనఁగ భక్ష కాఖ్యయై పొలుపుఁగాంచు బుంగవతురంగ శ్రీమాతృభూతలింగ. 3
- గీ. వరఁగు దాళీకుఁ డనఁగ దీర్పరి యనంగఁ, గార్వకర్తకుఁ బేరుగా ఖ్యాతసంజ్ఞ
యగును బేరైనవాఁడు వానైనవాఁడు, మంతుకెక్కినవాఁడునా మాతృభూత. 4
- గీ. తనరు నడ్డములేనివాఁ డనఁగ నిచ్చ, నుండువాఁ డన నిరవగ్రహుండు చాలు
మాసి పనుపరి యనఁగను భాసిలుఁ బర, తంత్రనామంబు మాతృభూతాభిధాన. 5
- సీ. మదట తొండొరుతొండు మదల మాలుగుఁబోతు చండి సోమరి నలి తిండికాఁడు
దుండుబలి యనంగఁ దోచు బ్రాల్చినవానిపేరై వనివాఁ డనంగఁ
గర్తకారుండొప్పుఁ గర్తదక్షుండు వితమరి హర్వుకాఁ డనఁ బరఁగుచుండు
వఱలు జాల్తుండు చెఱపనచేట యనఁగను బలలాశి కొంచుమేపరి యనఁ దగు
ననద యనఁగ ననాథుండు దనరుఁ బొట్టపోసికొనువాఁ డనంగను బొట్టసారు
వాఁ డనఁగ వెలయు నుదరంభరిసమాఖ్య భూషితభుజంగ శ్రీమాతృభూతలింగ. 6
- సీ. అఱొన్నవాఁ డన నదనైనవాఁ డన శోభిలుచుండును శ్మశితసంజ్ఞ
వెట్టి వెంబరవిత్తు వెంగలి వీటిఁడి పెడఁగు వేదయు తిక్క వెకలి యనఁగ
నున్నాదిసంజ్ఞయై యొప్పుచుండును మస్తు వాఁ డన మత్తుండు పరఁగుచుండుఁ
జెడుగు గావరి నీచు చెరికి కేడ ములుచ బేరజ మన ధూర్తుపేరు వెలయుఁ
గరటి యడిగొట్టు పలువ యేతరి గరాను చెనఁటి చెన్నట్టి కూళ కుచ్చితుండు మొండి
కట్టె నాఁగను గుజనాఖ్యగాఁ జెలంగు భూరిభవభంగ శ్రీమాతృభూతలింగ. 7
- గీ. మొరసు మోటు పిసాళినా మూఁఁగు డొప్పుఁ, దనరు శాలీనసంజ్ఞ మేదకుఁ డనంగ
నెసఁగుచుండును బ్రియవాది యిచ్చకాల,మారి యన వైశ్యకన్యకామాతృభూత. 8

సీ. ఆలరుఁ దంటలమారి యన నవినీతుండు భయశీలుఁడౌ వెఱపరి యశుకరి
 కోశే నాఁగను వెఱఁగువడువాఁ డనఁగను విస్తయాన్వితసంజ్ఞ వెలయుచుండు
 గాందిశీకుఁ డగు దిక్కామెకం బనఁగను ప్రాథుండు ప్రోడనాఁ బరఁగుచుండు
 దీయువాఁ డనఁగను జెలియనౌ గ్రహయాభు పతయాభు వగుఁ బడువాఁ డనంగ
 మ్రొక్కువాఁడన పందారు పొలుచుచుండు ఘాతకుఁడునొంచువాఁడనఁగాఁజెలంగు
 నుబుకువాఁడన పరిష్ఠుఁ డొప్పుచుండు భూరిభవభంగ శ్రీమాతృభూతలింగ. 9

సీ. ఉత్పలిష్ఠపుసంజ్ఞ యొప్పును నెగయువాఁ డనఁ దాఁటువాఁ డనఁ దనరు లంఘి
 వినువాసి యనఁగను వెలయు విశ్వాసి సిగ్గరి యన ప్రీమదాఖ్యయయి చెలఁగు
 పహాసుకాఁ డనఁగను నగు భోగి గుమ్మఁడంచనఁగను జికిరికాఁ డనఁగ సొగసు
 కాఁ డనంగను వన్నె కాఁ డనంగను సీటుకాఁ డనఁగా నలంకారి యొప్పు
 నుండువాఁ డన పర్తిష్ఠుఁ డొప్పుఁ ద్రోయువాఁడు విలసిల్లుచుండుఁ దోపరియనంగ
 మేదురసమాఖ్యయా మినమిననివాడు గరగరనివాడు నాఁగను గాలకంఠ. 10

సీ. జట్టికాఁ డనఁగను జరుఁ గ్రేక తరుగరి యనఁగను దత్సహాయాఖ్య చెలఁగు
 నగుఁ బ్రధానాభిధ యంకెకాఁ డనఁగను గోపకాఁ డనఁగను గోపి దనరు
 బలువిడి యనఁగను బల్లిమం డనఁగను దండివాఁ డన బలాధ్యుండు చెలఁగుఁ
 బరఁగును తంత యోర్పరి యనఁ దాలిమకాఁ డన జాగరూకాభిధాన
 మలరు మెలఁకువకాఁ డన నగును గూర్కువాఁ డనంగను నిద్రానువర్తిపేరు
 వెలయు మాటలమారిసాఁ జ్రేలువాఁడు నాఁగ నాచాటుఁడై యొప్పు నాగభూష.

సీ. పొలుచు ననత్తుండు బొంకరి యన రజ్జువాఁ డనంగను జల్లికాఁ డనంగ
 మ్రొనెడిది యనంగ ముఖరాఖ్య తగు నత్తివాఁ డన లోహలవాచకమగు
 వ్యర్థభాషుండు వళివళికాఁ డనం డగు గెలివివాఁ డనఁగను జెలంగు రవణుఁ
 డజ్ఞుండు తగు దమ్ముఁ డంభస్తనంగను గతిరాత్తుఁ డొప్పును గడుసరి యన
 వెలయు నగ్నుండు దినమొల బిత్తలియనఁదనరు వెలిబడ్డవాఁడనఁగను బహిష్కృ
 తుండు బరికాయ కొండెనాఁ దోచు భ్రష్టుఁ డాతతదయారసోపేతమాతృభూత.

సీ. కొండెకాఁ డనఁగను గొండెగిఁ డనఁగను గొండియుఁ డనఁ బిశుచుండు వెలయుఁ
 జిట్టుకట్టె యనంగఁ జెలఁగును శతుఁడు సంకరుండు రాజిలుచు బల్గాకి యనఁగ
 కొద్దికాఁ డనఁగను త్పుద్రుండు తగు ఖలుఁ డొప్పు వాట్లఁ డనంగ నులివికట్టె
 యనఁగను బాట్లని యనఁ జెట్టొఱివివాఁ డగు ననర్హాభిధ తగనివాఁడ
 నంగ శ్రీభాషి దోచు నాఁడంగి యనఁగ నాగడీఁ డనఁ బరిహాసకాఖ్య చెల్లు
 నలరు నొప్పునివాడునా నప్రకాశ్యుఁడొప్పుమిడిమేల మన దుస్సహుండుమహేశ.

- సీ. వశ్యక్రియావేది వఱలు మందులమారి యన వేడువాఁ డన యాచకుఁ డగు
నగచాట్టమారినాఁ దగును గష్టాత్తుండు వెలయు దరిద్రుండు పేద యన బీ
కారి యంచన బాకటైసా నతిదరిద్రుండు నిరుపేదనా నడరుచుండు
రవణము చొక్కము రకము చొక్కాటము రాణి చొక్కాటము నాణెము చొక
గొనబు తియ్యంబు జాను తిన్ననిది బాగు చొక్కటంబర వెలయు మంజాలసమాఖ్య
యలరు పలచినది యనఁ బ్రియంబుపేరు భూషితభుజంగ శ్రీమాతృభూతలింగ. 14
- సీ. మక్కు మాసినది నా మలినంబు విలసిల్లు సుద్దమం చనఁగను శుద్ధమొప్పు
నిచ్చలం బనఁగను నిర్ధలంబై తోఁచు రుత్తలొటారంబు రిత్త బీషు
సొళ్ళునా రిక్తాఖ్య శోభిల్లుఁ గన్నాకు మేల్బంతి నికరము మేటి మేలు
తర మాణి యంచనఁ దనరు శ్రేష్ఠము సింగమనఁ జందమామ యంచనఁగ మిన్న
యనఁగ బెబ్బలి యన మధహత్తి యనఁగఁ బైకడను నిల్చి శ్రేష్ఠమై పరఁగుచుండు
హసదు నాఁగను దొడ్డవాఁ డనుట కొప్పు భూషితభుజంగ శ్రీమాతృభూతలింగ. 15
- సీ. బహుత నన్యలఁ దెల్పువట్ల హేమాహేము లనుపల్కు పూజ్యార్థ మగుచునుండు
నుపసర్జనాఖ్యయై యొప్పును సందడికాండ్రునాఁ జిల్లరవాండ్రు నాఁగఁ
పెద్దయేచా టుబ్బు పెను పేరు బలు దొడ్డు దొడ్డ పలుదనాఁగఁ దోఁచుఁ బృథువు
నైకంబు కొంచెము సన్నంబు తోడెముఁ చిరుకి ముడస దులె చిఱుత లేత
కొద్ది యన్నువ యనఁగను గొఱలు నల్ప మలరు సాంద్రంబు నెగ్గడ మనఁగ దట్ట
మనఁగఁ దంపర యన వర్తులాఖ్య చెల్లు బటువనఁగ వట్టు వనఁగను బార్వతీశ. 16
- క. పలపల యన వెలితి యనకొ, బలచన యన విరళసంజ్ఞ భాసిల్లును ని
స్తులతరగుణోత్తరంగా, విలసత్కరుణాంతరంగ వృషభతురంగా. 17
- క. వెడఁద యన వికాలమగుకొ, నిడుద యనన్ వాసి యనఁగ నెగడును దీర్ఘం
బడరును సమున్నతాభిధ, పొడవం చని పల్క మాతృభూతమహేశా. 18
- గీ. ఒప్పును సదాటునాఁగ వశ్రోన్నతంబు, వంక రన సొట్ట యనఁగను వక్ర మెనఁగుఁ
జును బుజునామధేయంబు చక్కనిదన, భూతిలసితాంగ శ్రీమాతృభూతలింగ.
- గీ. ఒప్పు గాత్రము గమకము హొమ్మునాఁగ, హూల మగుఁ బెక్కునాఁగను దోఁచుబహుళ
మగును గణనియమా సెంచఁదగినది యన, భూతిలసితాంగ శ్రీమాతృభూతలింగ. 20
- గీ. దండ చేరువ చెంగట యండ సరస, ప్రాపు చక్కి కురంగట పజ్జ చెంత
కెలన దా పాజ దగ్గఱ క్రేవ పొంత, యంచ యొద్దనా నికటాఖ్య యగు మహేశ.
- గీ. విడుగడ నా నియంతసంజ్ఞెల్ల యనఁగఁ, దనరుచుండును సర్వాఖ్య దప్పునాఁగ
ధూరనామంబు గాఁగను దోఁచుచుండు, భూతిలసితాంగ శ్రీమాతృభూతలింగ 22

గీ. గట్టి కటికి యనంగఁ గన్నట్లు దృఢము, శ్రొత్తమిహిహాస యనంగ మీఱునునవంబు
ప్రాత యనంగఁ బురాణాఖ్య పరఁగుచుండు, భూతిలసితాంగ శ్రీమాతృభూతలింగ.

సీ. మను మెత్తనిది గోము మవ్వ మనంగను మృదుసంజ్ఞ ప్రథమ మా మొదటిది యనఁ
గడపటిది యనంగ నడరు జఘన్యంబు తెల్ల మనంగ రాజిల్లు స్ఫుటము
పరఁగు వీరము లేబర మన వ్యర్థంబు నెచ్చు పెల్లదనము హెచ్చు మిగిలి
మిక్కిలి యెక్కువ మెం డగ్గలము పెచ్చె దుగునాఁగ నధికంబు దోచుచుండు
దక్కువకొఱంత పొచ్చెముతగ్గు కుండు కొడువ లొచ్చు కొడుకయనఁ బొదలున్యూన
మడరుఁ దక్కిటి యెడ కడ కడమ తక్కు వేటు వెఱి యన నితగాఖ్య మారవైరి.

సీ. ఒంటియనంగను నొప్పు నేకాయై సగటు నాఁగను సరాసరి యనంగ
సామాన్య మెసఁగు నుచ్చావచంబులు దోచుఁ బలువికరంబు లనఁగఁ బలువగలన
బరిదెగినది విడివడినది యనంగను వెలయుచుండును విశ్రంభిలసమాఖ్య
ప్రతికూలనామమై పరఁగు నడ్డ మనంగ వామంబు వెలయు డాపల యనంగ
వలపల యనంగ దక్షిణం బలరుచుండు నిరుగడలు సూరె లిరుపక్క లిరుమెయలన
సుభయపార్శ్వభిధానంబు లొనరుచుండు భూషితభుజంగ శ్రీమాతృభూతలింగ. 25

సీ. ఇరుకట మనంగను బరఁగు సంకటసంజ్ఞ గహనంబు జీఁబు నాఁగను జెలంగు
చిన్నరిపొన్నరి చిన్నారిపొన్నారి యనంగను ముద్దుగుల్కునది తోచు
నకృతలక్ష్మ్యభిధ యలరును జీరికిఁగొననిది నడ్డనేయనిది యనంగ
జలపాది యనంగను సంకల్పసాధియాఁ బొలుచును మలతన మురిగొనునది
యగును బిరుదాధ్యుఁడన బిరుదాడి యనంగ గక్కసం బగు బిరుదులు గలుగునాతఁ
డుల్లరపు బిరుదైన రాజిల్లుచుండు భూతిలసితాంగ శ్రీమాతృభూతలింగ. 26

సీ. అప్రయోజకసంజ్ఞ యలరుచుండును గొఱగానివాఁ డనంగ గిగ్గాడి యనంగ
బారెఁడు మూరెఁడు పట్రెఁడు జేసెఁడు దుత్తెఁడు పుడిసెఁడు బెత్తెఁడు డనెడి
యివి మొదలఁగల వెల్లను వ్యామాది పరిమితార్థములుగాఁ బరఁగుచుండు
రూకంత కాసంత పోకంత యీఁగంత యినుచుంత దోమంత యేనుఁగంత
యనెడి కబ్బంబు లీరితి నలరుపదము లన్నియుఁ బఱచిమాత్రంబు లగుచుండు
నవ్యయాభావ మని కొంఠ అండ్లు వీనిఁ బుంగవతురంగ శ్రీమాతృభూతలింగ. 27

తే. శ్రీలు వెలయంగ నీపేరఁ జేయుకతనఁ, బరఁగును విశేష్యనిఘ్నాఖ్యవర్గమిట్లు
గైకొనుము దీని భక్తసంఘాభిమాని, మాతృభూత జగత్త్రయీమాతృభూత. 28

సంకీర్ణ వర్ణము.

సీ. కోపురం బనఁ జెట్టకొన కెక్కి వైరులఁ జూచుట కరమై తోచుచుండు
నల్లారుముద్దునా నగు జననమృతి యదుభకా పనంగను నడ్డకాఁపు

నల్లిబిల్లి యనంగ నలరుఁ బెనంకువ నిలకడ దనరును నిట్టల మనఁ
గన్నిలు పనఁగను గన్గిటు విలసిల్లు నెనకమం చనఁగ నుల్లసిలుఁ జలము
అలరు దొంతరవళులపే రంటె లనఁగ నీరతార లనంగను దాటుమాటు
లలరుచుండును గాజురా యన హలాకు భూతిలసితాంగ శ్రీమాతృభూతలింగ. 29

సీ. ఆదనునాఁ దఱినాఁగ నలరును సమయంబు గద్దింపు వెలయును గద్దన యన
నొనవెట్టు నాఁగను దనరును పొంచడం బడరును జూఱి యంచనఁగఁ గొల్ల
చెచ్చెర యనఁగను జెలఁగును సులభంబు పస యన స్ఫురణంబు పరఁగుచుండు
నైద మనంగను జనును గోదుమపిండి క్రమ మొప్పుచుండు సరవి యనంగఁ
జిటికిరింత యనంగను జిటిక యనఁగ వ్రేల్చిడి యనంగఁ దృటిపేరు వెలయుచుండు
సవసవ యనంగఁ గొద్దిగాను వినుట తగు భూరిభవభంగ శ్రీమాతృభూతలింగ. 30

గీ. భుజయుగంబున జంచెముల్ పోల్చి మెలిని, బెట్టి యున్నట్టిదుప్పటి గట్టిగాఁగఁ
గట్టు కట్టు ప్పెసఁగు సరికట్టనంగ, భూతిలసితాంగ శ్రీమాతృభూతలింగ. 31

సీ. బద్దపరికి యనఁ బలుచనిబిళ్లయా నెడరు నా సందుక బైసఁగుచుండుఁ
బంపునా నభిచారవాచకం బాసు దూర్వార యంచనఁగను బవన మొప్పు
నఱజాలి యనఁగను నలరును జెడుజాలి బన్నిక యనఁగను బన్నుట దగుఁ
జెల్లుబడికిఁ బేరు చెలఁగును రవ మనఁ గందువ యనఁ జమత్కార మెసఁగు
నెద్దులను కాళ్లు గట్టి క్రిం చేయు టొప్పుఁ గోలగగ్గెర యనఁగ దిగ్గోలనంగ
వెలయుఁ దినరోజు మునుమునా నలరుకోయు పయిరుకునుముందువైరుగాఁబార్వతీశ.

గీ. పరఁగు నాకిన్తికంబు డబ్బా టనంగఁ దనరుఁ బెడకంత యనఁగను దవ్వుత్రోవ
ప్ర బలుములు త్రోవనాఁగదుర్గంధపదవివ్యగ్రతయఁదోచుచుండుఁజూవరమనభవ.

గీ. నెమలియీఁకలఁ బేనుదారములపాగ, నెట్ట మని వల్కుఁగాఁ దగుఁ దెట్టు కొఱకు
ముండ్ల నల్లిసతడకయై పొలిచియుండు, తడుకుఁబెండె మనంగఁ జంద్రార్ధచూడ. 34

గీ. గాదె పోలిక నుండెడి కఁగుపేరు, రంజణి యనంగ వెలయు నార్జనసమాఖ్య
యడరు రజన యనంగను గడన యనఁగ, లంప యన దొంగమేపు చెలంగు నభవ.

గీ. ఘటవిశేషంబు లై రేనికడవ లనఁగ, బూజుగు లనంగ బుద్ధనఁ బొలుచుచుండు
గాజులను గూర్చు చేరులుగాఁ జెలంగు, చుండు మల్లార మనఁగను సోమభూష. 36

గీ. చెంపలనుమూసికట్టుట చెలఁగు గౌద, కట్టనంగను గడుపులొఁ గలుగుజాలి
యలరుచుండును జమ్మచుట్టనఁగభక్త, పోషకాపాంగ శ్రీమాతృభూతలింగ. 37

గీ. పల్లముల నిరువంకలఁ బరగుఁ పట్టు, త్రాళ్లు వెలయుచుండు లాలసరు లనఁగ
వెనుక మోచేతులను గట్టిపెట్టు టొప్పు, లొకకట్టు లనంగఁ గైలాసవాసి 38

గీ. కీలుకీలుకు విఱుచుట గేరును విట, తాట మనఁగాను మెక మెకపాటనంగ

నాఁకలికి నోర్వఁజాలనియూర్తి చెల్లు, భూషితభుజంగ శ్రీ మాతృభూతలింగ. 39

గీ. బెస్తలు భుజంబులందును బెట్టుకొనెడి, యార్ద్ర పటములు మాలుగు లనంగ వెలయు
వ్రేగు లనఁ బరువులపేరు వెలయుచుండు, భూతిలసితాంగ శ్రీ మాతృభూతలింగ.

గీ. సోమగంబు సొబగుఁ జోక మురువు కొమరు, చెలువు తీరు సొరు పాలుపు చెన్ను
చక్కదన చునంగ సౌందర్య మొప్పును, మహితగుణసమేత మాతృభూత. 41

గీ. వన్నె హెచ్చినయెట్టికొంబసిడికడ్డి, కత్తిరించిన తావునఁ గానిపించు
నిగ్గునకుఁ బేరు నక్కునా నెగడుచుండు, దను కనంగ వజ్రకాంతియై తనరు నభవ.

తే. శ్రీలు వెలయంగ నీపేరఁ జేయకతనఁ, బరంగు నిచ్చలు సంకీర్ణ వర్గమిట్లు
గైకొనుము దీని భక్తసంఘాభిమాని, మాతృభూత జగత్ప్రయమాతృభూత. 43

నా నా ర్థ వ ర్గ ము.

నీ. గౌరవ నేనుఁగు కాహళి విలసిల్లు డంబు నాఁగను గాంతి డంబము నగుఁ
జెలి యనఁజెలికాఁడు చెలికత్తెయునుదోఁచుఁ జెట్టనాఁ జెనఁటియుఁ జేయివెలయు
స్తనకవాటాంగము ల్దనరు గబ్బు లనంగ నావు నెద్దును దొడు కనంగ వెలయుఁ
జిన్న నేజయు నమ్ము చెలఁగును గొరకనాఁ జెలఁగుఁ జోత యనంగ శిశుర్పుష్పములు
బాలకేశీనతుల్ చెంగనా లనఁ దగుఁ గచ్చ తెల్లును మగఁటిమి గండనబడు
నల్పకుసుమంబు వినతియు నడరు చిన్ని పూ వనుకొనంగ శ్రీ మాతృభూతలింగ. 44

నీ. పక్షకౌర్యంబులు పరంగు డాక యనంగఁ జెప్పునాఁ బెల్లయుఁ దేమ వెలయు
వత్సకృత్రిమమణు ల్వజులును దఱువునా నలితిండి యొప్పును నలి యనఁ దగు
నవలక్షణభ గాఖ్యలలరు దూబ యనంగ నాచునా దొంగయుఁ బ్రాచి దనరు
ఘర్షణవికటముల్ గనువట్టు టోకునా నోలినా వరుసయుఁ నుంకువ తగు
నిచ్చము చిలుకుటయుఁ దోఁచు ద్రచ్చన యన నెల్లినా ఛత్రమును రేపు నుల్లసిల్లు
నట్టునాఁ గేహ తద్దేశనామ మెనఁగుఁ బ్రభుగుహాఖ్యలు సామినాఁ బరంగు నభవ.

నీ. రోషజుగుప్పాఖ్య లొప్పు నేవ యనంగఁ గొఱత నాఁ దక్కువ కొఱ్ఱు వెలయు
సైర్యయత్నంబులు చనుఁ గడంక యనంగఁ గొఱ యన నొప్పు తక్కువ చెలంగు
బీడు నేలయు రైక వెలయుఁ గంచెలయనఁ గ్రోలునాఁ బానంబు క్రొవి దోఁచు
నికటభరూరిక త్నెగడును గరిడినా నావు పొట్టియు గిడ్డి యనఁ జెలంగుఁ
గుట్టుతే శృంగ గంటక త్తుదులగుదు రలరుఁ జుట్టము కూర్చి గాదిలి యనంగ
నేతుల యనంగఁ దగుపొట్టియింటి చేట లల్లువనితయుఁ దోఁచుఁ బశ్యల్లలాట. 46

- సీ. సాక్షయఁ బెద్దదో ల్చును గంగడో లనఁ బడగనా బెక్కము ఫణము దనరు
నస్థిమయూరాఖ్యి లలరు నెమ్ము లనంగఁ బని యన ధేనువు వవన మెనఁగు
మందు రోష్ఠీవము ల్చునును బాగా యన గుఱుతు పక్కియొం దగుఁ బులుగు నాఁగ
సస్యభేదాంబుధు ల్చునుఁ బాలవెల్లి నా బాటనా దిక్కుత్రోవయొం జెలంగుఁ
గునుమితామ్రంబులును మచ్చగుఱ్ఱములును మనుచుచుండును బూదినమావు లనఁగఁ
గ్రొత్తముట్టన నూలుబోఁగను సమర్త పాలుచును వినంగ శ్రీమాతృభూతలింగ. 47
- సీ. మొసలియు డేగయొం బొల్పు బైరియనంగ రాజరాత్రులు రేలు నాఁగఁ దనరుఁ
బ్రణతియొం గౌముది బరఁగు వెన్నెల యనఁ బూవునా సొగసును బుష్ప మొప్పు
వేగంబు పాశేము వెలయు వేళ మనంగ వైరవేగము లగు వేర మనఁగ
లూటినా దవుడవుండును దండు వయి దోఁచు నాటనాఁ గ్రీడ నాట్టము చెలఁగు
వ్యాసటిక డేగయొం జెలంగు వేసడ మనఁ జెల్లుఁ బై మేడ యొప్పు మేలిల్లనంగ
మెఱుఁగురిక్క లనంగను బరఁగు మిన్న నైనచుక్కలు పగడంబు నచలవాసి. 48
- సీ. సమమిత్ర సంజ్ఞలై చను బోటిగాఁ దన ముకుళంబు నిగ్గు పూమొగ్గనఁ దగుఁ
బునరర్థరజతము ల్పొల్పు వెండి యనంగఁ బరఁగు దీనియు గుంట పల్ల మనఁగ
హృదధౌతవస్త్రంబు లమరును మడుఁగునా నధరపాదాభిధ లడు గనఁ దగుఁ
బొలమరి యనఁగఁ గాఁపును వితమరి దోఁచు భగినియొం దల్లి యప్పు యన వెలయొం
దావి కట్టిన యట్టిచందనపుచెక్క పొడియొం గమ్మయొం జాబనఁ బొల్చియొండు
జూరుకు లనఁ జెట్టచీమలు నురులుదోఁచు భూతిలసితాంగ శ్రీమాతృభూతలింగ. 49
- సీ. ఓడ భిక్షాభేద మొప్పును బోగునా నలుఁగునాఁ బరివాహ మాయుధ మగు
షట్పంఖ్య నూఁగారుఁ జనుచుండు నారునా నాలునా ధేను భార్యాఖ్యి లమరు
విటతాట మనఁ గీళ్ళు విఱిచి పెట్టుటయొం దయ్యము పట్టిచుండుట యమరియొండు
సత యనఁ బల్లము సప్తసంఖ్యి చెలంగు నాశయొం వృత్తమా నక్కఱ యన
నుదక సంభూతిబల మగు నూట యనఁగ నుపహతియొం దావు నెట్టన నొప్పుచుండుఁ
జంద్ర నవనీతఘటికలు చనును వెన్నుముద్ద యని వలగ్గఁ శ్రీమాతృభూతలింగ. 50
- సీ. కలుష దేశములు చెలఁగుఁ గలంకన నెద యన భయమును హృదయ మెనఁగు
బండికుంపటి చిల్కా పరఁగు గొల్లై మనంగ నొరయొం కోశంబు నొర యనఁ దగు
నాభోహణ శ్రేష్ఠ మలరు నెక్కుడు నాఁగఁ గలుపునాఁ బెరుగును గాడ మొప్పు
ధనురగ్ర గుణములు దగు గొనయం బన నొప్పుఁ గచాటను లొక్కప్పు నాఁగఁ
బంట యొప్పిడి నేయించువని వసంతమును విభాసిల్లుచుండు నామని యనంగ
నానవా లనఁగాను జిహ్వాంబుఁ గాఁచుపాలు నయి యొప్పుచుండును సీలకంఠ. 51

సీ. కొమ్మునా వాద్యభేదమును శృంగమాఁ గందునా శిశుకళంకములు దోచుచు
జీలుమువా లనఁగను జీలుమావట్టినకత్తి యులిపికట్టె యనఁ జెన్నలరుచుండు
ధాతవస్త్రంబు కేదారమా మడి యనఁ గుండు నాఁగను హయగోళము లగు
వ్యంజన శ్వాసము అవ్విలు నూరు వనంగ వనిత కాభయఁ గొమ్ము యనఁ జెలంగు
గైవడి యనంగఁ దగు రీతి కరజపంబు రాయి సారాయి కల్లునా రహి వహించు
గమ్మ యనఁగను జాబును గర్జ భూష పొల్పుచుండును శ్రీమాతృభూతలింగ. 52

సీ. ఖట్వాంగరేఖలు కనుపట్టుఁ గోమనా ఘటికార్థంబులు గడియ యనఁగ
బవనపికాచము ల్పరఁగు గాలి యనంగ గట్టురాఁ దీరనంగంబు లలరు
వృత్తాంతదంభము ల్వలయును గబు రన బంతినాఁ గందుకపంక్తు లెనఁగు
నరసంఘనికటముల్ పరఁగు జేరువ యన నండతారకలు గ్రుడ్డనఁగ మీఱు
ఘూకకరైకదేశము ల్లాబనఁ దగు గంట యనఁ బైరుద్ధంపయు ఘంట యొప్పు
నుపలరాశియు నణుకువాఁ డొప్పుచుండు గుంట యని పల్కఁగ సుగంధికుంతలేశ.

సీ. శ్రవణైకదేశ మాచ్ఛాదనగేహంబు మీఱుచుండు గుడార మనఁగ
యవనాశ్వభేదంబు లలరుఁ బటాణినాఁ దొలినాఁగఁ బార్వంబు బిలము దోచు
బంధువు ల్వలయము ల్పరఁగుఁ జాట్ట లనంగఁ దెఱవనా బయలును స్త్రీ దనర్పు
దంతక్షతంబు రత్నం బగుఁ గెంపునా దండనా నికటంబు ధామ మొనరు
బొందళము యుగి బోడనఁ బొల్పుగాంచుఁ జెలఁగు విరళంబుసాంద్రంబుజీబురాఁగ
గంధపట్టె యనంగను జందనానులేపన కవాటపట్టిక ల్లిఱు నభవ. 54

సీ. కంఠభూషాలకలు దోచుఁ దీగనా స్థూలము గుణ మొప్పుఁ దోర మనఁగ
మార్గకుప్తంబులు మనుచుండుఁ దెన్నునాఁ బాలునా తీరంబు భాగ మెనఁగు
గాంధర్వజంబులు కనుపట్టు డాలునాఁ జంద్రమాసంబులు చను నెల యన
శిశువు కనీసిక చెలఁగుఁ బాప యనంగఁ బలుకునా శకలభాషలు దనర్పు
దోచు నాఁగను దగు నల్లత్తువెట్టు బట్ట పేరును శృంగారవనముపేరు
బాళియును గోటవెలిమంటపంబు దోచుఁ దమక మనఁగను మాతృభూతాభిధాన.

సీ. జాతసూతకమును నను మగుఁ బురుషునాఁ బెంపునా నాశంబు వృద్ధిదోచు
నెమ్మినా బర్హి నఖ్యములు దనరారు నాడుచా దేశ దినమ్ము లెనఁగు
శయ్య విస్తారంబు చనుచుండుఁ బరుపునాఁ బగలునా ద్వేషదివాఖ్య లెనఁగు
దామనామంబులు దనరును బేరునా బాసనా శపథంబు భాష వెలయు
దోచునాఁ దంతువును గర్జ భూష మీఱు వెలయు శిశువత్సములు పసిబిడ్డ యనఁగ
సింహపూర్ణోపమానము ల్పెలఁగును నెఱి సరి యటం చని పలుకాఁడఁ జంద్రచూడ.

3. కంఠభూషణమును గనకాక్షీనామంబు వైడికంటి యనంగం బరగుచుండు
స్వర్ణోపకారము ల్చునును మేలిమి యన మూలనాం గచకోణములు దనర్చు
నాదుంబరంబు హలాగ్రమా మేడినా బడుగునా శవము దుర్బలుండు దోచు
సౌందర్యకరవిభూషణు చను మురువునా మెఱుపును గాంతియు మెఱుం గనఁదగుం
గర్జభూషణమును దటాకజలసిర్గమస్థలంబును బొగడనా ముచునుండు
నన్యమును త్కేద్రపటలంబు నలరుచుండుం బెఱి యనంగం బరాంతకభునిభంగ. 57
4. పుష్పచాపంబును బుష్పగేహంబును బూవిల్లు నాంగను బొదలుచుండుం
బేటయం చనంగను వివణిప్రదేశాఖ్య యేకనూత్రాఖ్యయై యెనఁగుచుండు
మణుం గనఁగాను బ్రమాణభేదంబును ధాతవస్త్రంబును దనరియుండుం
గలవాలనిహతియు సరసీరుహాక్షియు వాల్గంటి యనంగను బరగుచుండుం
గోపరీతులు మోడినాం గొఱులు చుండు వేట యన మేషమృగయలువెలయుచుండుం
దోచు జతరామయంబునఁ దూమునందు బల్లయను నట్టిమాట పశ్యల్లలాట. 58
5. కంటకావృతియును గాంతియా వెలుం గనఁ బవనశైత్యంబులు వలి యనఁ దగుం
బరిమళవీధులు వాడయం చన మీఱు వెలియటం చన బహిశ్చ్యేతము లగు
ఖడ్గదీర్ఘంబులు గనుపట్టు వాలునా యలివేగములు పడి యనఁ దనర్చుం
బ్రత్యుపకారంబు గ్రామమా వీడునా సరి యనఁగా దామ సమము లొప్పు
సాక మనంగను వ్యాజ ముత్సవము దోచు నల్పరవమును రతి సంచునాం దనర్చు
నల్పమార్గంబు మల్లవిద్యావిశేష మొప్పు సందన శ్రీ మాతృభూతలింగ. 59
6. ముఖపతితాహారమును దంతవనంబు వాతెఱయం చన ఖ్యాలిగాంచుం
బులిసినపంటకంబును పులిహారంబు పులిహాడు నాంగం బెం పొందియుండు
స్త్రీమత్స్యభేదముల్ దీర్ఘ లోచనములు వాలుగన్నులనంగం పఱలుచుండు
యమనిష్ఠధాటియు నాయుధభేదంబు జముదాడి యంచన నమరియుండు
నభ్రగంగ శిరస్తోద మలరును దల యే రసంగ నఖక్షతశారికాభి
ధానములు నోరువంకనాం దనరియుండుం బుంగవతురంగ శ్రీ మాతృభూతలింగ. 60
- కబళపరీమళ త్కృత్కరంబు లయందుం గనుపట్టుచుండును గడి యనంగం
జంద్రకములును బోచనములు రంధ్రము ల్చెన్నొందుచుండును గన్ను లనంగం
గబరియు శిఖయును గార్చుకాగ్రంబును గొప్పని పల్కం గా నొప్పుచుండు
శ్యామలవర్ణంబు సాక్షియు మర్యాద పరగుచునుండును గరి యనంగ
నిగ్గు చిరుగడ్డ కుటిలంబు నెఱియనఁ దగు వృధగొలునుగొప్ప వెలయును బారియనంగ
బిందునక్షత్ర తిలకము ల్వెలయుచుండు జుక్క యనంగం బరాంతకచోళవైరి. 61

సీ. ధనురగ్రమద్యన్యత్రావయవమ్ములు గొఱలుచునుండును గోపునాంగఁ
బడిగలు మడిచోనఁ బడిన యెన్నులు నేటి కడనేల లాప్పును బడిగ లనఁగఁ
దామర ల్కొండమీఁదఁ గలనేలలును జూదమ్ములు వెలయు నెత్తమ్ము లనఁగఁ
జంద్రమః క్షత్రియ సర్వసహపతుల్ రాజిల్లుచుండురు రాజసంగఁ
బ్రసవ ఖర్జూర సలిసంప్లావనములు వెలయు నీత్ర యనంగను గలికి యనఁగఁ
గొంగ దలయొక దంటయుఁ గోమలియనఁబొలుచునువిసంగ శ్రీమాతృభూతలింగ.

సీ. కచబంధమును శిఖి గంధమూషికమును శోభిల్లుచుండును జూచునాంగ
నల్ప తరక్షు బాలాభిధానింబు చిఱుత యంచనఁగను జేలఁగుచుండు
రాజిల్లు సంవత్సరాంతంబు లాంగలవద్దతి చాలునాఁ బరఁగుచుండుఁ
వాజిసిగర్భంబు వాచవు ల్లుత్తైంపుతూనిక చవులునాఁ దోఁచుచుండుఁ
దిలకభూషావి శేషబిందులు చెలఁగు బొట్టనంగను జంపునాఁ బొల్చియుండుఁ
సముదయాలస్య యుల్లరీసంజ్ఞ లగుచు ధార్మికనిధాన్ మాతృభూతాభిధాన. 63

సీ. ఆహార మాంశలి యపనివన్నగములు పరఁగుచునుండును నెర యనంగ
స్వశ్రేయసార్థప్రశంసార్థములయందు మీఱుచునుండును మే లనంగ
వేటసాధనమును వీచియు యపనిక దేజిరిల్లుచునుండుఁ దెర యనంగ
గాదెబొట్టయును దుగాసారమును ముద్దు సమ్మయు వెలయును గమ్మ యనంగ
గజవిశేషంబు ముందు వెనకలనుజూడ నట్టివాఁడును గెంపులయందుఁ బాట
మునఁ దళుక్కును జిగి దగు మొక్కలియన భూతిలసితాంగ శ్రీమాతృభూతలింగ.

తీ శ్రీలు వెలయంగ నీపేరఁ జేయుకతనఁ, బరఁగు నిచ్చలు నానార్థవర్గమిట్లు
గ్రహము దీని భక్తసంఘాభిమాని, మాతృభూత జగత్ప్రయమాతృభూత. 65

అ వ్య య వ ర్గ ము.

సీ. అగ్గెడ యక్కడ యచ్చట యచ్చట యాడ యందలి పొనపొన యయ్యెడ యట
యందునాఁ దత్రార్థమై విరాజిలుచుండు నెగ్గెడ యెక్కడ యెయ్యె డెచ్చ
టెచ టెందు నాఁగఁ బెంపెనఁగు యత్రార్థమై యిక్కడ యిచ్చట యిచట యాడ
యియ్యె డిం దనఁగఁ పెంపెక్కునత్రార్థమై యద్దిర యయ్యారె యార మేల్ నె
బాసు మర్పు బలారె నేబాసు నాఁగ నలరుచుండుఁ బ్రశంసార్థములుగ మీఁద
పై పయిని నాఁగ నూర్ధ్వాఖ్యపరఁగుచుండు భూతిలసితాంగ శ్రీమాతృభూతలింగ.

సీ. దిగువ క్రింద యనంగఁ దగు నధస్సంజ్ఞయై యొగి లెస్స యనంగ సాధూక్తిఁ దనరు
కట్టా యనంగను గటకటా యనంగఁ గటా యనంగ. బతార్థమై యెనంగఁ
దద్దయు నాఁగను దనరు భృతార్థమై పరఁగు నప్యర్థంబు మరి యనంగ
నినులు చార్థంబుగా దనరును సవి సావి యని యన నిత్యర్థమై తనరుఁ

- బరిపరి యనంగఁ జిందఱవందఱ యన నలరుచుండును గణశోర్థ మగుచుఁ బాట పాట యనఁ గొద్దికొద్ది యస్తాట చెలఁగు భూతిలసితాంగ శ్రీమాతృభూతలింగ. 67
- సీ. నుడి నుమీ నుండి నూ నుమ్మి యనంగను నిశ్చయార్థకముగా నెగడుచుండు వారక యనఁగను మీఱు నిరంతరార్థము కదయనఁ గిలార్థము చెల్లు నంతయం చనఁ దావదర్థమా నెంతనా యావదర్థంబుగా నతిశయిల్లు నేతావదర్థమా నింతయం చనఁగను బలునాఁగ నానార్థవాచక మగుఁ దనరు నొండొండు నాఁగ మిథిపదార్థ మొప్పు నొకపరియొకతేజ యొక్కసారి యొక్కమాటన సకృదర్థ మొనరు నంత నట యన నథార్థమగును సూర్యావతంస.
- గీ. మగుడ క్రమృత క్రమృతి మరల సారె, వెండి మాటికి తిరుగనా వెలయును బున ర్థముగఁ ద్రిక్క యనఁదక్క యన విసార్థ, ముగను రాజిల్లు శ్రీమాతృభూతలింగ.
- సీ. చీటికిమాటికి మాటిమాటికి బలుమరు వేమ రనఁగ సదార్థము లగు నెట్టకేలకు నాఁగ నెనఁగుఁ జిరార్థంబు తగువృథార్థంబు వితా యనంగఁ గూడ యనంగను దోడుత యనఁగను రాజిల్లునా సహార్థంబుగాను ఓయన నేమినా నొప్పుఁ గివర్థంబు నైతె యనంగను ద్వర్థ మలరుఁ గనుక కనుకను కాఁబట్టి కాన కాఁగఁ గావున యనంగ నన్నియే కార్థము లగు నడరును గదాచిదర్థ మొక్కెడ యొకప్పు డనఁగను శుగంధికుంతలాప్రాణనాథ. 70
- గీ. వేయనఁగ సయ్యన యనంగ వెన ననంగఁ, గ్రచ్చ రన గ్రక్కునయనంగఁ గ్రన్ననయన నప్పశ మన బిరాననా నొప్పుచుండు, ఝడితివదతుల్యములుగాను జంద్రమాడ. 71
- సీ. తగు నవిచ్ఛిన్నార్థముగను హోరాహోరి యనఁ గాక యనఁగ నుత్కర్థ మెనఁగు నోరనా సాచ్యర్థ మొప్పును సహసార్థముగ విరాజిల్లు గొబ్బిన యనంగ సంబోధనార్థమై చను నో యనంగనోరీ యోరి యనఁగను రేసమంబు నోమె యోపె యనంగ నొప్పు స్త్రీసంబోధనార్థమై యెసి యోసియనఁగఁజేటి కాదినంబోధనార్థమై యలరుచుండు వలే యన నివార్థకంబుగా వెలయు వంటి బోని యనఁగ వదర్థంబుగాను దనరు భూషితభుజంగ శ్రీమాతృభూతలింగ. 72
- సీ. ముక్ మున్ను మును ముందు మొగి ముంగల యనంగ దగునుబురిపురార్థములుగాను దొలంతలొల్లి మునుపు తొలయనఁగను బురార్థము మ్రొల యెదుటనాఁదగు బురోర్థ మైదనా వెంబడి యన బడి యనఁగను వెంటయం చనఁగ వెన్నెంట యనఁగ వెనుకయం చనఁగను బృష్ఠార్థకం బొప్పుఁ బదపడి పిదప తర్వాత పిమ్మటనఁగఁ బశ్చాత్పూర్థమై యలరుచుండు ముందువెనుకలునా నతిముటి యనంగ నడరుచుండును యెందు నే కార్థములుగ భూషితభుజంగ శ్రీమాతృభూతలింగ. 73

నీ. ఇంచుకంత యొకింత యించుక యినుమంత యన నీషదర్థమా నటుల నట్లు
నాఁ దధార్థం బెట్లునా నెటులం చన నలరుచునుండు యధార్థముగను
నిటులునా నిట్లునా నేవమర్థం బొప్పుఁ దోడుతో ననఁగఁ దోడ్తో ననంగ
సద్యస్సమంబుగాఁ జను లేదులే దనఁ గను గాదుకాదు నాఁగను నజర
మొప్పుచుండును మిన్నక యూరక యన నెనఁగుఁ దూష్టింసమంబుగా నెల్ల వెంట
కనిన నంతటి కనిన నేకార్థములుగఁ బొలిచియుండును శ్రీమాతృభూతలింగ. 74

గీ. చుంచిదే యనంగ వల్లె యనంగను, రెండు సమము లగుచు నుండు నొను
మోసరే సరే యటం చనంగ యధార్థ, ముగను బొల్చు మాతృభూతలింగ. 75

గీ. తనరు నంతట యన సమంతాత్మ్యముగ, నలరు నెల్లప్పు డనఁగ సదార్థ మగుచు
న యన నే యన నేవకార్థ మెనఁగు, భూషితభుజంగ శ్రీమాతృభూతలింగ. 76

గీ. అలరు మెల్లఁగ నన శనైర్థ మగుచు, నంతర్థము లోలోన యనఁగఁ దనరు
వెలపట బయట వెలిసాఁగ వెలయును బహి, ర్థముగో మాతృభూత దయాసమేత. 77

గీ. దండ మనఁగ నమార్థమై తనరుచుండు, బొరు గిరు గనంగ నికషార్థముగఁ జెలంగు
నెప్పు డనఁగ యదార్థమై యొప్పుచుండు, నప్పు డనఁగఁ దదార్థమా నబ్జచూడ. 78

గీ. పరఁగు నిప్పు డనంగ సంప్రతి సమముగ, నొప్పు నేకత్ర తుల్యమై యొక్కట యన
నెనయు సర్వపదార్థమై యేడుగడయు, నాఁగ దేహవిభూషితానాదినాఁగ. 79

క. ఒక్కొలన నొకపెట్టన, నొక్కమ్మడి యనఁగ నొక్కయూక యనంగ
నొక్కంతగా ననం బెం, పెక్కును యంగపత్నదార్థ మిందువతంసా. 80

తే. శ్రీలు వెలయంగ నీపేర జేయుకతనఁ, బరఁగు నిచ్చలు నవ్యయవర్గమిట్లు
క్షాణము దీని భక్తసంఘాభిమాని, మాతృభూత జగత్త్రయీమాతృభూత. 81

శ్రీ యో వ ర్ణ ము.

గీ. ముందుగాఁగ నకర్తకములను చెలిపి, వేరుకను సకర్తకములను వివరపఱిచి
ప్రకృతులను బ్రత్యయముల నేర్పఱుతు నిందు, మాతృభూతజగత్త్రయీమాతృభూత.
నీ. వెలనెఁ దనరెఁ దగఁ జెలఁగెఁ జెలఁగెఁ బరఁగెను బొనరెను మెఱసె నమర
తపణిల్లెఁ గొఱతె నడరెను బరిధిల్లె గ్రాతెను వఱలెఁ దురంగలించె
నొనరె నెనఁగె నారెఁ జనె నలరె ననంగ నొప్పె నస్తాటగాఁ జెప్పఁబడును
నసియాడె జవ్వాడె నాడె నూఁగెఁ గదలె వణఁకెనా నిలసిల్లు వడఁకె ననుట
పండెఁ బన్నుండెను బరుండెఁ బవ్వళించె నత్తమిల్లెఁ బడుండెను నమజె ననఁగ
నల్లిరి యుండును శయనించె ననుట కాభ్యు భూతిలసిథాంగ శ్రీమాతృభూతలింగ. 82

- గీ. అఱచె వాపోయె నేడ్చెను మొఱలిడె ననఁ, దనరు రోదనమును జేసె ననుట కాఖ్య
లగ్నమయ్యెను లోనయ్యె ననఁగ న్యవశ, మయ్యె ననుట దనర్చు వేదాంతవేద్య. 84
- గీ. ఎడనెఁ బురివిచ్చె నెడమయ్యెఁగడనెఁ జెంగెఁ, బాసెఁ గేడించెనాఁగనుబరఁగుచుండు
వీడె ననుటకుఁ దొలఁగెనా వెలయుచుండు, నొదిగె ననుట శకాంకకళోత్తమాంగ.
- గీ. పఱచె వెల్లెలు బరువెల్లె జరిగె నుఱికె, గదలె ననఁ బాఱె ననుమాటగాఁ జెలంగుఁ
జనె నరిగె నేఁగ వెడలెను సాగె బోయె, దరలె నన నడచె ననుటకుఁ దనరు నభవ.
- సీ. వచ్చెనం చనుటకు విచ్చేసె వేంచేసె నరుదంచె జనుదంచె నరుగుదంచె
ననఁ జెలంగుచునుండఁ జనె గంతుగొనెఁ గూఱెఁ బెద్దనిద్దురవోయె బిడ్డఁ ద్రెళ్ళె
మడిసె బ్రుంగె ననునెఁ గెడసె ముగిసె నీతఁ దెరలెను దోరలు దీఱె వెల్లెఁ
గుంకె నేఁగెను బోయె డింక వేసెను వ్రుగె ననఁ జచ్చె ననుమాట కాఖ్య లయ్యె
వెల్లె వెలువడె ననఁ దగు వెడలె ననుట మనలె జూడిదె దడసెనా ముచుచుండు
జాగుచేసె ననుటకును జాఱె వీడె ననఁగఁ జ్యుత మయ్యె ననుటగా నలరు నభవ.
- గీ. మ్రొగ్గె డొంకెఁ గుండె దగ్గఁ డీలయ్యెను వ్రుగె ముడిఁగె డొంకె నమన్మెన్మెక్కిల్ల
గుంకె డన్నె డిండె గుదిసెఁ ధూలె నణంగె, ననఁగఁ దగ్గె ననుట యలరు నభవ.
- గీ. మీఱె హెచ్చరిలెను మించె రక్కాసె హెచ్చె, నెచ్చె బెరిఁగె ననఁగ వృద్ధిజెంచె
ననుట కాఖ్య లగుచు నలరారుచుండు ను, గంధికుంతలాంబికాసమేత. 89
- గీ. తనరు ఖ్యాత మయ్యె ననుటకుఁ బేరుఁగా, నెగడె ననఁగ వెలయు నిండె ననఁగఁ
బూర్ణ మయ్యె ననుట పాలుచు నెఱసె బుర్యె, ననఁగ నొలసె ననుట యద్రిగేహ.
- గీ. అగిలె విచ్చె విఱిగెఁ బగిలె ననంగను, విరిసె ననుట కాఖ్య వెలయుచుండు
బిగిలె బీలె ననఁగఁ బెంపొందుచుండును, జినిగె ననుట కాఖ్య సితనమాఖ్య. 91
- గీ. అంజె నళిక వెఱచె నదరె దద్దిరె దద్దిరిల్లె జడిసె ననఁగఁ జెల్లు భయము
జెందు ననుట కాఖ్య చేతఁ జలించెనం, చుట బెదరె ననఁగ నలరు నభవ. 92
- గీ. తడిసె నానె ననఁగఁ దనరు నార్ద్రంబయ్యె, ననుట కాఖ్య తెగియె నరె ననఁగ
చేద మయ్యె ననుట చెల్లఁగుచుండు ను, గంధికుంతలాంబికాసమేత. 93
- గీ. అచ్చివచ్చె ననంగ నైవచ్చె ననఁగ మేలై వచ్చె ననుటయా నావట్టిల్లె
ననఁగను గలిగెనం చనఁ దోఁచుఁ గడతేరె ననఁ గృతార్థం బయ్యె ననుట కొప్పు
నీడుమీఱె ననంగ నీడేరె ననఁగను వయసు వచ్చె ననుటఁ జెలు సెందు
నంత్యంబు నెఱవేఱె ననుటయుఁ దోఁచును బొంగె నుప్పలిలె నుప్పొంగె ననఁగ
నుబ్బె ననుటకు నర్థమై యొప్పుచుండు నలరు ననువయ్యె ననుట జొబ్బిలె ననఁగఁ
బరఁగుఁ జూఱుకయ్యె ననుమాట యొరి మెననఁగ భూలిలెసి తాంగ శ్రీమాతృభూతలింగ.

- గీ. ఒడ్డగిలె నాఁగ నొకదిక్కు కొరిగెననుట, యెసఁగు బెండగిలెనునాఁగ నెత్తువడియె .
 ననుట తగు నొల్లఁబోయె నాఁగను దనర్చుచు, జిన్న పోయె నటంచనఁ జిత్స్వరూప.
- గీ. ఓసరిలెఁ దగ్గె తఱిగెనా నొప్పుఁ దక్కు, వాయె ననుమాట కలచెనా నలరు వలచె
 ననుట కసిదేరె నాఁగను ఖ్యాతిఁజెంది, యుండుఁ గన్పట్టె ననుట సూర్యోత్తమాంగ.
- సీ. ఓహటించె ననంగ నోడె నంచును దోఁచుఁ గూఁకె నాఁ గనువట్టుఁ గ్రుంకెననుట
 శోలుపోయె ననంగ బేలుపోయె ననంగ మోసపోయె ననుట పొలుచుఁ దీతె
 ననఁగను నిలిచె నంచని వల్కుఁగాఁ దగుఁ గెరగొట్టె ననఁగను గిలకిలఁబలి
 కె నసెడిమాటయాఁ గేకసల్లాటెనాఁ గేకలు వేయుచుఁ గేలుదట్టి
 నవ్వుట చెలంగు గర్వాడె నాఁగ మేపు మేసె ననుట దనర్చును మెఱయుఁ గసిను
 సంగెఁ జెలరేఁగె నాఁగను నమము లగును భూషితభుజంగ శ్రీమాతృభూతలింగ. 97
- గీ. డాఁగురించె మఱిఁగె డాఁగె ననంగను, డాఁగి యుండె ననుట గాఁగఁ దోఁచుఁ
 జదుకువడె ననంగఁ జదికిలఁబడె నను, మాటగాఁ దనర్చు మాతృభూత. 98
- సీ. చేకుఱెఁ జేహఱెఁ జేహఱె నంచన నేకార్థములు గాఁగ నెసఁగుచుండు
 వసమరె వేసారె విసివె నటంచన నేకార్థములు గాఁగ నెసఁగుచుండు
 బొబ్బెట్టె వాపోయె బొబ్బరిల్లె ననంగ నేకార్థములు గాఁగ నెసఁగుచుండు
 గుదురువడెను నెలకొనెను డెక్కినె నన నేకార్థములు గాఁగ నెసఁగుచుండు
 వెచ్చె ననఁ గంచె ననఁగను వేఁగె ననఁగఁ గమలె ననఁగను దనరు నేకార్థములుగ
 వేగె నాఁగను చలవాఱె శాఁగ వేవెననఁగ నేకార్థములు గాఁగఁ దనరునభవ. 99
- గీ. డిల్లవడె ననంగఁ జెల్లును భృతివీడె, ననుట జాగుచేసె ననుట కొప్పు
 డడసె ననఁగ మిడిసివడె ననుటకుఁ దగ, మిడుకుమాలె ననఁగ మిహిరభూష. 100
- సీ. ఆశ్చర్యమును జెందె ననుమాట కర్థమై తటకాపడె ననంగఁ దనరుచుండు
 ననిచె నాఁగఁ జిగిర్చె ననుటయు వికసించె ననుటయు నర్థమై యలరుచుండు
 మోహరించె ననంగ మొనఁజేసె నని తోఁచుఁ బల్కెక్కె ననఁ దగుఁ బండెననుట
 నివ్వటిల్లె ననంగ నిండాఁరె ననఁ బూరటిల్లెనా ననుమాలై యుల్లసిల్లుఁ
 దొప్పరిలఁబండె నాఁగను దోఁచుఁ దట్టు విఱుగఁబండె ననుటకును విఱుదివిచె న
 నంగ వెనుదీసె ననుట దనర్చియుండు భూతిలసితాంగ శ్రీమాతృభూతలింగ. 101
- గీ. వగచె దురపిల్లె వందురెఁ బల్లటిల్లెఁ, బొక్కె నన నంగలార్చెనాఁ బొల్చియుండుఁ
 బలకఁబాఱెననం దెల్లఁబాఱె ననుట, కలరియుండును మాతృభూతాభిధాన. 102
- గీ. వీరువోయె ననంగను మీఱు వర్ధ, మాయె ననుటయు మెల్లనపోయె ననుట
 గుంపుగూడె ననం బలు కొప్పుచుండు, వుల్లడిగొనె ననంగను మాతృభూత. 103

- గీ. పణతపడె ననఁ దగును దవడనరాలు, పట్టుకొనె ననుటకు బడల్పడియె ననఁగఁ
జాఁచచుటగఁ బడె నని తోఁచఁబడును, భూరిభవభంగ శ్రీమాతృభూతలింగ. 104
- గీ. చెలఁగుఁ బరివోయె ననఁగను జెదరె ననఁగ, నయిదుపది చేసె నన ముందరడుగువెనుకఁ
బెట్టె ననుటకుఁ బేరుగా వెలయుచుండు, భూలిసితాంగ శ్రీమాతృభూతలింగ. 105
- గీ. చేను కావించె బైరిడెఁ జెట్లు గొట్టె, ననెడుమాటకుఁ బొదిగొట్టె ననఁగఁ జెట్లు
మస్తరించె ననంగను మనును జేతు, లప్పశించె నటంచుఁ జంద్రార్థమాడ. 106
- క. పురులోమె నాఁగ జ్ఞాత్రము, మెఱయించె నటంచుఁ దోఁచు మీఱుచు నుండున్
సొరిగె నన సొగసె ననఁగను, నురిగె నన న్నాడె ననుట సోమవిభూష. 107
- గీ. ఒరులు చెప్పినవెనుకఁ దా నొకటి చేసె, ననెడిమాటకు మొదొడ్డె ననఁగఁదోఁచు
మల్ల చఱచె ననంగను మను భుజంబు, లప్పశించె నటంచు సూర్యవతంస. 108
- గీ. అతిశయముఁ జేసె ననుమాట కాఖ్యగాను, బొలిచియుండుచు బొంపిరివోయె నాఁగఁ
గనులు చెదరంగఁ జేకట్టు గ్రమ్మె ననుట, కలరు మిఱుమిట్లు గొనె నన న ద్రినిలయ. 109
- క. కనిపించె ననెడిమాటకు, వినిచె ననం జెట్లుచుండు వీఁగె ననంగఁ
దనరును గర్వించె నటం, చని త్రిశిరఃపురనివాస యాదృతదాసా 110
- గీ. సోలె ననఁగను దగు వాడివ్రాలె ననుట, మనును సొమ్మలవోయె సొమ్మసిలె ననఁగ
మూర్ఛ జెందె నటం చని పొంచెననఁగ, దాఁగుకొనియుండెననుమాట దగుమహేశ. 111
- గీ. అఱచె అంపిలె ననఁ గూసె ననుట వెలయు, నరిగె నెదిరించె ననుమాట చనును మాఱు
మనలె ననఁగను రొప్పెనా మనును వ్యాఘ్ర, సూరవముఁ జేసె ననుట చంద్రార్థమాడ. 112
- గీ. లంబనంబాయె ననుటకై వ్రాలె ననఁగఁ, బొలుచుఁ దగుఁ బొడమెననంగఁబుట్టెననుట
కాయె నయ్యె ననంగఁ జెన్నలరుఁ గలిగె, ననెడిమాటకు మాతృభూతాభిధాన. 113
- గీ. మల్లె మరలెఁ దిరిగె మగిడె ననంగను, గ్రమ్మటిలె నటంచుఁ గానఁబడును
వినిచె ననఁగఁ దోఁచు వినఁబడె నంచని, మహితగుణసమేత మాతృభూత. 114
- గీ. చిక్కుపడియె దొరకెఁ జేపడె నగవడెఁ, దవితఁ బట్టువడియెఁ దగులువడియె
నబ్బె ననఁ గృహిత మయ్యె ననం దగు, మహితగుణసమేత మాతృభూత. 115
- గీ. దోఁపువోయె ననుట దోఁచు నులిపడె ననంగ దిమ్ముపడె ననంగ డిందు
పడియె ననుట దోఁచు విడఁబడె ననఁగను, దనరు విడువఁబడియె ననుట కభవ. 116
- గీ. పొదివెఁ గవినెను గ్రమ్మెనాఁ బొలుచు నావ్వరించె ననుమాటగాను మలంచె జుట్టె
గిరికొనెను బ్రమ్మె బరికొనె గ్రికొనె నన, వెలయు వేట్టించె ననుటకు వేదవేద్య. 117
- గీ. మెనవెఁ దినియెఁ గుడిచె మెక్కె బోనేసెను, నమలె నారగించెనా భుజించె
ననుట కాఖ్య లగుచు నలరారుచుండును, మాతృభూత భక్తమాతృభూత. 118

- సీ. ఖాండ హతైగలిసె జెంచె దాహ్మనె గూడెబెరసె గ్రీక్రితినెను బెనెగదొరసె
నండె గదినెజేరె నన నంటె నని లోచు వాక్రచ్చె నుడిమెను బలికె నాడె
ననె ననంగ వచించె నంచును విలసిల్లు వినియెను జెవిదోరపెట్టె నాంగ
నాలకించెను విసె నాలించె ననంగను బూనె దాల్చె దొడిగె మోచె నాంగ
దార్చెనా గొదగొనె ననం దనరు నావహించె ననుమాటగా వెడలించె రొప్పె
వీచె దటిమెను దోలెను వెళ్ళదన్నె ననంగ నుచ్చాటనము జేసె ననం దగు భవ.
గీ. అడ్డగించె దటాయించె నానె నాగె, నిలిపె నరికట్టె ననంగను వెలయుచుండు
వారణము జేసె ననుటకు మీటుచుండు,దన్నె ననం దాచెననుటకై దాతృవంద్య.
గీ. పురిగొలిపె నంచె బుత్తెంచె బుచ్చె నంపె, బంచె బంపెను బంపించె బనిచెననంగ
నలరు నంపించె ననుమాట కర్థమగుచు, భూతిలసితాంగ శ్రీమాతృభూతలింగ. 121
సీ. కనుగొనె దిలకించె గాంచె జూచెను గనె ననంగనో గనియె నంచనం జెలంగు
నానె నంచనం గ్రోలె ననం ద్రావె ననంగ నాస్వాదించె ననుటకై వఱలుచుండు
బీల్చె జుట్టె ననంగ వెలయుం దచ్చేదమై వెడకె నారసె రోసె వెలచె నెమకె
బరికించెను దడవె నరసె ననంగ నన్నేపించె ననుటకు వెలయుచుండు
దూహనెను జూచ్చె జూరంబాటె దూర దూసెననందటాకించెననుమాటకర్థమగుచు
గాడె గ్రుస్సెను దొలిచెను నాడె ననంగ నాటె ననుమాట కర్థమా నాగభూష.
సీ. నుగ్గాడె బరిమార్చె నులిమెను చెగటార్చె జదివె జంపెను సదమద మొనర్చె
జక్కాడె నురుమాడె జాంగఱలాడెను బిలుకుమార్చెను ద్రుంచె బీచ మడచె
బెంచె మన్నిగొనెను బెంపె వెంపరలాడె మారిమసంగెను మడిపె దునిమె
గ్రగులుకాడును గావించె ముగించె నులిచెను బగదెంచె నురుముజేసె
నడచె జెండె ననంగఁ బొందగు వధించెననుటకుసమాఖ్యలై సాకె మనిచె బెంచె
బెనిచె బ్రతికించె గాచె నేదె నన నొసేరు బ్రోచె ననుమాట శ్రీమాతృభూతలింగ.
సీ. అదలించె గద్దించె నడలించె ననంగను గదిమె నంచనుమాటగా జెలంగు
గొనియాడె బొగడెను గొండాడె నగించె ననంగను వినులించె ననుట దోచు
మొత్తె గొట్టెను వ్రేసె మోడెను మరిపెనా బ్రహరించె ననుటకు బరగుచుండు
వెలయును జేలించె బెల్లించె నూటించె ననంగ నెక్కించెనం చనెడిమాట
యెంచెను లెక్కించె నెన్నె ననంగను నెగడుచునుండు గణించె ననుట
కడగె గిట్టెను డాసెను గదినె చవిసె జేరె డగ్గటె ననం దారించె ననంగ
వెలయు గోపానం బెదవిని విటిచె ననుట కవుడుగఱచె నటంచు నహార్య నిలయ.

- గీ. అరసెనాఁగ విచారించె ననుట కొప్పు, బూసెఁ బట్టించెఁ జమకెనాఁ బొలుచు నలమె
ననుట కెదిరించె ననుటకు నఱమె ననఁగఁ, బొలుచుచుండును శ్రీ మాతృభూతలింగ.
- గీ. ఎలిచెఁ దలంచె ననం జను నెంచె ననుట, చీఱె నన నుత్తరించెనాఁ జించె ననఁగ
ఛేదనముఁ జేసె ననుటకుఁ జెలఁగుచుండు, భూలింపితాంగ శ్రీ మాతృభూతలింగ. 126
- గీ. ప్రామెఁ దొలిచెను వెలచెను దోమె రుద్దె, ననఁగ నిర్మల మొనరించె ననుట యొప్పు
నెసగొలిపెరేచెనాగను నెసగుచుండు, భ్రేరణముఁ జేసె ననుమాట యిందుజూట.
- గీ. తెలచెనరఁగ నెఱంగెఁ జాగిలెను మ్రొక్కె, నన నమస్కారమును జేసె ననుట కొప్పు
మీఱె ననఁ గడచె ననఁగ మించె ననుట, పొలిచి యుండును శ్రీ మాతృభూతలింగ.
- గీ. గనుపుగొట్టె ననంగను దనరు నూచ, ముట్టుగాఁ గొట్టు ననుమాట పట్టుకువడె
ననెడిమాటకుఁ దగుఁ గచ్చుకొనె ననంగఁ, బుంగవతురంగ శ్రీ మాతృభూతలింగ. 129
- గీ. పెట్టెఁ గీలిండ్ల నాఁగను వెల్లయుచుండు, నుంచె ననుపల్కునకు నేదె నుజ్జగించె
ననఁగ విడిచె ననెడిమాట కతిశయిల్లు, భూరిభవభంగ శ్రీ మాతృభూతలింగ. 130
- క. ఒప్పించె నొప్పగించెను, నొప్పరగించె నన మూఁడు నొకయర్థంబాఁ
గప్పె నన మూసె ననుచు, జెప్పంబడుఁ గవులచేతఁ జెప్పందీశా. 131
- గీ. గొనెమారఁ జదిపె నాఁగను గొట్టె నని తోఁచుఁ దఱిగె ననంగను నఱకె ననఁగ
గోరాడెఁ జరిమెను గొండాడె నాఁగను దుమ్మురేచె నటంచుఁ దోచుచుండుఁ
జెనకె నంటెను సోకెఁ జెనసె ముట్టె ననంగఁ దాకె నటం చని తనరుచుండు
జెరివెఁ దాచెను దాపెఁ జెక్కదూర్చె ననంగఁ జొనిపె నటంచని తనరుచుండు
నెసగు నొడియించె ననఁగఁదీయించెననుట చీరె ననఁ బిల్చెననుపల్కుఁ చెల్లుచుండు
రాల్చె జాడించె ననఁగను రహికి నెక్కు విదలిచె నటన్న పల్కుగా వేవవేద్య. 132
- గీ. నివిరెను దడవెరా నిమిరె నంచని యొప్పు నచ్చె ననం దగు నమ్మె ననుట
సోడుముట్టె ననంగ శోభిల్లు నంతట వ్యాపించె ననుట య్యొకొనె నూల్కా
నె ననఁగ నమ్మతించె ననుట రాజిలు వంచె ననందగు వండె ననుట
వంచె ననుటయును వానించె ననఁగను బైని జేలించుట పరఁగుచుండుఁ
బాఱుజూచె ననంగఁ దప్పకయె చూచె ననుటకును దోచు నోనాడె ననఁగ నొప్పు
నాడె ననుట చెలంగుఁ దనర్చు వీడె మానె నన విడిచెననుట మాతృభూత. 133
- గీ. పీసరించె ననఁగ నోరఁజేసె ననుట, వెలయు విలిచె ననఁగఁ విలిచె ననుట
యలరు విలిచె ననఁగ నమ్మె నంచనఁ దోచు, మహితగుణసమేత మాతృభూత. 134
- గీ. పోఁజె ననఁగ వెలయు ముంటఁ జీల్చె ననుట, చెప్పె ననుట ఫలముఁ జెందె ననుట
పరఁగుఁ జొరసె ననఁగ మఱువెట్టె ననందగు, మఱుంగుఁ బెట్టె ననుట మాతృభూత.

- సీ. పందించె ననుటకుఁ బండించె ననంగను గితురించె ననంగను గేరుచుండు
 దీక్షానె ననంగను దీక్షానె ననంగ నెదుర్కొనె నంచును దోచుచుండు
 బుర్రురఁ బొక్కెనాఁ దఱుచుగా వెతలను జెందె నంచనుమాట చెలంగుచుండు
 వార్చెనాఁ గడిగె నుపాసించె గెడసె నుద్దేశించె నాంగను దేజరిల్లు
 వెలయు వెన్నాడె నాంగను వెంబడించె ననుటకు వెూర్చె వెదచల్లె ననంగఁ జల్లె
 ననుటకుఁ జెలంగు వినఁదాయె ననెడిమాట కలరుఁ బెడచెవిఁబెట్టె నంచని మహేశ.
- గీ. మించు రిక్కించె ననంగ నిక్కించె ననుట ,చుచు పారువఁ జూచెనాఁ జక్కఁగాను
 జూచె ననుటకు సలివెనాఁ దోచుఁ జేసె, ననెడిమాటకు మాతృభూతాభిధాన. 137
- క. యటుతాళించె ననంగను, నటునిటు బెహకంగఁ జూచె ననుటకుఁ దోచుకొ
 జిటికె ననంగను విలసిలుఁ, జిటికలు వేసె ననుమాట చెప్పందీశా. 138
- గీ. అడిగెఁ బతికె వండె నడ్డగించెను గోసె, ననంగ నిట్లు కొన్ని యగు ద్వికర్త
 ధాతువులుగఁ దెలియఁ దస వానినెల్లను, మహితగుణసమేత మాతృభూత. 139
- సీ. ప్రోచుచున్నాఁ డనఁ బ్రోచుచున్నావనఁ బ్రోచుచున్నా ననఁ బొలుచు లట్టు
 ప్రోచె ననంగను ప్రోచితి వనంగను ప్రోచితి ననంగను బొలుచు లిట్టు
 ప్రోచు ననంగను ప్రోతు వనంగను ప్రోతు ననంగఁ బెంపొందు లృట్టు
 ప్రోచుఁ గాత యనంగఁ బ్రోతువు గాతనాఁ బ్రోతును గాతనా బొలుచు లిజ్జు
 లార్థముల పురుషక్రియలందు నేకవచనములఁ దెల్పితిని బహువచనములను
 జూచి యన్నిటి కిట్లు లెంచుకొనవలయు నాశ్రితనిధాన మాతృభూతాభిధాన. 140
- గీ. ప్రోవఁబడె ననఁ గర్తార్థమునఁ జెలంగుఁ, జనును ప్రోపించె ననంగఁ జిజ్జరరీతి
 నలరుభావార్థమునఁ ప్రోచుటాయె ననంగఁ, దక్కు సీరీతిఁ గనుగొనఁ దగుమహేశ.
- గీ. భావమునఁ ప్రోవుప్రోచుట ప్రోవడ మనఁ, బరంగుఁ గర్తార్థమునఁ ప్రోవఁబడినదియన
 వఱులఁ గర్తృరమునఁ ప్రోచువాఁ డనంగ, మను సుబంతంబు లీజాడ మాతృభూత.
- తే. శ్రీలు వెలయంగ సీపేరఁ జేయుకతనఁ, బరంగు కాశ్వతముగఁ గ్రియావర్గమిట్లు
 గ్రోనుము దీని భక్తసంఘాభిమాని, మాతృభూత జగత్త్రయీమాతృభూత. 143

గీ. అశ్రుతగ్రామ్య విస్తృత వ్యర్థమలభ, శంకితాలస్య నిర్దుత్తశబ్దనితతిఁ
 దక్క రచియించు సీకృతి దయచు గోనుము, మాతృభూత జగత్త్రయీమాతృభూత.

చ. చరణనమజ్జనావనవికారద శారదచంద్రరుక్తిర
స్కరణచణాయమానముఖసారస సారసమందితోక్తి ని
ర్భరకవితారనైకసులభాయితరూపక రూపకంతసుం
దరలతి కాసమానదయితాభరణాంగ రణాంగణప్రియా.

145

మాలిని.—

సకలభువననాథా సంతతస్వావబోధా
మకుటఘటితసోమా మంగళాధారనామా
సుకవిహృదయగేహః సుందరస్వచ్ఛదేహః
యకలుషనిజచర్యా యాశ్రితామోదకార్యా.

146

గద్య. ఇది శ్రీమత్పరమేశ్వరకరుణాకటాక్షసంప్రాప్త సర్వజ్ఞత్వాదికతిపయగుణస్వ
సామ్య తదితరసకలగుణనిరౌపమ్యానేతుహిమాచలఖ్యాత మహోద్బంధకవి బిరుద
ప్రశస్తీతారామార్యవర్యతనూజాత శౌర్యధైర్యస్థైర్యాదిసకలగుణవిరత్న రత్న
రత్నాకర శ్రీతజనశ్రీకర కోటిసమాఖ్య వంశసుధాపయోధి రాకాశశాంక ఘంటికా
తురగ నీలాతపత్ర హనుమద్ధ్వజ మకరకేతన దివాదీప నవవిధభేరి కాదినిఖిలవిరు
దాంక బృహదంబికాకటాక్షసంజాతసామ్రాజ్యధురంధర విమలయశోబంధుర కర్ణాట
చోళ పాండ్యమహిపాలాదిసంస్తూయమాన శ్రీరాయరఘునాథమహీనాథ సభాం
కణ బిరుదాయమా నార్య సుతచర్య వేంకనార్యప్రణీతం బైనయాంధ్రభాషార్ణ
వంబునందు సర్వంబును దృతీయకాండము.

సంపూర్ణము.

చెన్నపురి : వావిళ్ల రామస్వామిశాస్త్రులుఅండ్సన్స్ వారి

'వావిళ్ల' ప్రెస్సున ముద్రితము.—1931.

నిఘంటువులు, ఆంధ్ర వ్యాకరణములు, అలంకారములు.

ప్రతి 1-కి రూ. ఆ

ఆంధ్ర నామసంగ్రహము, ఆంధ్ర నామ శేషము, సాంబనిఘంటువు...టికతో	0	15
డిటా కాలికోబైందు	...	1 0
బాలచంద్రోదయము, అలఘుకౌముది, సీతారామాచార్యులుగారిది	...	0 8
శబ్దార్థచంద్రిక, అకారాదినిఘంటువు, శ్రీమహాకాళి సుబ్బారాయకృతము	4	0
శంకరనారాయణగారి నిఘంటువు, తెనుగుపదములకు ఇంగ్లీషు అర్థముగలది	5	0
డిటా ఇంగ్లీషుపదములకు తెనుగు అర్థములుగలది, పెక్కు క్రొత్త		
పదములు చేర్చి సంస్కరించి మరల ముద్రింపబడినది...	8	0
ఇంగ్లీషు-తెనుగు పాఠశాస్త్రినిఘంటువు	...	1 4
శ్రీ వేంకటేశాంధ్రము	...	0 0
అప్పకవీయము, శ్రీగిడుగు రామమూర్తిపంతులుగారి విమర్శతో	...	2 8
ఆధర్వణకారికావళి, సటీక	...	1 0
ఆంధ్ర శబ్దచింతామణి, సటీక	...	0 8
ఆంధ్ర శబ్దమంజరి, శ్రీ సీతారామాచార్యకృతము	...	0 8
ఆంధ్ర భాషాభూషణము, విఘ్నముగు పీఠికతో	...	0 4
ఆంధ్ర చంద్రాలాకము, సటీక	...	0 8
ఆనందరంగరాట్నందము	...	1 8
కవిజనసంజీవని, ముద్దరాజు రామభద్రకవి	...	0 6
కవిసంశయవిచ్ఛేదము	...	0 6
సులక్షణసారము	...	0 8
ప్రాధ్వ్యాకరణము, శ్రీ సీతారామాచార్యులుగారిది	...	0 12
బాలవ్యాకరణము, శ్రీ చిన్నయనూరిగారిది	...	0 12
బాలసరస్వతీయము	...	1 4
వేంకయ్యవ్యాకరణము (ఆంధ్ర వ్యాకరణము)	...	0 4
విభక్తిచంద్రిక	...	0 4

వావిళ్ల రామస్వామిశాస్త్రిలు అండ్ సన్స్,

292, ఎన్.జి.రోడ్, చెన్నపురి. ఈ.